

NYÍRBÁTORI ÉLTES MÁTYÁS ÁLTALÁNOS ISKOLA, SZAKISKOLA,
KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA ÉS KOLLÉGIUM

PEDAGÓGIAI PROGRAM

ÉRVÉNYES:

2017. április 01-től

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETŐ	10
2. A PEDAGÓGIAI PROGRAM MEGVALÓSULÁSÁNAK FELTÉTELE	13
2.1. Az intézményünk története	13
2.2. Az intézményegységek működése	15
2.2.1. Általános iskola	15
2.2.2. Szakiskola.....	16
2.2.3. Kollégium	18
2.2.4. Móra Ferenc Tagintézmény.....	19
2.3. Iskolai környezet bemutatása	19
2.3.1. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye	19
2.3.2. Nyírbátor és térsége	19
2.4. Intézményünk elhelyezkedése a nevelés-oktatás rendszerében	20
2.5. Az iskola tanulónépessége	20
2.6. Nevelő-oktató munka jelenlegi helyzete	21
2.7. Az iskola személyi feltételei	22
2.8. Tárgyi dologi feltételek	23
3. AZ INTÉZMÉNY SZERVEZETI ÉS VEZETÉSI STRUKTÚRÁJA	25
3.1. Szervezeti felépítés és egységek	25
3.2. Szervezeti egységek feladatai	25
3.2.1. Általános iskola	25
3.2.2. Szakiskola.....	25
3.2.3. Készségfejlesztő Iskola.....	26
3.2.4. Kollégium	26
3.2.5. Móra Ferenc Tagintézmény.....	27
4. A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI, ÉRTÉKEI, ELJÁRÁSAI, ESZKÖZEI	28
4.1. Pedagógiai programunk kialakításának előzményei	28
4.2. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka általános alapelvei	28
4.3. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka általános céljai	29
4.3.1. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka speciális céljai az általános iskola tanulásban akadályozottak tagozatán	29
4.3.2. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka speciális céljai az értelmileg akadályozottak tagozatán	30
4.3.3. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka speciális céljai az autizmussal élő tanulók esetében.....	31
4.3.4. Az intézményben folyó fejlesztő nevelés-oktatás speciális céljai	32
4.3.5. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka speciális céljai a szakiskola tanulásban akadályozottak tagozatán.....	32

4.3.6.	Az intézményben folyó nevelő-oktató munka speciális céljai a készségfejlesztő iskola tagozatán	34
4.4.	Az intézményben folyó nevelő-oktató munka általános feladatai	34
4.4.1.	Az intézményben folyó nevelő-oktató munka speciális feladatai az általános iskola tanulásban akadályozottak tagozatán	34
4.4.2.	Az intézményben folyó nevelő-oktató munka speciális feladatai az értelmileg akadályozottak tagozatán	36
4.4.3.	Az intézményben folyó nevelő-oktató munka speciális feladatai az autizmussal élő tanulók esetében.....	37
4.4.4.	Az intézményben folyó fejlesztő nevelés-oktatás speciális feladatai.....	39
4.4.5.	Az intézményben folyó nevelő-oktató munka speciális feladatai a szakiskola tanulásban akadályozottak tagozatán.....	40
4.4.6.	Az intézményben folyó nevelő-oktató munka speciális feladatai a készségfejlesztő iskola tagozatán	41
4.5.	Az intézményben folyó nevelő-oktató munka pedagógiai eljárásai	41
4.5.1.	Logopédiai ellátás.....	43
4.5.2.	Pszichológiai segítségnyújtás	44
4.5.3.	A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósítása	45
4.5.4.	Gyógytestnevelés.....	45
4.5.5.	Mozgásrehabilitáció.....	46
4.5.6.	Megváltozott pedagógus szerep.....	47
4.6.	Az intézményben folyó nevelő-oktató munka pedagógiai eszközei.....	47
4.7.	Az iskolában folyó pedagógiai munka értékei.....	48
4.8.	Vizsgák rendszere.....	48
4.9.	Az iskolai, írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje	52
4.10.	Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai	54
4.11.	Felvétel és átvétel szabályai	55
5.	SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK	56
6.	KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSEL, AZ ISKOLA SZEREPLŐINEK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELADATOK.....	58
6.1.	A közösségfejlesztés	58
6.2.	A szülő, a tanuló pedagógus együttműködésének formái	58
6.2.1.	Kapcsolat a tanulókkal.....	59
6.2.2.	Kapcsolat a nevelésben együttműködő intézményekkel	60
6.2.3.	Belső és külső partnerek	60
7.	A PEDAGÓGUSOK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAI, AZ OSZTÁLYFŐNÖKI MUNKA TARTALMA, AZ OSZTÁLYFŐNÖK FELADATAI	62
7.1.	A pedagógusok helyi, intézményi feladatai	62
7.2.	Az osztályfőnöki munka tartalma	63

7.3. Az osztályfőnök feladatai	63
8. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK	64
8.1. Beilleszkedési és magatartási problémákkal küzdő tanulók.....	64
8.2. A tehetség, képesség kibontakoztatását szolgáló tevékenységek	67
8.3. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását szolgáló tevékenységek.....	67
8.4. A szociális hátrányok enyhítését, a prevenciót szolgáló tevékenységek .	68
9. GYERMEK ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS FELADATOK.....	71
10. A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES NEVELŐ- OKTATÓ MUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK.....	72
11. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK.....	74
11.1. Az egészségfejlesztés célja	74
11.2. Az egészségfejlesztés feladata	75
11.3. Szociális tényezők.....	75
11.4. Biológiai tényezők	79
11.4.1. Táplálkozás.....	79
11.4.2. Mozgás	79
11.4.3. Testápolás	80
11.4.4. Szexuális nevelés.....	81
11.4.5. Öltözködés.....	82
11.5. Mentális tényezők.....	83
11.6. Alkalmazott módszerek.....	84
11.7. Az egészségnevelési programban résztvevők.....	85
11.8. Iskolai programok	86
12. ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS ISKOLAI TERV.....	88
13. A KÖRNYEZETI NEVELÉS PROGRAMJA	91
13.1. A környezeti nevelés célja.....	92
13.1.1. A környezeti nevelés a tanórákon.....	92
13.1.2. A környezeti nevelés a tanórákon kívül	93
13.2. A példamutató iskolai környezet tényezői	95
13.3. Hosszú távú pedagógiai célok	95
13.4. Jövőkép	96
14. FOGYASZTÓVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK.....	97

14.1. Jogi háttér	97
14.2. A fogyasztóvédelem alapelvei	97
15. AZ ISKOLAI ÉLET MUNKARENDJE, HAGYOMÁNYAI	100
15.1. Az intézmény létesítményeinek, helyiségeinek használati rendje.....	100
15.2. Hagyományok, megemlékezések.....	101

MELLÉKLETEK.....	104
A fejlesztő nevelés-oktatás rehabilitációs pedagógiai programja.....	105
1. A REHABILITÁCIÓS PEDAGÓGIAI PROGRAM	105
1.1. A fejlesztő nevelés-oktatásban részesülő tanulók.....	105
1.2. A továbbhaladás.....	106
1.3. Átjárhatóság az iskola többi osztályába.....	106
1.4. Csoportlétszám.....	106
2. A FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁS FELADATAI, ALAPELVEI, ÁLTALÁNOS SZAKMAI ALAPELVEK.....	107
2.1. A fejlesztő nevelés-oktatás céljai:.....	107
2.1.1. Az értékelés rendszere a fejlesztő nevelés-oktatásban	107
2.2. A fejlesztő nevelés-oktatás feladatai	107
2.3. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei.....	109
2.4. A fejlesztő nevelés-oktatás általános szakmai, módszertani alapelvei..	109
3. A FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁSBAN RÉSZT VEVŐ OSZTÁLYOK MŰKÖDÉSÉNEK ALAPJAI, AZ EGYÉNI FEJLESZTÉSI TERV ÉS A CSOPORTOS FOGLALKOZÁSOK TEMATIKUS TERVE	111
3.1. Egyéni fejlesztési terv	111
3.2. A csoportos foglalkozások terve	112
4. KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS	113
5. MAGATARTÁSI PROBLÉMÁK ÉS LEKÜZDÉSÜK.....	114
6. KÉPESSÉG KIBONTAKOZTATÁS.....	115
7. TERÁPIÁS ELJÁRÁSOK.....	116
8. PEDAGÓGIAI MUNKÁT SEGÍTŐ FELSZERELÉSEK, ESZKÖZÖK	117
9. A SZÜLŐKKEL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS FORMÁI	117
10. GYERMEKVÉDELMI FELADATOK.....	118

Autizmus spektrum zavarral élő tanulók nevelési, oktatási programja	119
1. AZ AUTIZMUS SPERKTRUM ZAVARRAL ÉLŐ TANULÓK ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI	119
1.1. Az autizmussal élő tanulók oktatásának, nevelésének alapelvei, célkitűzései	120
1.2. Speciális módszerek az autista tanulók fejlesztésében.	121
2. AZ AUTISTA CSOPORT SZERVEZÉSE.....	122
3. SZEMÉLYISÉG FEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK.	124
A szociális beilleszkedést közvetlenül befolyásoló készségek	125
3.1.1. Szabadidős készségek.....	126
3.1.2. A kommunikációs készségek fejlesztése	126
3.1.3. Kognitív készségek fejlesztése	127
3.1.4. A szenzomotoros készségek fejlesztése	128
3.1.5. Elemi pszichoszomatikus funkciók	128
4. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK.....	129
5. A KÖZÖSSÉG FEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK.....	129
6. A PEDAGÓGUSOK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAI, AZ OSZTÁLYFŐNÖKI MUNKA TARTALMA, FELADATAI	129
7. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK	130
8. A SZÜLŐ, A TANULÓ, A PEDAGÓGUS ÉS INTÉZMÉNY PARTNEREI KAPCSOLATTARTÁSÁNAK FORMÁI.....	131
9. ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS ISKOLAI TERV.....	131
10. AZ AUTISTA TANULÓK FEJLESZTÉSÉNEK PEDAGÓGIAI SZAKASZAI.....	132
11. A PEDAGÓGIAI ÉS EGÉSZSÉGÜGYI CÉLÚ HABILITÁCIÓ, REHABILITÁCIÓ....	133
12. GYERMEKEK FELMÉRÉSE, FEJLESZTÉS, ÉRTÉKELÉS	134
13. AZ AUTIZMUSSAL ÉLŐ TANULÓK NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁJÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK	139

Kollégiumi pedagógiai program	141
1. A KOLLÉGIUMI NEVELÉS ALAPELVEI, ÉRTÉKEI, CÉLKITŰZÉSEI.....	141
1.1. A kollégium nevelési alapelvei.....	141
1.2. A kollégium nevelés célkitűzései.....	142
1.3. A kollégiumi nevelés értékei	143
2. TELJESKÖRŰ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI FELADATOK	143
3. A KÖRNYEZETI NEVELÉSSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK	144
4. A KOLLÉGIUMI KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK	146
4.1. Az Ifjúsági Kör a kollégisták által létrehozott önkéntes diákszervezet, melynek feladata.....	146
5. A TANULÓK ÉLETRENDJE.....	147
5.1. Napirend	147
5.2. A tanulók tanulmányi munkája	148
5.3. A kollégiumi szabadidős tevékenységek szervezésének pedagógiai elvei	148
5.4. Egyéni foglalkozás	150
6. KOMPETENCIA ALAPÚ NEVELÉS, OKTATÁS	151
6.1. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	152
6.1.1. A tanulók – énkép, önismeret, szociális képességek - fejlődését elősegítő tevékenység elvei.....	152
6.1.2. A tanulók tanulási, gondolkodási kultúrájukat, felzárkóztatásukat, pályaaorientációjukat segítő tevékenység elvei	153
6.1.3. A tanulók önálló életkezdését elősegítő, környezettudatos magatartásának kialakítását segítő tevékenységek elvei	153
7. KOLLÉGIUMI FOGLALKOZÁSOK.....	154
7.1. Tematikus csoportfoglalkozások témakörei:	154
7.2. A tematikus foglalkozások éves óraszámai:.....	155
7.3. A tematikus csoportfoglalkozások tartalmának témakörönkénti meghatározása	156
7.3.1. A tanulás tanítása foglalkozás fejlesztési területei:	156
7.3.2. Az erkölcsi nevelés foglalkozások fejlesztési területei:	157
7.3.3. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés foglalkozások fejlesztési területei:	157
7.3.4. Állampolgárságra, demokráciára nevelés foglalkozás fejlesztési területei	158
7.3.5. Az önismeret és a társas kultúra foglalkozás fejlesztési területei:.....	159
7.3.6. A családi életre nevelés foglalkozás fejlesztési területei.....	160

7.3.7.	Testi és lelki egészségre nevelés foglalkozások fejlesztési területei.....	160
7.3.8.	Felelősségvállalás másokért, önkéntesség foglalkozás fejlesztési területei	161
7.3.9.	Fenntarthatóság, környezettudatosság foglalkozások fejlesztés területei:	162
7.3.10.	Pályaorientáció foglalkozások fejlesztési területei:.....	163
7.3.11.	Gazdasági és pénzügyi nevelés foglalkozások fejlesztési területei	163
7.3.12.	Médiatudatosságra nevelés foglalkozások fejlesztési területei.....	164
8.	GYERMEK – ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ TEVÉKENYSÉGEK.....	165
9.	A KOLLÉGIUM HAGYOMÁNYAI ÉS TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK TERVE	166
9.1.	Ünnepeink, hagyományaink.....	166
9.2.	Kapcsolattartás iskolával, szülőkkel és a kollégium további partnereivel	168
DIÁKÖNKORMÁNYZAT		170
1.	DIÁKÖNKORMÁNYZAT.....	170
1.1.	A diákönkormányzat célja	170
1.2.	Feladata.....	170
1.3.	A Diákönkormányzat intézményszintű jogi háttere.....	171
HELYI TANTERVEK		173
ZÁRADÉKOK.....		174

1. BEVEZETŐ

Pedagógiai programunkkal az intézményünkben négy évtizede végzett mindennapos nevelő-oktató munkánk számára kívánunk keretet nyújtani. A pedagógiai program az intézmény többi okiratával összhangban az intézmény legfontosabb célkitűzését, a partnerek igényeinek megfelelő működését hivatott biztosítani.

Az intézmény székhelye szerinti megye neve: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

1. Megnevezései

- 1.1. Hivatalos neve: Nyírbátori Éltes Mátyás Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium
- 1.2. Rövid neve: Nyírbátori Éltes Általános Iskola és Szakiskola

2. Feladatellátási helyei

- 2.1. Székhelye: 4300 Nyírbátor, Debreceni út 67.
- 2.2. Tagintézmények megnevezése és telephelyei
  - 2.2.1. Tagintézmény hivatalos neve: Nyírbátori Éltes Általános Iskola és Szakiskola Móra Ferenc Tagintézménye
    - 2.2.1.1. Ügyviteli telephelye: 4700 Mátészalka, Kossuth tér 4.

3. Alapító és a fenntartó neve és székhelye

- 3.1. Alapító szerv neve: Emberi Erőforrások Minisztériuma
- 3.2. Alapítói jogkör gyakorlója: Emberi Erőforrások Minisztere
- 3.3. Alapító székhelye: 1054 Budapest, Akadémia utca 3.
- 3.4. Fenntartó neve: Mátészalkai Tankerületi Központ
- 3.5. Fenntartó székhelye: 4700 Mátészalka, Kölcsey utca 10.

4. Típusa: közös igazgatású köznevelési intézmény

5. OM azonosító: 038585

6. Köznevelési és egyéb alapfeladata

- 6.1. *4300 Nyírbátor, Debreceni út 67.*
  - 6.1.1. szakiskolai nevelés-oktatás
    - 6.1.1.1. nappali rendszerű iskolai oktatás
    - 6.1.1.2. sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése-oktatása (autizmus spektrumzavar, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdők, érzékszervi fogyatékos – hallási fogyatékos, érzékszervi fogyatékos – látási fogyatékos)
    - 6.1.1.3. sajátos nevelési igényű tanuló gyógypedagógiai nevelése-oktatása (autizmus spektrumzavar, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdők, érzékszervi fogyatékos – hallási fogyatékos, érzékszervi fogyatékos – látási fogyatékos)
    - 6.1.1.4. szakiskola
    - 6.1.1.5. készségfejlesztő iskola

Szakképesítések a 2014/2015. tanévtől felmenő rendszerben a szakiskolai képzésben.
Szakképesítés megnevezése, szakképesítés azonosítószáma, szakmacsoport, OKJ rendelet szerinti szakképző évfolyamok száma:

- családellátó 2181401 20. Mezőgazdaság 2
- parkgondozó 2162202 20. Mezőgazdaság 2
- szobafestő 2158201 9. Építészet 2
- textiltermék összeállító 2154202 10. Könnyűipar 2
- tisztítás-technológiai szakmunkás 3285303 19. Egyéb szolgáltatások 4

6.1.2. általános iskolai nevelés-oktatás

6.1.2.1. nappali rendszerű iskolai oktatás

6.1.2.2. alsó tagozat, felső tagozat

6.1.2.3. sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése-oktatása (autizmus spektrumzavar)

6.1.2.4. sajátos nevelési igényű tanuló gyógypedagógiai nevelése-oktatása (mozgásszervi fogyatékos, halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar, egyéb pszichés fejlődés zavarral küzdők, értelmi fogyatékos – enyhe értelmi fogyatékos, értelmi fogyatékos – középsúlyos értelmi fogyatékos, érzékszervi fogyatékos – hallási fogyatékos, érzékszervi fogyatékos – látási fogyatékos)

6.1.3. kollégiumi ellátás

6.1.3.1. sajátos nevelési igényű tanuló gyógypedagógiai nevelése-oktatása (mozgásszervi fogyatékos, beszéd fogyatékos, halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar, egyéb pszichés fejlődés zavarral küzdők, értelmi fogyatékos – enyhe értelmi fogyatékos, értelmi fogyatékos – középsúlyos értelmi fogyatékos, érzékszervi fogyatékos – hallási fogyatékos, érzékszervi fogyatékos – látási fogyatékos)

6.1.3.2. kollégiumi maximális létszám: 120 fő

6.1.4. Köznevelési Hídprogram keretén belül zajló nevelés-oktatás (HÍD I.)

6.1.5. fejlesztő nevelés-oktatás

6.1.6. Köznevelési Hídprogram keretén belül zajló nevelés-oktatás (HÍD II.)

6.1.7. Szakiskolai nevelés-oktatás

6.1.7.1. Nappali rendszerű iskolai oktatás

6.1.7.2. Sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése-oktatása (Autizmus spektrumzavar, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdők, érzékszervi fogyatékos- hallási fogyatékos, érzékszervi fogyatékos-látási fogyatékos)

6.1.7.3. Sajátos nevelési igényű tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (Autizmus spektrumzavar, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdők, érzékszervi fogyatékos- hallási fogyatékos, érzékszervi fogyatékos-látási fogyatékos)

6.1.8. Készségfejlesztő iskolai fejlesztés-oktatás

6.1.8.1 Nappali rendszerű iskolai oktatás

6.1.8.2 Sajátos nevelési igényű tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (Autizmus spektrumzavar, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdők, érzékszervi fogyatékos- hallási fogyatékos, érzékszervi fogyatékos- látási fogyatékos)

6.1.9. iskola maximális létszáma: 300 fő

6.1.10. iskolai tanműhely

6.1.11. iskolai tanműhely maximális létszáma: 60 fő

6.1.12. iskolai könyvtár saját szervezeti egységgel

6.2. 4700 Mátészalka, Kossuth tér 4.

6.2.1. általános iskolai nevelés-oktatás

6.2.1.1. nappali rendszerű iskolai oktatás

6.2.1.2. alsó tagozat, felső tagozat

6.2.1.3. sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése-oktatása (autizmus spektrumzavar)

6.2.1.4. sajátos nevelési igényű tanuló gyógypedagógiai nevelése-oktatása (mozgásszervi fogyatékos, halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar, értelmi fogyatékos – enyhe értelmi fogyatékos – hallási fogyatékos, érzékszervi fogyatékos, érzékszervi fogyatékos – látási fogyatékos,)

6.2.2. egyéb köznevelési foglalkozás

6.2.2.1. napköziotthon

6.2.3. iskola maximális létszáma: 200 fő

7. A feladatellátást szolgáló vagyon és a felette való rendelkezés és használat joga

7.1. 4300 Nyírbátor, Debreceni út 67.

7.1.1. Helyrajzi száma: 4002

7.1.2. Hasznos alapterülete: bruttó 31214 nm

7.1.3. Intézmény jogköre: ingyenes használati jog

7.1.4. Fenntartó jogköre: vagyonkezelői jog

7.2. 4700 Mátészalka, Kossuth tér 4.

7.2.1. Helyrajzi száma: 3368

7.2.2. Hasznos alapterülete: bruttó 3139 nm

7.2.3. Intézmény jogköre: ingyenes használati jog

7.2.4. Fenntartó jogköre: ingyenes használati jog

8. Vállalkozási tevékenységet nem folytathat.

2. A PEDAGÓGIAI PROGRAM MEGVALÓSULÁSÁNAK FELTÉTELE

2.1. Az intézményünk története

Intézményünk Nyírbátorban található a Debreceni út 67. szám alatt.

Nyírbátor a Nyírség déli részének központja, a Nyíregyháza, Debrecen és Mátészalka határolta háromszögben található. Vonzáskörzetében 50 ezer ember él, a körzet közlekedési, kereskedelmi és kulturális központja.

A település első írásos emléke 1272-ből származik. A Bátori család felemelkedésével a város jelentősége is egyre nőtt. A kenyérmezei győztes csatát követően épült meg a Református és a Minorita templom és kolostor.

Jogelődünk az 1977/78-as tanévben kezdte meg működését Kisegítő Iskola és Nevelőotthon elnevezéssel, ami azt jelenti, hogy 40 éve állunk Szabolcs-Szatmár-Bereg megye gyógypedagógiai ellátásának szolgálatában.

1977-ben - a klasszikus modellt követve - "egy tanító - egy osztály" alapon szerveződött az oktatási tevékenység, majd áttértünk a szaktanári - szaktantermi rendszerre.

Iskolánk 1990-ben vette fel Éltes Mátyás nevét. Névadónk a századelő neves gyógypedagógusa, az első önálló kisegítő iskola létrehozója, tantervének kidolgozója. Névválasztásunk jelzi azt, hogy általános iskolai tagozatunkon olyan speciális nevelési szükségletű, enyhe értelmi fogyatékos/tanulásban akadályozott gyermekek tanulnak, akik nem tudnak együtt haladni társaikkal az általános képzésben.

Az épület az akkori viszonyoknak (a hetvenes évek második fele) megfelelő korszerű tervezéssel, a funkciónak megfelelően 192 tanuló részére kis létszámú osztályokban történő iskolai feladatok ellátására és bentlakásos (kollégiumi) férőhelyek biztosítására lett kialakítva. 1977-ben az iskolai részen 16 tanterem, a diákotthonban 8 nevelési egység, valamint 1 kisméretű tornaterem állt rendelkezésre a szakmai feladatok ellátásához.

Az elmúlt években azonban az infrastrukturális feltételek egyre kisebb mértékben feleltek meg az intézmény gyógypedagógiai oktatási és nevelési feladatainak ellátásához.

Az intézmény vezetése felismerte a pályázati források megtalálásának kulcsfontosságát és egyre nagyobb hangsúlyt kapott az iskolai pályázati munka menedzselése. Számos sikeres pályázatot nyújtott be az intézmény több pályázattal szervezethez is önállóan, illetve a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzattal, mint fenntartóval közösen.

Az 1999, 2000 és 2001-es tanévben közel 3,5 millió forintot tudtunk taneszköz fejlesztésre fordítani. 2002-ben pedig jelentős pályázati forrásból valósult meg a szakiskolai virágház, majd a varrómunkás műhelyterem kivitelezése.

Több éve sikeresen pályázunk a Leonardo és Comenius programban, amely keretében több tanulónk ismerkedett meg az Európai Unió által nyújtott lehetőségekkel.

2006-ban konzorciumi partnerként vettünk részt a HEFOP 2.1.6 pályázati programban, ami az SNI-s tanulók társadalmi integrációját volt hivatott segíteni. Ezen pályázat folytatásaként a 2009/2010-es tanévben a szakmai, pedagógiai módszerek megújítása érdekében TÁMOP 3.1.4 számú pályázati programot valósítunk meg, részben az általános iskolai tagozaton, részben a kollégiumban.

Szintén a 2009/2010-es tanévben indult a Speciális Szakiskolában a Dobbantó pályázati program, ami az egyéni ütemterven alapuló, a szakképzést előkészítő évfolyamok tartalmi fejlesztését tűzte ki célul. A pályázat 2013. június 15-tel lezárult. E pályázat által szerzett tapasztalatainkat egy SNI tanulásban akadályozott, nem értelmi fogyatékos fiatalok számára szervezett osztályban hasznosítjuk 2013. szeptember 01-től.

A 2014/2015-ös tanévben bevezetésre került a Köznevelési HÍD I. program, majd a 2015/2016-os tanévtől a Szakképzési HÍD II. program, valamint a Családellátó (OKJ 21 814 01) részsakképesítés.

Jelentős mérföldkő az intézmény életében, hogy a fenntartó sikeres pályázatot nyújtott be az ÉAOP pályázati program keretében az intézmény rekonstrukciójára és teljes körű akadálymentesítésére. A rekonstrukció két évet érintő folyamat volt, amely során a tetőtér beépítésén túl a kollégium és gyermekotthon infrastrukturális feltételei is jelentősen javultak. Az energia hatékonyabb felhasználása érdekében korszerűbb fűtési és elektromos rendszer is kialakításra került.

A 2011/2012-es tanévtől az intézményünk tagintézményeként működik a Móra Ferenc Általános Iskola.

A Móra Ferenc tagintézményünk az 1969/70-es tanévben lett önálló gyógypedagógiai intézmény. Ellátandó alaptervékenysége a tanköteles korú tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott, autizmussal élő gyermekek, valamint a fejlesztő nevelés-oktatásban részesülő gyermekek oktatása, napközi otthoni ellátása. Ezen alappfeladatok mellett végzi a gyógypedagógiai főiskolai hallgatók gyakorlati képzését.

A tagintézmény új épülete 2001 augusztusában került átadásra. Egy emeletes épület, melyben 13 tanterem, 1 természettudományi szaktanterem, 1 tankonyha, 1 tornaszoba és több kiszolgáló helyiség található (melegítő konyha, szertárak).

Az intézmény a 2011. 08. 02-től a Nyírbátori Éltes Mátyás Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium tagintézményeként lát el feladatokat a sajátos nevelési igényű tanulók oktatása-nevelése során.

2.2. Az intézményegységek működése

2.2.1. Általános iskola

Induláskor, a kisegítő iskolákban akkoriban jellemző klasszikus modellt követve "egy tanító - egy osztály" alapon szerveződött az oktatási tevékenység. Három év múlva, a gyógypedagógus hiány kompenzálására és a szaktanári tudás jobb kihasználása érdekében a felső tagozaton az intézmény áttért a szakrendszerű-szaktantermi oktatási formára.

A **tanulásban akadályozottak általános iskolája** 8 évfolyammal működik, lehetőség szerint valamennyi évfolyamon önálló osztályokkal, de a gyermeklétszám alakulásának függvényében összevont tanulócsoportok kialakítására is van lehetőség.

A TÁI¹ 1-4. évfolyamain iskolaotthonos formában is történhet az oktatás, amennyiben a tanév tervezése során a fenntartóval egyeztetve a személyi és tárgyi feltételek, valamint finanszírozási lehetőségek biztosíthatóak. Ez a nevelési-oktatási forma a tapasztalatok szerint még alaposabbá teszi a tanulók személyiségfejlesztését - több időt biztosít az érdemi munkára - jobban alkalmazkodik a tanulók életkori sajátosságaihoz, fizikai és szellemi terhelhetőségéhez.

A TÁI 5-8. osztályban nem szakrendszerű oktatás folyik. Délután tanulmányi foglalkozás segíti a tanulókat az ismeretek elmélyítésében.

Az értelmileg akadályozott tanulók nevelése-oktatása 1-8. évfolyamon történik.

A közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók oktatásának és nevelésének legalapvetőbb célja a szociális beilleszkedés megvalósítása. Ennek érdekében a nevelés-oktatás feladata:

- a személyiség harmonikus fejlődésének biztosítása,
- a szocializációs képességek kiemelt fejlesztése,
- a tanulói aktivitás serkentése, a folyamatos motiváció biztosítása,
- gyakorlatorientált képzés,
- az életvezetési technikák elsajátítása, gyakorlása.

---

¹ Tanulásban akadályozottak általános iskolája (rövidítés jelentése)

Az **autista csoportban** azon tanköteles korú tanuló fejlesztése folyik, akinél autizmus diagnózist állapított meg az illetékes Megyei Pedagógiai Szakszolgálat. A csoportba járó gyermekek száma és a velük foglalkozó speciálisan képzett szakemberek száma, illetve egymáshoz viszonyított arányának olyannak kell lennie, hogy az egyéni fejlesztés és egyéni kezelés minden időszakban lehetővé váljon. A csoport szervezésekor a gyermek fejlettségi szintje, valamint mentális kora dönti el, hogy kik lesznek a tanulócsoport tagjai. A heterogén összetétel miatt a szervezéseknél kihasználjuk az összevonás lehetőségét.

Fejlesztő nevelés-oktatásban a halmozottan sérült gyermekek egyéni fejlesztési terv alapján egyéni és csoportos fejlesztésben részesülnek.

A nevelési-oktatási folyamatok szervezésére a nevelőtestület nagymértékű innovációja jellemző, melynek célja a különböző személyiség állapotú gyermekek intenzív és egyénre szabott fejlesztése. Ennek az innovációnak köszönhető az örömkola kísérlet, a Tolnainé-féle módszer kipróbálása és a több éve sikeresen alkalmazott szabad tanulás ("Frei arbeit") tanulásszervezési forma, BMM és a Kedves-Ház Pedagógia működtetése.

2.2.2. Szakiskola

Az intézmény dolgozói kollektívája mindig kész volt új feladatok vállalására, újítások bevezetésére, kipróbálására, a jó módszerek befogadására és terjesztésére. Ennek alapján indult 1981-ben a továbbképző tagozat, amely - a törvényi változásoknak megfelelően, fenntartói döntés alapján szakiskolai képzést nyújtott.

Az intézményben a szakiskola többféle szerkezeti felosztásban, 1+2 és 1+4 évfolyammal működik. A normál intellektusú, sajátos nevelési igényű tanulók részére 2013-2015. között biztosítjuk a részsakképesítés megszerzésének lehetőségét. Az ilyen típusú fordított integrációt szeretnénk meghonosítani iskolánkban, mert a tapasztalataink szerint a tanulásban akadályozott tanulóinknak és a BTMN-es tanulóknak is jót tesz mind szociális, mind intellektuális téren az összevonás.

A 2014/2015-ös tanévtől a Köznevelési HÍD I. program segít a tanulónak a középfokú nevelés-oktatásba, szakképzésbe való bekapcsolódáshoz, vagy a munkába álláshoz, valamint az önálló életkezdéshez. A 2015/2016-os tanévtől a képzési struktúránk tovább bővült a HÍD II. (szakképzési HÍD program) részsakképesítést is nyújtó programjával.

Pedagógiai programunk szerint az intézményünkben működő szakiskola azon sajátos nevelési igényű tanulók szakképzését kívánja megvalósítani, akik az általános szakmunkásképzésben, személyiségjegyeik és képességeik alapján nem tudnak ismereteket elsajátítani.

Szakiskolai alapozó szakasz

A 2013/2014-es tanévtől 1+2, valamint két évfolyamos rendszerben szervezzük (felmenő rendszerben) az OJK-s képzéseinket. A SNI tanulásban akadályozott fiatalok az előkészítő 9. évfolyam után két éves képzésben szerezhettek részszakképesítést. A SNI, nem értelmi fogyatékos tanulók számára két éves képzésben biztosítjuk a részszakképesítés megszerzését a szakiskolai kerettanterv követelményeivel összehangolva.

Az elmúlt évek tapasztalataiból megállapítható, hogy a tanulók érdeklődést mutattak a különböző szakmák iránt, várták és szívesen vettek részt az üzemlátogatásokon. Igényelték a szakmai beszélgetéseket a továbbtanulással és pályaválasztással kapcsolatban, sok esetben a pályaeorientációs órák időkeretén túl is.

A **Szakmai alapozó** ismeretek oktatásának alapvető célja a szakterületek általános ismereteinek elsajátítása, összefüggéseinek bemutatása, a készségek, képességek fejlesztése, valamint olyan tudás, ismeretrendszer, alkalmazási képességek kialakítása, amely megalapozza és formálja a szakmacsoportok tevékenységeihez illeszkedő szemléletet.

2012/2013-as tanévtől az intézményünkben a tanulók az alábbi 4 szakterülettel ismerkednek meg:

- könnyűipari,
- építőipari,
- műszaki,
- mezőgazdasági szakterület.

A 2013/2014-es tanévtől vállalkozási és minőségbiztosítási ismereteket is oktatunk. A szakterületek kiválasztásánál az intézményünk figyelembe vette a térség munkaerő piaci sajátosságait, valamint a következő tanévekben reményeink szerint induló OKJ-s részszakképesítést adó szakmai kínálatának alapozási szükségleteit. A közismereti tantárgyak oktatását, a felzárkóztatást, a szakmai tantárgyak elsajátítását igyekszünk minél hatékonyabbá tenni.

Szakképzési szakasz

Az előkészítő 9. osztály után a szakmai ismeretek elsajátításának 2, illetve 4 éve következik.

Jelenleg a szakiskolában azon tanulók számára, akik képesek az OKJ-s képzési rendszerbe beilleszkedni az alábbi OKJ-s képesítéseket adó képzéseket indítja:

- 54 622 01 0100 21 01 Parkgondozó
- 21 622 02 Parkgondozó (Parképítő és parkfenntartó)
- 21 582 01 Szobafestő (Festő, mázoló, tapétázó)

A 2014/2015. tanévben indult a:

- 21 542 02 Textiltermék-összeállító
- 32 853 03 Tisztítás-technológiai szakmunkás képzés.
- 21 814 01 Családellátó képzés.

A vizsgákra jelentkező és azokat sikeresen teljesítő tanulóink számára OKJ-s rész/szakképesítést igazoló bizonyítványt állítunk ki. Azon tanulóink számára, akik nem tudják teljesíteni az OKJ-s képzés követelményeit a 12. évfolyam elvégzéséről szóló bizonyítványt adunk.

Készségfejlesztő iskola

A 2015/2016-os tanévtől készségfejlesztő speciális szakiskolai képzést szerveztünk, majd a 2016/2017-es tanévtől ez készségfejlesztő iskolai képzésként működik, amely az értelmileg akadályozott tanulóink számára nyújt alternatívát a továbbtanulás során. Az új köznevelési törvény a készségfejlesztő szakiskola struktúráján nem változtatott, így itt 2+2-es rendszerben folyik a képzés/fejlesztés.

2.2.3. Kollégium

A kollégiumba felvételt nyert általános iskolai és szakiskolai tanulók a megye azon településeiről érkeznek hozzánk, ahol nem biztosított számukra a megfelelő speciális, gyógypedagógiai oktatás, illetve ha a családi, szociális körülményeik ezt szükségessé teszik.

A kollégiumi nevelés kiegészíti a családi és iskolai nevelést, valamint szociális ellátást, biztonságot és érzelmi védettséget nyújt tanulóink számára. A megfelelő pedagógiai környezet biztosításával elősegíti a társadalmi szerepek tanulását, közösségi együttélést, a döntés, a felelősségvállalás és konfliktuskezelés gyakorlását. A kollégiumi nevelésben egyaránt hangsúlyos szerepet kap az egyéni képességek kibontakoztatásának támogatása, a gyermekek és fiatalok testi, lelki, szociális fejlődésének segítése az életkori sajátosságok és

egyéni adottságaik figyelembe vételével. A kollégium törekszik a családból hozott értékek megőrzésére és fejlesztésére. Biztosítja az iskolai követelmények teljesítésére való felkészülést, a tehetséggondozást, a felzárkóztatást. Segíti a tanulók pályaválasztását, továbbtanulását, szakmatanulását, jövőjük alapozását. A kollégiumi foglalkozások és tevékenységek átszövik és irányítják a tanulók életét. A kollégium a maga sajátos arculatával, hagyományrendszerével, foglalkozásaival, tevékenységeivel, a szabadidő megszervezésének változatos módjaival hozzájárul az ott eltöltött idő hasznos és örömteli megéléséhez.

2.2.4. Móra Ferenc Tagintézmény

A tagintézmény a 2011/2012-es tanévtől a Nyírbátori Éltes Mátyás Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium tagintézményeként lát el feladatokat a sajátos nevelési igényű tanulók oktatása-nevelése során. Ellátási területei:

Általános Iskola:

Tanulásban akadályozott tanulók oktatása 1-8 évfolyamon. (Az osztályok a gyermeklétszám alakulásától függően összevont csoportokban működhetnek.)

Értelmileg akadályozott és autista tanulók oktatása 1-8 évfolyamon. (A tanulócsoportok gyermeklétszám alakulásától függően összevont csoportokban működhetnek.)

Fejlesztő nevelés-oktatás:

Halmazottan sérült gyermekek fejlesztése.

2.3. Iskolai környezet bemutatása

2.3.1. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye az ország északkeleti részén fekszik, az Alföld részeként alapvetően síkvidéki jellegű. Speciális geopolitikai helyzetét egyfelől periférikus elhelyezkedése, másrészt keleti határ mentisége determinálja: Romániával, Ukrajnával és Szlovákiával határos. Az országon belüli szomszédai: Borsod-Abaúj-Zemplén és Hajdú-Bihar megyék. A megye Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok megyével közösen alkotja az Észak-alföldi régiót, emellett tagja az Északkelet-Magyarországi Térségi Fejlesztési Tanácsnak, a Magyar-Román-Ukrán Interrégióknak, valamint a Kárpátok Eurorégióknak is.

2.3.2. Nyírbátor és térsége

Nyírbátor a Nyírség déli részének központja, a Nyíregyháza, Debrecen és Mátészalka határolta háromszögben található. Vonzáskörzetében 50 ezer ember él, a körzet közlekedési kereskedelmi és kulturális központja.

Nyírbátorban főként könnyűipari tevékenységet folytató kis- és középkategóriájú üzem található és néhány nagyobb vállalat működik, s ezek biztosítanak munkalehetőséget a lakosság nagy részének.

Nyírbátor lakossága közel 13 000 fő (2015 évben), a családok száma 4000 körül van, ebből a nagycsaládosok száma megközelítőleg 320. A munkaképes korú népesség száma meghaladja a 8940 főt.

A városban nagy gondot okoz a munkanélküliség, az ipar és a mezőgazdaság leépülésével a munkanélküliek zöme tartósan nem képes elhelyezkedni, a roma kisebbség foglalkoztatása nem megoldott.

2.4. Intézményünk elhelyezkedése a nevelés-oktatás rendszerében

Intézményünk a köznevelés rendszerében, mint pedagógiai és gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézmény, sajátos nevelési igényű (enyhe fokban sérült /tanulásban akadályozott, közép súlyos fokban sérült /értelmileg akadályozott, súlyosan halmozottan sérült, autizmus spektrumzavaros, látássérült, mozgássérült) tanulók nevelését, oktatását végzi. Iskolánk összetett feladatot lát el, mert a tanulók alapfokú illetve szakmai képzése mellett kollégiumi férőhelyet is biztosít.

2.5. Az iskola tanulónépessége

Az iskola tanulói Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területéről kerülnek intézményünkbe. Jelentős részük a társadalom perifériáján élő, hátrányos helyzetű családi milióból érkezik. A családok általában előnytelen helyzetben vannak, mert az alacsony iskolai végzettség, a munkanélküliség, a hátrányos szociális helyzet a társadalom perifériájára szorítja őket. Nem a véletlen műve, hogy egyre több a szorongó, a bizonytalanság érzésével küzdő, a szeretetre, a biztos kapcsolatra, védelemre vágyó gyermek.

A tanulók szociális státusza, háttere nagymértékben befolyásolja az iskolai munkát, az intézmény pedagógiai programjának célkitűzéseit, feladatait. Az intézmény programjának kidolgozásakor a fenti problémákat is figyelembe kell venni az eltérő mentális állapot, valamint a személyiségfejlődés specifikumai mellett. Intézményünkben is - az országos átlaghoz hasonlóan - igen magas a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett tanulók aránya. A szülők többnyire munkanélküliek, vagy alacsony jövedelműek, a helyi önkormányzat segélyeire szorúlnak. Többségük alkalmi, vagy betanított munkával próbál a

család helyzetén javítani. Ezt a tényt, valamint azt, hogy az iskolai részleg tanulóinak egyharmada gyermekvédelmi gondoskodás alatt áll, az iskola pedagógusainak mindvégig szem előtt kell tartani. A gyermekek családi háttere sajnos nem biztosítja a pozitív motivációt az iskola, a tanulás iránt. Ezt a feladatot az intézmény pedagógusainak, nevelőinek és egyéb dolgozóinak kell kezelni, kialakítani a gyerekekben a tanulás, a normális társadalmi kapcsolatok iránti igényt.

A családi háttér szinte kötelezően írja elő az intézmény számára, hogy kiemelten, a pedagógiai tevékenység hangsúlyos elemeként kell kezelni a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokat is, hiszen az itt feltárt háttértényezők nagyban hozzájárulhatnak a fejlesztési programok kiválasztásához, kidolgozásához és sikeréhez.

2.6. Nevelő-oktató munka jelenlegi helyzete

A tanulás az általános iskola alsó tagozatán iskolaotthonos vagy „egy osztály - egy tanító” osztályszervezési formában történhet, felső tagozatán pedig egy tanáros rendszerű keretben zajlik.

A szakiskolában, 9. osztályban szakmai előkészítő és pályaorientációs képzésben vesznek részt a tanulók, illetve 2004. szeptemberétől OKJ-s szakmai képzést biztosít az intézmény azon tanulóinak számára, akik képesek megfelelni az OKJ-s vizsgák követelményrendszerének.

A szakiskolai képzés a törvényi előírásoknak megfelelően az elmúlt tanévekben folyamatos átalakuláson ment keresztül. Felkészültünk a moduláris, majd komplex szakmai oktatás kihívásaira, majd a szakiskola képzési profiljának bővítésére.

A pedagógiai tevékenységek közül az intézmény kollektívája nagyon fontosnak tartja a csatlakozó fogyatékosok kezelését, ezért a 2007/2008-as tanévben elindított fejlesztő iskolai osztályokban, a Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottsága által javasolt tanulók számára nyújtunk gyógypedagógiai nevelést-oktatást.

A 2011/12-es tanévtől autizmussal élők és látássérült tanulók számára is biztosítunk speciális fejlesztést.

Speciális szakembereink között található logopédus, tiflopedagógus, szomatopedagógus, mozgásfejlesztő, gyógytestnevelő, autizmus spektrumzavarok szakos tanárok, informatika szakos tanár, pszichológus, orvos, mentálhigiénikus, iskolai védőnő.

A tanulók családi környezetének megteremtése a kollégiumban továbbra is jelentős terhet ró az ott dolgozókra. Ez az intézményegység az iskolai és szakiskolai résszel karöltve igyekszik szervezni a fiatalok számára a délutáni tanulmányi foglalkozásokat, valamint a szabadidő hasznos eltöltését. Számos szabadidős tevékenységet kínálunk a diákok számára, mind a sport, mind a kultúra és szórakozás területén.

Az iskolánkban bevezetett iskolapszichológusi tevékenység előre lendítette az intézményben a nevelők-diákok, illetve diákok-diákok közötti problémák kezelését, ezért e tevékenységi forma működtetése továbbra is kiemelten fontos feladat, amely kiegészül igény szerint az intézményben dolgozó felnőttek számára konzultációs és tréning lehetőségével.

Az intézményegységek jelentős szakmai önállósággal bírnak, amelynek az erősítésére folyamatos figyelmet kell fordítani. Az intézményegységek önállóan készítik el a munkatervüket, ami része az intézményi pedagógiai munkatervnek.

2.7. Az iskola személyi feltételei

Intézményünk többcélú (pedagógiai, gyógypedagógiai), közös igazgatású köznevelési intézmény. Az intézményi feladatok ellátására jelenleg **142 fő** az állandó foglalkoztatású dolgozók létszáma.

Pedagógus létszám	82 fő
ebből	
gyógypedagógus	40 fő
nevelőtanár	10 fő
tanító	5 fő
tanár	14 fő
szakoktató	13 fő
Pedagógiai munkát segítő létszám	43 fő
ebből	
gyógypedagógiai asszisztens	27 fő
gyermekfelügyelő	14 fő
iskolatitkár	2 fő
Technikai dolgozó létszám	17 fő
ebből	
portás/éjjeli őr	5 fő
portás, karbantartó	1 fő
karbantartó	2 fő
gépjárművezető	2 fő
takarító	7 fő

2.8. Tárgyi dologi feltételek

Az intézet 3 ha., 1214 m². alapterületű telken fekszik.

Kétszintes épület, mely felújítása az ÉAOP pályázati program keretében valósult meg.

Az épület belső terének megoszlása

Az osztályoknak állandó tantermük van, ezért alsó tagozaton a termek szőnyeggel, polcokkal, játszó-pihenő sarokkal vannak kialakítva.

Az iskolához tartozik (a tantermeken kívül)

- 1 konferenciaterem
- 1 tanári szoba
- 1 logopédiai szoba
- 3 tanműhely (varroda, gyakorló konyha)
- 1 üvegház
- 1 tornaterem
- 1 könyvtár
- 1 informatika, számítástechnika
- 1 mozgásfejlesztő szoba
- 1 iskolapszichológusi szoba
- 1 fejlesztő szoba

Az intézmény kiszolgáló helyiségei

- kazánház
- konyha
- ebédlő
- raktár, irattár
- orvosi szoba

A mátészalkai feladat ellátási helyen az alábbi helyiségek állnak rendelkezésre

- 13 tanterem,
- 1 természettudományi szaktanterem,
- 1 tankonyha,
- 1 tornaszoba,
- autista csoportszoba,
- logopédiai fejlesztő szoba,
- sportudvar.

Kiszolgáló helyiségek

- melegítőkonyha,
- szertárak.

A kollégium területén található helyiségek

Kollégiumunk háromszintes, 120 fő befogadására alkalmas, mely 32 hálószobával, 6 társalgóval, 18 vizesblokkal, 10 tanulószobával, 1 éjszakás, ügyeletes nevelői szobával, 1 teakonyhával és 1 irodával áll tanulóink és dolgozóink rendelkezésére.

Modernül berendezett 3 – 4 – 5 ágyas szobák, éjjeliszekrénnel, olvasólámpával, polccal felszerelve, a társalgókban televízió, számítógép, magnó áll a tanulóink rendelkezésére. A teakonyhában, illetve az ügyeleti szobában hűtőszekrény és mikro használata biztosított. Asztalitenisz és csocsóasztal van elhelyezve a kollégiumi folyosókon. Az iskolai tornatermet és a sportpályát is használhatják a kollégisták szabadidejük hasznos eltöltéséhez és a programok lebonyolításához.

3. AZ INTÉZMÉNY SZERVEZETI ÉS VEZETÉSI STRUKTÚRÁJA

3.1. Szervezeti felépítés és egységek

Az intézmény belső szervezeti egységeinek, vezető szintjének meghatározásánál alapelv, hogy az intézmény a feladatokat zavartalanul és a legeredményesebben láthassa el, a szakmai felkészültségnek megfelelően.

Az intézmény az alábbi szervezeti egységekre tagolódik:

- Általános Iskola
- Szakiskola
- Készségfejlesztő Iskola
- Kollégium
- Móra Ferenc tagintézmény, Mátészalka

3.2. Szervezeti egységek feladatai

3.2.1. Általános iskola

A tanulásban akadályozottak általános iskolája 8 évfolyammal működik, lehetőleg valamennyi évfolyamon önálló osztályokkal. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján csökkenő gyereklétszám miatt az alsó tagozaton összevont tanulócsoportok működhetnek.

Az általános iskola értelmileg akadályozottak tagozata szintén 8 évfolyammal működik. A tanulók oktatása összevont tanulócsoportokban is történhet.

Fejlesztő iskolai nevelés-oktatás 2007. szeptember 01-től a fenntartó jóváhagyásával történik. A tanulócsoportok alakulása a gyermek létszám függvénye.

Autizmussal élő tanulóink speciális oktatása-nevelése 2011. szeptember 01-től a fenntartó jóváhagyásával történik.

3.2.2. Szakiskola

Pedagógiai programunk szerint az intézményünkben működő szakiskola azon tanulásban akadályozottak minősített tanulók szakképzését kívánja megvalósítani, akik az általános szakképzésben, személyiségjegyeik és képességeik alapján nem tudnak ismereteket elsajátítani.

A 2013/2014-es tanévtől az új képzési struktúrának megfelelően 1+2-es, illetve 1+4-es rendszerben szervezzük a szakmai képzést. Az előkészítő 9. évfolyam képzési rendje, elvárásai, feladatrendszere, a továbbhaladás rendje, az értékelés módja a pedagógiai programban rögzített módon történik.

A szakképző 9-10-11-12.. évfolyamon OKJ-s szakmai képzés történik adaptált központi programok segítségével. A vizsgára jelentkezők és az OKJ-s szakmai vizsgán sikeresen szereplők számára OKJ-s szakmai bizonyítványt adunk ki.

2014/2015-ös tanévben bevezetésre kerül a Köznevelési HÍD I. program, majd a 2015/2016-os tanévtől a (szakképzési) HÍD II. program is.

3.2.3. Készségfejlesztő Iskola

A Megyei Pedagógiai Szakszolgálat javaslata alapján kerül az értelmileg akadályozott tanuló középfokú oktatásba.

A 9-10. évfolyam kerettanterve, az értelmileg akadályozott tanulók általános iskolai kerettantervének koncepcionális és tartalmi folytatása. Az a fiatal, aki eredményesen befejezte a 10. évfolyamot, tanulmányait a készségfejlesztő iskola szakképzési évfolyamain folytathatja.

Kifutó jelleggel használjuk a szakiskolában a következő tantervet: „Értelmileg akadályozott tanulók általános iskolai tanterve. Értelmileg akadályozott tanulók középfokú oktatásának tanterve készségfejlesztő speciális szakiskolák számára” Kiadás: Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola Készségfejlesztő Speciális Szakiskola és Pedagógiai Szakszolgálat. (6480-7/2004. nyilvántartási szám) 26/2004. OM rendelettel beépítve a 17/2004. 2. sz. mellékletébe.

2017. szeptember 1-től felmenő rendszerben bevezetésre kerül a „Kerettanterv a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók... készségfejlesztő speciális szakiskolái (9-12. évfolyam) számára” Kiadás: Oktatási és Kulturális Minisztérium (KHF/2373/2010. nyilvántartási szám) 26/2011. (V. 27.) NEFMI rendelet. (Magyar Közlöny, 2011. évi 56. szám) 3. számú melléklete. A 11-12. évfolyamon, e tanterv „Önálló életkezdésre felkészítés” szakmai tantárgyi programját alkalmazzuk.

3.2.4. Kollégium

A kollégiumi élet szervezése során gondoskodunk a tanulók optimális testi-lelki fejlődésének feltételeiről. Figyelembe vesszük az intézményi szokásokat, a speciális tanulói, szülői és iskolai igényeket. A tanulók napi életének kereteit úgy szervezzük, hogy az egyes tevékenységek – tanulás, felkészülés, szabadidős tevékenységek, pihenés stb. – belső arányai törvényi előírásokhoz, valamint a tanulók életkori sajátosságaihoz igazodjanak.

A kollégiumi foglalkozások rendszerét a Kollégiumi Nevelés Országos Alapprogramja szabályozza. A kollégiumi nevelőtanárok vezetésével kötelező- és szabadon választható foglalkozásokon vesznek részt tanulóink.

Tanév elején elkészített éves tanulói foglalkozási terv aktuálisan tartalmazza a foglalkozások rendjét és idejét. Szakkörök nevelőtanári ajánlatok és tanulói igények alapján szervezőknek minden tanév szeptemberében. A kollégium kollektívája egyéni- és csoportfoglalkozások keretében igyekszik segíteni a tanulók fejlesztését, felzárkóztatását, tehetséggondozását.

A kollégiumi nevelés a kompetenciák fejlesztését úgy segíti, hogy a tematikus csoportfoglalkozások során olyan tevékenységeket szervez, amelyek által a tanulók ismeretei bővülnek, képességeik gyarapodnak, attitűdjeik pozitív irányba formálódnak. A kollégiumi foglalkozások az önismeretre, a közösségi kapcsolatok kialakítására, a szociális képességek fejlesztésére, az egyénileg hatékony tanulási módszerek elsajátítására, az egészséges életvitel kialakítására, a tágabb természeti, társadalmi környezetért érzett felelősségre nevelnek. A tanulóink hatékony személyiség-ismerete alapozza meg a differenciált, egyénre szabott fejlesztést.

A hatékony, gyermekközpontú működéshez a nem pedagógus munkakörben dolgozó kollégák is hozzájárulnak a tanulók ellátásáért végzett felelősségteljes munkájukkal. Kollégiumban való jelenlétük, megnyilvánulásaik, tevékenységük és annak színvonala is nevelési tényező.

3.2.5. Móra Ferenc Tagintézmény

A 2011/2012-es tanévtől a Nyírbátori Éltes Mátyás Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium tagintézményeként lát el feladatokat a sajátos nevelési igényű tanulók nevelése-oktatása során.

Tanulásban akadályozott tanulók oktatása 1-8 évfolyamon. (Az osztályok a gyermeklétszám alakulásától függően összevont csoportokként működhetnek.)

Értelmileg akadályozott és autizmussal élő tanulók oktatása 1-8 évfolyamon. (A tanulócsoporthoz gyermeklétszám alakulásától függően összevont csoportokként működhetnek.)

Fejlesztő nevelés-oktatás, a halmozottan sérült gyermekek részére csoportos formában történik.

4. A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI, ÉRTÉKEI, ELJÁRÁSAI, ESZKÖZEI

4.1. Pedagógiai programunk kialakításának előzményei

Intézményünk működésével a lehető legteljesebb mértékben kíván megfelelni legfontosabb partnereink igényeinek, valamint a törvényi előírásoknak.

Pedagógiai programunkba igyekszünk beépíteni a nevelés-oktatás során megszerzett, több mint négy évtizedes tapasztalatainkat, valamint a nevelőtestület innovatív tevékenysége alapján kialakított új módszereket, eljárásokat.

Pedagógiai programunk szerkezete, amely a mindennapi munkánk számára nyújt keretet, dinamikus alakul a törvényi szabályozásoknak megfelelően, illetve társadalmi elvárások függvényében.

4.2. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka általános alapelvei

Nevelésfilozófiai alapelvek

A sérült, fogyatékos ember biológiai és pszichés állapota miatt bizonyos tevékenységekre képtelen lehet, ez azonban nem csökkentértékűség, hanem másság.

Érzelmi, értelmi, akarati értelemben személyisége, képességstruktúrája fejleszhető, tehát az iskolának kötelessége a gyermek speciális nevelési szükségleteit kielégíteni. Erre a terápiás, gyógypedagógiai célrendszer és a korrekatív, kompenzáló gyógypedagógiai iskolai műveltségtartalom, tevékenységrendszer és az ehhez rendelt – szakemberek által kidolgozott – módszer és eszközrendszer a legalkalmasabb.

Az alapfokú oktatás ideje alatt biztosítani kell a kiegészítő szolgáltatásokat: fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, rehabilitációs és terápiás célú gyógypedagógiai ellátás körét.

Intézményünkben érvényesítendő alapelvek kimunkálásánál kötelező jelleggel érvényesítettük a Nemzeti Alaptantervben, a Fogyatékos tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelvében és annak módosításában megfogalmazott elveket. Figyelembe vettük a Kerettantervek kiadásáról és alkalmazásáról szóló rendeletet, valamint a köznevelési törvény erre vonatkozó paragrafusait.

Legfontosabb alapelvek

- Gyermekközpontú szemlélet, amely az egész pedagógiai tevékenység alapjául szolgál,
- differenciálás és az individualizáció elve,
- a normalizáció és participáció elve,
- kooperáció és tudatosság elve,
- gyakorlat-orientáltság elve,
- komplexitás elve.

4.3. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka általános céljai

Az iskolánkban folyó nevelés-oktatás alapvető célja, hogy teljesítse az intézménytípussal szemben támasztott társadalmi követelményeket, segítse elő a gondjaira bízott sérült gyermekek „egyéni” boldogulását, társadalmi beilleszkedését.

Célunk, hogy a nevelési-oktatási időszak folyamán a tanulók teljes személyiségének fejlődése érdekében, igényeik, speciális szükségleteik figyelembe vételével minél színesebb, tartalmasabb, szakszerűbb fejlesztést biztosítsunk.

Fontosnak tartjuk, hogy minél több tanulónk a tankötelezettségét intézményünkben teljesítse.

4.3.1. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka speciális céljai az általános iskola tanulásban akadályozottak tagozatán

A tanulásban akadályozottsághoz igazodó részcélok

- Az általános iskolai képzés alatt a NAT 10 műveltségi területével, a kerettanterv tantárgyainak mindegyikével foglalkoztatva lehetőleg jusson el a saját fejlődési határának maximumára.
- Sérültségét figyelembe véve legyen képes értékes, harmonikus, egységes, kulturált, önálló életre.
- Igazodjon el és illeszkedjen be közvetlen és tágabb környezetébe, ismeretei, képességei alapján.
- Intézményünk kiemelt célként határozza meg a tanulók önálló életvitelre, eredményes szocializációra és szakmatanulásra való felkészítést.
- Célunk, hogy tanulóink életkoruknak, fejlettségi állapotuknak, szükségleteiknek megfelelő teljes körű gyógypedagógiai ellátást kapjanak a tanórán, a tanórán kívül, a pedagógiai rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozásokon.

Alsó tagozat

- A gyermek játék- és mozgás iránti vágyának felkeltése,
- alapvető képességek és alapkészségek cselekvésbe ágyazott fejlesztése, gazdag élményanyag nyújtása az ismeretszerzéshez,
- alapvető kultúrtechnikák elsajátítása,
- kulturált érintkezési formák elsajátítása, írott és íratlan szabályok betartása, illemszabályok, konfliktus-kezelő technikák gyakorlása,
- feladat és szabálytudat kialakítása és erősítése.

Felső tagozat

- Az első szakasz nevelő-oktató munkájának folytatása, a képességek, készségek fejlesztése,
- az alapkészségek kimunkálása (írás, olvasás, számolás, beszéd) és differenciált fejlesztése,
- ismeretek bővítése, mélyítése,
- páros és kiscsoportos együttműködés előnyben részesítése,
- a különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, képességű, motivációjú, szocializáltságú, kultúrájú gyerekek – érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelő – felkészítése a továbbtanulásra,
- önismeret erősítése, reális kép önmagáról, lehetőségeiről, korlátairól,
- az önálló tanulás, a tanulás módszereinek elsajátítása életkornak, fejlettségi szintnek megfelelően.

4.3.2. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka speciális céljai az értelmileg akadályozottak tagozatán

Az értelmi akadályozottsághoz igazodó részcélok

- A praktikus ismeretek közvetítése szolgálja a mindennapi életben való eligazodást.
- A kommunikációs és szocializációs képességek hangsúlyozott fejlesztése járuljon hozzá az iskola utáni életben való helytálláshoz.
- Kialakítani a környezethez való kötődést, a közösségi alkalmazkodást és elfogadást.
- A tanulók társadalmi integrációjának előkészítése, valamint felkészítés az elemi munkavégzésre.
- Olyan iskolai életközeg kialakítása, melyben lehetővé válik a gyermek testi, lelki harmóniájának megteremtése, törekedve az önállóságra.

- Az önérvényesítés, önrendelkezés kialakítására való törekvés.
- Olyan ismeretek és készségek elsajátítása, amelyek elősegítik, hogy a tanulók az iskoláskort követően önmagukat minél jobban el tudják látni.
- Környezetükben képesek legyenek tájékozódni és tevékenykedni, képességeikhez mértén munkavállalóvá válni.

Alsó tagozat (1-4. évf.)

- Egyénre szabott terápiás eljárások alkalmazásával a hiányosságok kompenzálása, az épen maradt funkciókra alapozva.

Felső tagozat (5-8. évf.)

- A gyakorlat-orientált, a mindennapi élet tevékenységeire felkészítő képzés megvalósítása, az életvezetési technikák megalapozása, elsajátíttatása és gyakoroltatása.

4.3.3. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka speciális céljai az autizmussal élő tanulók esetében

- Célunk az autizmussal élő tanulóink életkorának, képességeiknek megfelelő ellátásuk, nevelésük, oktatásuk, hogy mások segítségére nem szoruló független emberként tapasztalhassák meg magukat, valamint a társadalomba való minél jobb beilleszkedés, alkalmazkodás, a kommunikáció képessége, az önállóság kialakítása az egyén által elérhető legmagasabb fokon.
- A változtatásokat is a gyermekekhez mérjük.
- A törekvés az, hogy rugalmasabbá és átjárhatóvá váljon a struktúra, a sikerélmények ösztönzően hassanak a gyermekekre.
- A megfelelő módszerek alkalmazása előbb utóbb elhozza a terápia sikerét. Az eredményeket azonban nagymértékben befolyásolják az egyéni tényezők. Ezek közé tartoznak például a gyermek képességei, autizmusának súlyossága, járulékos problémái, személyisége, családi háttere.
- A megközelítés alapja a tanuló nehézségeinek mélyebb megértése, a viselkedés háttérében rejlő okok feltérképezése.
- Szükség van a fogyatékos készségek kompenzációs - rehabilitációs kezelésére a fejlődési elmaradás, a másodlagos problémák kezelésére, az iskolai és a mindennapi gyakorlati életre felkészítő tananyag speciális módszerek segítségével történő elsajátítására is.

- Külön kiemelt fejlesztési feladat az elsajátított ismeretek alkalmazásának, általánosításának tanítása, az ismeretek folyamatos használata a fenntartás biztosítására, valamint a változatos, probléma-megoldási módszerek tanítása.
- A tananyag kiválasztásának legfontosabb szempontja a tanított képesség egész életen át megfelelő alkalmazhatósága.
- A tanuló túlterheltségének elkerülése érdekében a felesleges információkat szűrni kell, mert a tipikusan fejlődő gyermek által spontán, ösztönösen elsajátított nagy mennyiségű információ és készség az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek számára nehéz tananyagot jelent.

4.3.4. Az intézményben folyó fejlesztő nevelés-oktatás speciális céljai

A Nemzeti Alaptantervben meghatározott kiemelt fejlesztési célok a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók nevelése-oktatása, fejlesztése során úgy értelmezhetőek, hogy azok a tanulók személyiségállapotához igazítottan, elsősorban a szükséges képességek és készségek megalapozása, kialakítása útján valósulnak meg.

A rehabilitációs pedagógiai program iskolai körülmények között olyan fejlesztést nyújt, mely törekszik képessé tenni a tanulókat szűkebb és tágabb környezetük egyre bővülő megismerésére, saját életük mindennapi élményeinek megélésére és az ezekben való egyre tevékenyebb részvételre, továbbá egyszerű társas kapcsolatok kialakítására és fenntartására, aminek eredményeképpen jobb minőségű életet élhetnek.

4.3.5. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka speciális céljai a szakiskola tanulásban akadályozottak tagozatán

A szakiskola alapvetően kedvezőtlen szociokulturális helyzetben élő hátrányos helyzetű, vagy családi támasz nélkül maradt, állami gondozott 14-23 éves tanulásban akadályozott fiatalok képességeinek kibontakoztatását, szakmai képzését, személyiségfejlődését, társadalmi beilleszkedését kívánja segíteni és megoldani.

A szakiskola egyaránt kiemelt figyelmet szentel a felzárkóztatásra, a hátrány kompenzálására, illetve a tehetséggondozásra.

Legfőbb nevelési elve a személyiség, az ember tisztelete. Szellemissége a szociális érzékenység a humanitás, tolerancia és türelem, a vallási, etnikai és mindenféle "mással" szemben. Liberális szellemben közvetít humanista és demokratikus értékeket, az állami köz- és szakoktatási célok és követelmények figyelembevételével.

A képzés minden területén az életben történő helytállásra nevelünk.

Mind a közismereti, mind pedig a szakképzési HÍD programokban részt vevők, különleges bánásmódot igénylő tanulók, akik számára második esély lehetőségét adva kívánjuk az egész életen át tartó tanulást, illetve a munka világába történő beintegrálódást segíteni.

A HÍD I. program kapcsán a továbbtanulás, a munkába állás, a tanulókkal elérendő cél. Az önálló életkezdéshez szükséges ismeretek megszerzéséhez támogató pedagógiai tevékenységgel járunk hozzá.

A HÍD II. program olyan lemorzsolódással veszélyeztetett fiatalokat igyekszik eljuttatni a részsakképesítés megszerzéséig, akik nem fejezték be az általános iskola 8. osztályát.

A tanulásban akadályozottsághoz igazodó részcélok

Előkészítő szakasz (előkészítő 9. évfolyam)

- Az általános iskola felső tagozatán a megkezdett nevelő-oktató munka folytatása.
- A már megszerzett ismeretek szinten tartása, továbbfejlesztése, valamint felkészítés a szakma megszerzésére.
- Az ismeretbővítés, a rendszerezés folytatása.
- Jobban előtérbe kerül az önálló életvezetésre való felkészítés, valamint a pályaorientációs képzés.
- A tanulókat érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően készítse fel a társadalomba való majdani beilleszkedésre: a szakiskola előkészítő évfolyamán a szakmai alapozó ismeretek tantárgyakon belül modul rendszerű képzésben alapozzuk meg a szakmatanulást. A modulrendszerű képzéssel célunk, hogy a tanulók minél több szakmacsoporttal ismerkedjenek meg, segítve őket ezzel a képességeiknek, érdeklődésüknek leginkább megfelelő szakma kiválasztásában.
- A folyamatos önművelés igényének kialakítása.

Szakmai képzés (9-12. szakképzési évfolyamok)

A fiatalok számára új feladat annak megértése, hogy a kötelező köznevelésből kilépve egy önkéntes képzési rendszer tagjai lesznek. A tanulási motiváció ebben a helyzetben nem a kötelezettség, hanem a szakmai tudás megszerzése. Éppen ezért célunk:

- a munkavégzés fontosságának tudatosítása az egyén szempontjából,
- felelősségtudat, kötelességtudat erősítése,

- a fiatalok megismertetése társadalmi normákkal, elvárásokkal.

4.3.6. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka speciális céljai a készségfejlesztő iskola tagozatán

Az értelmi akadályozottsághoz igazodó részcélok

- A praktikus ismeretek közvetítése szolgálja a mindennapi életben való eligazodást.
- A kommunikációs és szocializációs képességek hangsúlyozott fejlesztése járuljon hozzá az iskola befejezés utáni adott életközegben való helytálláshoz.
- A tanulók életéhez adott közvetlen segítségnyújtással társadalmi integrálódásuk előkészítése, felkészítésük elemi munkavégzésre.
- Olyan iskolai életközeg kialakítása, melyben lehetővé válik a fogyatékos gyermek testi, lelki harmóniájának megteremtése, törekedve az önállóságra.
- Felkészíteni a sikeres társadalmi integrációra.
- Olyan ismeretek és készségek elsajátítása, amelyek elősegítik, hogy a tanulók az iskolás kort követően önmagukat minél jobban el tudják látni, környezetükben képesek legyenek tájékozódni és tevékenykedni, képességeikhez mértén munkavállalóvá válni.

4.4. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka általános feladatai

Fontos feladat az egész személyiség harmonikus, differenciált fejlesztése, a tanulók társadalomba való beilleszkedésének segítése.

Feladatunk, hogy biztosítsuk azokat a személyi, tárgyi feltételeket, amelyek a tanulók iskolai neveléséhez szükségesek és valamennyi tanulónk olyan pedagógiai bánásmódban részesüljön, amely fejlődésében és személyiségében leginkább megfelel számára, így juttatva el őt a siker élményéhez.

Feladatunk a vonzó, családias, iskolai környezet megteremtése, nyugodt, derűs, demokratikus légkör kialakítása.

4.4.1. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka speciális feladatai az általános iskola tanulásban akadályozottak tagozatán

- A testi, szellemi és a szociális hátrányok leküzdése, az ép állapot felé közelítés a sérültségtől függően (az ép funkciókra építve).
- Az önálló tanulás képességének folyamatos fejlesztése, egyénre szabott tanulási módszerek, technikák elsajátíttatása, szükség esetén hosszabb időkeretek biztosítása.

- Továbbfejleszthető, továbbépíthető tudás - az egyéni adottsághoz, a sérüléshez viszonyítottan. Törekvés a továbbtanulásra, a szakmaszerzésre, reális tervek és elképzelések alapján.
- A tanuló szükségleteinek és a szülő igényének megfelelően teljes ellátás biztosítása - oktatás, étkeztetés, fejlesztő terápiák, napközi, tanulószoba, szakkörök, tehetséggondozás.
- Az iskolai gyermekvédelmi tevékenység működtetése, együttműködés a segítő szervezetekkel - különös tekintettel a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű tanulókra.
- A nevelő-oktató munkában törekednünk kell arra, hogy a sajátos nevelési igényű-, tanulásban akadályozott tanulók harmonikus személyiség-fejlesztése során alakuljon ki:
  - reális önértékelésük,
  - helyes értékrendjük,
  - egészséges életmódjuk,
  - munkához való *pozitív attitűdjük*, hogy csökkenjenek sajátos nevelési igényükből eredő hátrányaik.
- Minden tanuló számára biztosítjuk, hogy elsajátítsák az élethosszig tartó tanulás alapjait, valamint a folyamatot megkönnyítő képességeket, készségeket (együttműködés, alkalmazkodás, bizonyos szintű normakövetés, önállóság, tervezés, önellenőrzés, önellátás).

Szabad tanulás

Tagozatunk iskolaotthonos osztályaiban 1997– ben bevezettük a szabad tanulást, mint tanulás-szervezési formát, melynek tapasztalatai kedvezőek. A kísérleti szakasz lezárulása után , minden pedagógiai szakaszban alkalmazhatják ezt a tanulószervezést a pedagógusok. Saját döntés alapján annyi elemet és olyan időkeretben használ fel, amennyit a csoport és tananyag ismeretében optimálisnak tart.

A „Szabad tanulás” olyan tanulószervezési forma, amely a tanulók önálló kezdeményezésére, cselekvő aktivitására épít, figyelembe veszi az érdeklődés, a képességek, a motiváció, a tanulási stílus és tempó stb. terén jelentkező egyéni különbségeket, reális önértékelésre, önmagunk és mások iránti felelősségre nevel, fejleszti a szociális kompetenciát” (Gaál-Horváth 1997)

Iskolánkban alkalmazott felhasználása

- Oktatás egészét átfogó szervezeti keretként-főleg alsó tagozaton
- Bizonyos tantárgyak tanításakor
- Gyakorló órákon
- Óra bizonyos részében- ismeretek rögzítésére
- Délutáni tanulmányi munka szervezésekor

4.4.2. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka speciális feladatai az értelmileg akadályozottak tagozatán

Az iskolai nevelés-oktatás során előtérbe kell helyezni a kulcskompetenciák fejlesztését, a sajátos nevelési igény figyelembe vételével, meghatározott tartalmakkal, módszerekkel. Anyanyelvi kommunikáció/beszédfejlesztés, kultúrtechnikák, önkiszolgálás/életviteli ismeretek, munkára nevelés, ének-zene/ ritmusnevelés, játéktevékenység, ábrázolással való önkifejezés.

A mindennapos fejlesztő tevékenységünk középpontjában a tanulók kommunikációs és szocializációs képességeinek, készségeinek, pszichés funkcióinak, személyiségének fejlesztése, mozgásállapotuk javítása áll.

Az intézménybe kerülő gyermekek fejlettsége, sérüléseik, fogyatékosságuk strukturáltsága változatos képet mutat, a tanítás – tanulás, fejlesztés során a lehető legnagyobb mértékű differenciálás megvalósítása mellett:

- speciális,
- kiegészítő,
- fejlesztő,
- korrekciós,
- habilitációs, rehabilitációs,
- terápiás célú pedagógiai eljárásokat alkalmazunk,

amelyek biztosítják a gyermekek számára az egyéni képességekhez, készségekhez, életkori sajátosságokhoz igazodó fejlesztést.

Támaszkodunk a tanulók pozitív tulajdonságaira, a meglévő képességelőnyökre, valamint érzelmi kötődéseikre. Különös hangsúlyt helyezünk a társadalmi együttélés szempontjából szükséges és kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók fejlesztésére, a teljes személyiségfejlesztésre, a szociális beilleszkedés megvalósulása érdekében.

Fontos feladat az egész személyiség harmonikus, differenciált fejlesztése, a tanulók társadalomba való beilleszkedésének segítése. Ehhez nyújt segítséget Béres Mária Montessori nyomán kidolgozott képességfejlesztő módszere.

Béres Mária tevékenységi területek köré csoportosít, melyek a következők

- Minden napi élet
- Érzékelés
- Matematika
- Olvasás
- Környezetismeret

BMM alapelvek

- Rendezett, átlátható környezet.
- Nyitott, könnyen megközelíthető polcrendszer.
- Szükség szerinti strukturált környezet.
- Szabad eszközválasztás.
- Kártyás megsegítés eszközválasztáshoz.
- Kötetlenség, folyamatosság és a felfedezés lehetőségének biztosítása.
- Tapasztalatszerzésre épülő tanulás.
- Módszertani kultúra megváltozása.
- Különböző kompetenciák egyéni fejlesztése.
- A tankönyvek sajátos használata.
- A gyakorlat és az elmélet egységének az elve.
- A csendjáték szükség szerinti alkalmazás.
- A teljesítmény és fejlődés „mérése másként”.

4.4.3. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka speciális feladatai az autizmussal élő tanulók esetében

A fejlesztés legfontosabb feladatai

- szociális beilleszkedést közvetlenül befolyásoló készségek fejlesztése,
- szabadidős készségek fejlesztése,
- kommunikációs készségek fejlesztése,
- kognitív készségek fejlesztése,
- szenzomotoros készségek fejlesztése,
- elemi pszichoszomatikus funkciók.

A pedagógiai és egészségügyi célú habilitáció, rehabilitáció

Céljai és feladatai az iskolai nevelés minden szakaszában folyamatosan jelen vannak és elsősorban egyéni, kisebb részben kiscsoportos formában valósíthatók meg. Módszertanilag az autizmus-specifikus módszerek és eszközök alkalmazása mellett kognitív és viselkedésterápia, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés, gyógytestnevelés alkalmazása szükséges.

Tartalmilag a hiányzó készségek, a másodlagos fejlődési elmaradás, a másodlagos viselkedésproblémák és tünetek speciális módszerekkel való habilitációs és rehabilitációs célú kezelését soroljuk ide. Elemi szociális-kommunikációs készségek, viselkedésproblémák, figyelem, utánzás, gondolkodási készségek, énkép, önismeret stb. Érzékszervek és testhasználat, nagy- és finommozgások, testtartás, izomhypotonia korrigálása, elmaradt pszichoszomatikus elemi funkciók, önkiszolgálás, önellátás, saját speciális segédeszközeinek mindennapi helyzetekben való rutinszerű használata. Lakókörnyezetben való közlekedés, tájékozódás, élethelyzetek begyakorlása, szociális tapasztalatszerzés, társas kapcsolatok formáinak kialakítása, iskolában, munkahelyen munkavállalóként, illetve hivatalos helyen való viselkedés szabályainak elsajátítása, a halmozottan fogyatékos tanulók speciális ellátása.

Speciális módszerek az autista tanulók fejlesztésében

A nevelés, fejlesztés tervezése a mért szociális adaptáció, mentális kor ill. IQ és a kommunikációs színvonal alapján történik, az egyenetlen képesség- és készségprofil, valamint tanulási képességek miatt egyénhez igazodó módon, a fejlődés erre alkalmas eszközzel való folyamatos követésével (pl. Fejlődési Kérdőív). Az egyes képességterületek fejlesztése közvetlenül alapszik a tesztekkel mért és megfigyelt meglévő és kialakulóban levő készségek azonosításán. Protetikus jellegű környezet és eszköztár kialakítása (az időbeli és téri tájékozódás, vizuális-augmentatív kommunikációs struktúra kialakítása). Az idő, tanítási helyzetek, a tevékenységek gondos, pontos, gyermek által átlátható strukturálása (strukturálatlan idő minimalizálásával). Speciális, egyéni motivációs rendszer kialakítása.

Augmentatív, vizuálisan segített kommunikációs rendszer, a speciális környezeten belül és személyek között: beleértve a gyermek felé irányuló minden kommunikációt.

A szociális fogyatékossgal összefüggő tanítási nehézség miatt keresni kell az információ átadására a gyermek szintjének megfelelő és szociális vonatkoztatástól

mindinkább független módszereket és médiumokat, pl. írott utasítás, folyamatábra, számítógépes oktatás, stb. Ugyanakkor a tanítási helyzetek szociális elfogadása, ill. megértése fontos tanítási cél. A tanításban és a viselkedésproblémák kezelésében alapvető a viselkedés- és kognitív terápiák alkalmazása.

A jellegzetes gondolkodási nehézségek, rugalmatlanság miatt külön fejlesztési dimenzió az elsajátított ismeretek alkalmazásának, általánosításának tanítása (a továbblépés előtt), az ismeretek folyamatos használata a fenntartás biztosítására és az alternatív probléma-megoldási módszerek tanítása.

A viselkedés-terápiás, fejlesztési és tanítási célokat a fenti szempontok alapján hierarchikus sorrendben kell értelmezni és fontossági sorrend szerint kell iktatni a tervekbe. A fejlesztés formája: speciális csoport, melyben egyéni és kiscsoportos formában történik a nevelés, oktatás.

4.4.4. Az intézményben folyó fejlesztő nevelés-oktatás speciális feladatai

- A tanulók életkorának, fogyatékosági struktúrájának, szükségleteinek megfelelő nevelés, fejlesztés, gondozás.
- Egyéni fejlesztési tervek alapján, a sérült funkciók fejlesztése egyéni lehetőségeik szerint.
- Olyan környezet biztosítása, mely segíti a gyermekek testi, értelmi, szociális fejlődését.
- Testi-lelki egészség biztosítása, jó közérzet megteremtése, mozgásállapotuk javítása, illetve állapotromlás megakadályozása.
- Az énkép az önismeret kialakulásának és a környezet fokozatos megismerésének elősegítése. Pozitív tapasztalatokat szerezzenek saját testükről és a legszűkebb környezetükről, tudják magukat elkülöníteni más személyektől, tanulják meg felismerni az életük különböző szinterein, eltérő időpontokban szerzett tapasztalataik közötti kapcsolatokat, megtapasztalhatják az események ok-okozati összefüggéseit.
- Az önrendelkezés elismerése, a gyermekkor megélésének biztosítása és felkészülés a felnőtt lét szerepeire. Az egyes életszakaszok jellemzői, a szükségletek és igények megjelenése alapján biztosítani kell a tanulók számára az önálló döntéshozatal és választás lehetőségét.
- A normalizáció és participáció elvei érvényesülésének biztosítása.

- Kommunikációjuk fejlesztése, önkifejezési módjuk tudatos alkalmazása, gyakorlása. A hiányzó kommunikációs készségek kompenzálása céljából szükséges a modern informatikai és számítástechnikai eszközök megismerése, speciális használata.
- Ismerjék meg a kommunikáció, szociális interakció révén a kultúra alapvető fontosságú értékeit.
- Esztétikai, érzelmi élményszerzés biztosítása, szabadidős és játéktevékenységben való aktív részvétel elősegítése.
- A családban már kialakított szokások, jelzések, megszerzett képességek, készségek, elsajátított tudásanyag feltérképezése és az iskolai életbe való lehetőség szerinti beépítése és fejlesztése.
- A súlyosan-halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott tanulók épen maradt funkcióira alapozva a sérült funkciók fejlesztése egyéni lehetőségeik szerint a kidolgozott fejlesztési program, egyéni fejlesztési tervek alapján.
- A tanulók mozgásállapotának lehetőség szerinti javítása, a meglévő funkciók állandó fejlesztése, az önállóan kivitelezhető mozgások adta lehetőségek folyamatos kihasználása.
- A szociális készségek, társas kapcsolatok, elemi magatartási formák megismertetése.
- A szabadidős és játéktevékenységben való aktív részvétel elősegítése.
- Szoros kapcsolattartás a szülőkkel a tanulók eredményes fejlesztése, a szülő-gyerek kapcsolat segítése érdekében.

4.4.5. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka speciális feladatai a szakiskola tanulásban akadályozottak tagozatán

- Felkészítés a társadalmi szerepekre, a magánélet szerepeire, a konfliktusmentes kapcsolatépítésre, szocializációra.
- A pályaaorientációs, szakmai alapozó ismeretek nyújtásával a fiatalok minél alaposabb, összetettebb képet kapjanak a munka világáról, ezzel segítve őket a pálya (szakma) választásban.
- Hangsúlyt kell fektetnünk olyan ismeretek elsajátítására is, amelyek közvetlen segítséget adnak az élet feladataihoz, egyben felkészítik tanulóinkat arra, hogy képességeikhez, adottságaikhoz mértén minél eredményesebb legyen a szociális beilleszkedésük.

- Tudatosuljon a tanulóknál a társadalmi elismerés, megbecsülés és érvényesülés feltétele a minél pontosabb szakmai tudás, a munka.
- A szakma alapjainak, fogásainak elsajátítása az egyéni képességek és készségek figyelembe vételével differenciáltan történik.
- Egyénre szabott gyakorlati feladatokkal biztosítjuk a szakma megszerettetéséhez szükséges munkasikert.
- Kiemelt feladat: a balesetmentes munkavégzés, az anyagok takarékos felhasználásával történő gazdaságos tevékenység.
- Az önálló tanulás elsajátítása, a megismerés módszereinek, műveleteinek gyakorlott alkalmazása.
- A cselekvőképesség, a tartós munkavégzés, az erőfeszítés és kitartás kedvező feltételeinek megteremtése.

4.4.6. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka speciális feladatai a készségfejlesztő iskola tagozatán

- A személyiség harmonikus fejlődésének biztosítása.
- A szocializációs képességek kiemelt fejlesztése.
- A tanulói aktivitás serkentése.
- A folyamatos motiváció biztosítása.
- Gyakorlatorientált képzés.
- Az életvezetési technikák elsajátítása, gyakorlása.
- Képességek korrekciója és fejlesztése egyéni és kiscsoportos formában.
- Egyénre szabott terápiás eszközök, eljárások alkalmazása a hátrányok csökkentésére.
- Az épen maradt, kevésbé sérült részképességek feltárása és fejlesztése.
- A személyiség gazdagítása, az önfogadásra mások elfogadására, toleráns magatartásra való nevelés.

4.5. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka pedagógiai eljárásai

- A tanítási-tanulási folyamatot úgy tervezzük meg a gyermekek számára, hogy a pszichikus folyamatok egészére hasson. Ehhez mindegyik kulcskompetencia fejlesztése szükséges, melyhez minden műveltségi terület és tantárgy hozzájárul.
- A csoportos és egyéni fejlesztések arányának megválasztása illeszkedik a gyermek fejlődéséhez, annak sajátosságaihoz, tempójához.

- Az iskolai nevelés és oktatás egységes keretbe foglalja a tanulók egyéni képességéhez igazodó fejlesztés teljes folyamatát, biztosítva a tanulóknak a pihenés, a kikapcsolódás, a szórakozás és a testmozgás lehetőségét.
- Fokozatosan bővítjük az együttműködésre építő kooperatív tanulási technikákat és a tanulószervezési módokat. Növeljük a tanulók aktív részvételét igénylő ismeretszerzési módok arányát.
- A kulcskompetenciák fejlesztése IKT eszközök támogatásával valósul meg.
- Az iskolában folyó nevelő-oktató munka mérési, ellenőrzési, értékelési feladatokat az éves munkatervben rögzítettek szerint végezzük.
- Minden gyermek számára képességeinek, érdeklődésének illetve távolabbi céljainak megfelelő programokat, tevékenységi formákat biztosítunk.
- Megismerjük és alkalmazzuk a szövegértés, szövegalkotás; matematika-logika; szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztésére kidolgozott tanulói és tanári IKT eszközrendszert.
- A diagnosztikus és formatív mérések illetve a szummatív tesztek mérőeszközeit iskolai szinten készítjük el, illetve választjuk ki.
- A nevelési-oktatói eljárások pedagógiai eszközeit a kooperatív technikákkal ötvözzük:
  - A meggyőzés, a felvilágosítás, a tudatosítás módszerei: az oktatás valamennyi módszere, meggyőzés, minta, példa, példakép, példakövetés, eszménykép, bírálat, önbírálat, beszélgetés, felvilágosítás, tudatosítás, előadás, vita, beszámoló.
  - A tevékenység megszervezésének módszerei: csoportképzés, kooperatív feladatmegoldás, követelés, megbízás, (ön) ellenőrzés, (ön) értékelés, játékos módszerek, gyakorlás, pedagógiai projektek.
  - A magatartásra ható módszerek:
    - Ösztönző módszerek ígéret, helyeslés, biztatás, elismerés, dicséret [(pl.: szóbeli dicséret nyilvános formái: - osztályfőnöki órán, osztályközösség előtt, iskolai összejöveteleken (tanévzáró ünnepély, ballagás...); írásbeli dicséret formái: - osztályfőnöki dicséret (ellenőrzőbe, osztálynaplóba), - intézményvezetői dicséret (ellenőrzőbe, osztálynaplóba), oklevél, kitüntetés, alapítványi elismerések; - osztályozás; - jutalmazás)]. Hosszabb ideig tanúsított jó (példamutató) magatartást, szorgalmas, folyamatos, odaadó, közösségi munkát, rendkívüli teljesítményeket (megyei, országos

helyezések). A jutalmazás formái lehetnek: szóbeli dicséret, írásbeli dicséret, oklevél, kitüntetés, jutalom (könyv, különféle tárgyi jutalmak).

- Kényszerítő módszerek: felszólítás, követelés, parancs, büntetés, párhuzamos osztályba való áthelyezés, tanuló kizárása az iskolából (csak tankötelezettség korhatárán túl!).
- Gátlást kiváltó módszerek: felügyelet, ellenőrzés, figyelmeztetés, intés, tilalom, átterelés, elmarasztalás.

Nevelési eljárásainkat, módszereinket, kitűzött nevelési céljaink elérése érdekében úgy kell megválasztanunk, hogy azokkal a tanulókat pozitív tevékenységre készítsük, illetve segítségükkel a negatív hatásokat kiküszöbölhessük.

Pedagógiai eljárásaink megválasztásakor igazodni kell a tanulók életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségükhöz, képesség struktúrájukhoz, fogyatékosági állapotukhoz. A pedagógus joga, hogy a pedagógiai program alapján a tananyagot, az nevelés-oktatás módszereit megválassza. (2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről, 63.§ (1) b). A megválasztott módszer függ a nevelő személyiségétől, pedagógiai kulturáltságától, felkészültségétől, vezetői stílusától.

Meghatározó tényező továbbá maga a pedagógiai helyzet, annak tartalma, így minden nevelési szituáció más-más módszer (módszerkombináció) alkalmazásával oldható meg, a cél mindenkor a leghatékonyabb eredmény elérése.

4.5.1. Logopédiai ellátás

Intézményünkben a logopédiai ellátást személyi feltételek megléte esetén végezzük.

A logopédiai tevékenység célja

A nyelvi elmaradás korrekciója, mely magába foglalja a beszédészlelés, a beszédmegértés és a kifejezőkészség fejlesztését.

Amennyiben a gyermek valamilyen sérülés következtében a hangos beszéd elsajátítására képtelen, akkor a rendelkezésre álló feltételekkel augmentatív és/vagy nonverbális kommunikáció kialakítása.

Logopédiai tevékenység feladatai

- A gyermek beszédállapotának felmérése, vizsgálata.
- A gyermek beszédállapotához, fejlettségi szintjéhez, fejlődési üteméhez alkalmazkodó, egyéni fejlesztési terv készítése.
- A beszédállapot, a nyelvi kommunikációs készség fejlesztése:

- beszédmotiváció kialakítása,
  - a beszédpercepció, a beszédmegértés fejlesztése,
  - az aktív beszéd indítása, fejlesztése,
  - a passzív és az aktív szókinccs fejlesztése,
  - az artikulációs hibák javítása,
  - a helyes beszédleghzés kialakítása,
  - a helyes beszédtempó, beszédritmus kialakítása,
  - a nazális hangszín korrekciója,
  - a grammatikailag helyes, összefüggő beszéd kialakítása,
  - a beszédprozódiai elemek helyes használatának kialakítása.
- A nem beszélő, illetve súlyosan-halmozottan sérült gyermekek esetében a nonverbális és/vagy az augmentatív kommunikáció fejlesztése.

Pedagógiai elvek

- A fejlesztést a gyermek fejlettségi szintje és életkori sajátosságai határozzák meg.
- A fejlesztés ütemezése a gyermek egyéni fejlődési ritmusához alkalmazkodik.
- A fejlődés értékelése a gyermek képességeit veszi alapul.
- Együttműködés, közös felelősség a gyermek fejlődéséért szülőkkel és a gyermeket tanító, segítő kollégákkal.
- A személyiség egészére irányuló hatás a fejlesztés során.

4.5.2. Pszichológiai segítségnyújtás

Egyéni és csoportos foglalkozások formájában történik.

Célja: Reális énkép kialakítása, problémamegoldó képesség fejlesztése, konfliktuskezelő technikák ismertetése, különféle helyzetekhez leginkább illeszkedő technikák elsajátíttatása. Coping mechanizmusok fejlesztése, valamint az aktuális élethelyzetet negatív irányba befolyásoló hatások következményeinek kezelése.

Preventív tevékenység folytatása a diákok érzelmi életének stabilitása, valamint a hiányos ismereteik pótlása, illetve téves információik helyreigazítása érdekében.

(pl.: segítő beszélgetés, önismereti, kommunikációs és konfliktuskezelő csoportfoglalkozások, mese csoport foglalkozások, szexuális felvilágosító foglalkozások) (bővebben lásd helyi tanterv)

4.5.3. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósítása

Jogszabályi háttér

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. Törvény (Nkt.) 27.§ (11); 97.§(6)
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatói intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról (EMMI rendelet) 141.§ (1)-(2)
- 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról (Nat.) I.2.1.

A rendszeres testmozgás a szellemi, testi fejlődésre, valamint a társas kapcsolatok alakulására egyaránt pozitívan hat. A rendszeres, változatos mozgáslehetőségek biztosítása mellett a gyermekek megismerik a mozgás örömét. A mozgás adta sikerélmények gazdagítani fogják a személyiségüket, harmonikusabbá teszik társas kapcsolataikat és kialakítják a közösséghez való tartozás igényét is.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011 évi CXC törvény 27§ (11) előírja az iskolák számára a mindennapos testnevelés megszervezését, heti 5 testnevelés óra keretében.

A kötelező testnevelés óra a helyi tantervben foglaltak alapján történik.

4.5.4. Gyógytestnevelés

A gyógytestnevelés feladata

A gyógytestnevelés feladata a gyermek, a tanuló speciális egészségügyi célú testnevelési foglalkoztatása, ha az iskolaorvosi vagy szakorvosi szűrővizsgálat gyógy – vagy könnyített testnevelésre utalja. (2014. szeptemberétől Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat által megbízott szakember végzi.)

Az ellátás létjogosultsága

- 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet szabályozza a könnyített testnevelés és a gyógytestnevelés szervezésének rendjét.
- Iskolánk tanulóinak, ha egészségi állapotuk indokolja, az iskola egészségügyi ellátását végző orvosi vizsgálat, illetve szakorvosi javaslat alapján könnyített testnevelésre vagy gyógytestnevelésre kell beosztani. A Mozgásvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ által kiadott szakvéleménnyel rendelkező tanulóknak mozgásrehabilitációs foglalkozáson kell részt venni.

- A gyógytestnevelési kategóriában való sorolást az orvos állapítja meg. Az orvosi szűrővizsgálatot-kivéve, ha a vizsgálat oka később következik, be- minden év május 15-ig kell elvégezni.
- Az orvos által vizsgált tanulókról az iskolának nyilvántartást kell vezetnie.

Testnevelési kategóriák

Könnyített testnevelés:

Azon tanulók csoportja, akiknek testnevelési órán, vagy külön órakeretben könnyített testnevelés szükséges (hosszabb betegség utáni gyenge fizikai állapot, az átlagtól feltűnően eltérő diszharmonikus testi adottságok, illetve mozgásszervi, belgyógyászati stb. elváltozások).

Gyógytestnevelés:

Azon tanulók csoportja, akiknél nagyobb mértékű egészségi (funkcionális) állapotváltozás áll fenn, vagy a testnevelés mellett speciális gyógytestnevelésre van szükségük.

- Gyógytestnevelés II/A kategória: Azok a tanulók, akik az orvos útmutatása szerint - a kontraindikált gyakorlatok figyelembevételével – testnevelési órán is részt vehetnek.
- Gyógytestnevelés II/B kategória: Azok a tanulók, akik a testnevelési órán nem vehetnek részt, elváltozásaik miatt, s csak gyógytestnevelésben részesülhetnek.
- Teljesen felmentett III. kategória: testnevelés és gyógytestnevelés alól felmentett.

A gyógytestnevelésnek két fő területe van

- tartó és mozgatórendszer elváltozásainak gyógytestnevelése (ortopéd csoport)
- belgyógyászati és egyéb betegségek gyógytestnevelése.

4.5.5. Mozgásrehabilitáció

Célja

- Kóros tartási és mozgásformák korrekciója
- Fiziológias mozgás minták elsajátítása
- Egészséges életmódra nevelés
- Kommunikáció motoros feltételeinek elősegítése
- Prevenció: következményes deformitások elváltozások megelőzése

Ellátottak köre

Azon tanulók, akik az Mozgásvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ által kiadott szakvéleménnyel rendelkeznek, egyéni/csoportos foglalkozások keretében kerülnek ellátásra. Részükre tanévelején a szakértői véleményben javasoltak, illetve a tanulók aktuális mozgásállapotának megfelelően egyéni rehabilitációs/rehabilitációs terv készül.

4.5.6. Megváltozott pedagógus szerep

Iskolánkban működő új tanulásszervezési eljárások (szabad tanulás, kooperatív technikák, BMM módszer, pedagógiai projektek, moduláris oktatás, kompetencia alapú oktatás stb.) a pedagógus szerep más értelmezését eredményezik. A pedagógusok a foglalkozásokon az alábbi szerepköröket igyekeznek alkalmazni hagyományos mellett:

- előkészítő,
- szervező,
- tanácsadó,
- koordinátor, facilitátor.

4.6. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka pedagógiai eszközei

Nevelő-oktató munkánk hatékonyabbá tételéhez pedagógiai eszközök állnak rendelkezésünkre.

Pedagógiai eszközök

- Tanulóink csoportban és csoporton kívüli, egyéni megfigyelése.
- Szülői igények figyelembe vétele.
- Megyei Pedagógiai Szakszolgálat, valamint az osztályfőnök egyéni fejlesztési javaslatai.
- Félévi fejlődés-felmérési eredmények.
- Pedagógus-továbbképzés tapasztalatainak beépítése az oktató munkánkba.
- Folyamatos szakmai kapcsolattartás, team-munka.

A fenti eszközök alapján képet kaphatunk az adott évfolyamról, az egyéni eltérésekről, megállapíthatjuk a felzárkóztatásra szorulókat, illetve a tehetséggondozásra érdemes tanulók körét.

Az egyéni bánásmód elve, valamint a csoporton belüli differenciált foglalkoztatás lehetőséget ad tanulóink sokrétű fejlesztéséhez, felzárkóztatásához.

A gyógypedagógus munkáját segítő gyógypedagógiai asszisztens lehetőséget ad a legárnyaltabb tanulási, magatartási eltérések korrekciójára.

A fejlesztéseket lehetővé tévő tárgyi eszközök

A speciális tevékenységek speciális eszközhasználatot feltételeznek. A speciális eszközök formájukkal, színükkel, könnyen kezelhetőségükkel pénzigényesek, de igen kedveltek a gyerekek körében. Sok ilyen eszközre lenne szükségünk, ezért igyekszünk ezeket pályázatok útján beszerezni, vagy saját kezűleg elkészíteni.

4.7. Az iskolában folyó pedagógiai munka értékei

Iskolánkban az értékek egyensúlyára törekedve a következő területekre fektetünk hangsúlyt:

- A biológiai lét értékei (az élet tisztelete, az egészség értéke stb.)
- A társas kapcsolatra vonatkozó értékek (tisztelet, szolidaritás, szeretet, tolerancia stb.)
- A társadalmi eredményességre vonatkozó értékek (folyamatos tanulás, problémaérzékenység, kreativitás, szellemi igényesség stb.)
- A humanizált társadalom és világnézet értékei (hazaszeretet, az egyetemes emberi jogok tiszteletben tartása, a hazai és egyetemes emberi kultúra értékei stb.).

Az iskola egyik kiemelt pedagógiai törekvése az alapvető erkölcsi, etikai és vallási értékek közvetítése, amelyek a tanulói „énkép” kialakításának nélkülözhetetlen eszközei.

A tolerancia és a kölcsönös tisztelet fejlesztése és kialakítása megkívánja, hogy túllépjünk egyes tantárgyak keretein.

A tanulók képessé válnak a felelősségteljes gondolkodásra, a logikus érvelésre, melyek alapvető elemek a demokratikus attitűdök kialakulása szempontjából.

Iskolai szinten fontos feladat az öntudatos, jogait és kötelességeit ismerő és érvényesítő állampolgár nevelése.

4.8. Vizsgák rendszere

Tanulmányok alatti vizsgák és helyi tantervi vizsgák

A vizsgaszabályzat jogi kerete a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény. A helyi vizsgaszabályzat nem tartalmazza az állami (érettségi) vizsgát, azt egységesen magasabb jogszabály 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet szabályozza.

Az OKJ-s vizsgák jogi háttérét a 2011. évi CLXXXVII. törvény a szakképzésről, illetve a 150/2012. (VII.6.) Korm. rendelet adja. A vizsgák szervezésének és lebonyolításának szabályait a Szervezési és vizsgakövetelmények (SZVK) NGM rendeletei határozzák meg.

A vizsga fajtái, vizsgára kötelezettek

Tanulmányok alatti vizsgák végrehajtását, módját a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról paragrafusai szerint határozzuk meg.

1. Osztályozó vizsga

A EMMI rendelet 64. § (2) bekezdése értelmében:

„Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha:

- felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
- engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- az 51. § (7) bekezdésében meghatározott időnél többet mulasztott és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet
- a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát

Az osztályozó vizsgákat az adott tagozat helyi tantervében leírtaknak megfelelően szervezzük.

2. Javítóvizsga

Javítóvizsgát tesz az a tanuló,

- aki tanév végén - legfeljebb három tantárgyból - elégtelen osztályzatot kapott,
- az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

3. Pótló vizsga

A tanulmányok alatti *pótló vizsgán* vehet részt az a tanuló,

- aki neki fel nem róható ok miatt nem tudott osztályozó vagy javítóvizsgát tenni.

Vizsgaforma, vizsgarészek

- írásbeli vizsga
- szóbeli vizsga

- gyakorlati vizsga

Vizsgaidőszakok

- javítóvizsga: augusztus 15. – augusztus 31. között
- osztályozó vizsga: a tanév helyi rendjében meghatározott két időszakban

Az intézményvezető engedélyezheti, hogy a tanuló a fentiekől eltérő időpontban tegyen vizsgát.

Jelentkezés a vizsgákra

- A diák tájékoztatást kap a vizsga időpontjáról, helyéről, a vizsgarészekről, továbbá a vizsgával kapcsolatos jogorvoslati lehetőségről (felül bírálati kérelem, törvényességi kérelem, független vizsgabizottság előtti vizsga).

A tanulmányok alatti vizsgák rendje

A vizsgák témaköreit írásban kapja meg a diák a vizsgára jelentkezést követően a vizsgát szervező intézményvezető helyettestől.

- osztályozó vizsgák esetén az első félév anyagából októberben, a 2. félév anyagából februárban
- javítóvizsga esetén júniusban, az osztályozó konferenciát követően

(A szaktanár a témakijelölést 3 példányban készíti el a diák, a munkaközösség-vezető és az intézményvezető helyettes részére.)

A vizsgák helye, ideje és magatartási szabályai

- A vizsgák az iskola épületében az intézményvezető által kijelölt vizsgatermekben és időpontokban zajlanak.
- A tanulmányok alatti vizsgák nem nyilvánosak.
- A vizsgázók kötelesek az előre kifüggesztett vizsgabeosztás szerint pontosan megjelenni, az alkalomhoz illő öltözékben. Javító vizsga esetén a bizonyítványt a vizsga megkezdése előtt le kell adni az osztályfőnöknek.
- A tanulók a vizsgateremben segítséget nem vehetnek igénybe, egymással nem beszélgethetnek és a vizsga rendjét nem zavarhatják meg.
- Rendbontás esetén a vizsgabizottság elnöke – jegyzőkönyv felvétele mellett – az érintett tanuló részére a vizsgát felfüggesztheti.

A vizsgák értékelése

Az írásbeli vizsgák értékelése az alábbi egységes osztályozás szerint történik:

- 0 - 29 %→elégtelen
- 30 - 49 %→elégséges
- 50 - 69 %→közepes
- 70 - 84 %→jó
- 85 - 100%→jeles

A szóbeli és a gyakorlati vizsga értékelése egyetlen érdemjeggyel történik, amelyet a kérdező tanár javaslatára a vizsgabizottság állapít meg.

Abban az esetben, ha egy vizsga több vizsgarészből áll, a végső eredményt a vizsgarészekre adott osztályzatok átlagából kell számítani úgy, hogy az írásbeli és a gyakorlati vizsgarész duplán számít.

A vizsgák eredményének kihirdetése

A szorgalmi időszak alatt letett vizsgák kihirdetése a vizsga napján történik.

Az augusztusi osztályozó, javító és pótló vizsgák eredményeinek ismertetése a megfelelő záradékkal ellátott bizonyítvány kiadásával azonos időben történik.

A vizsgáztató tanárok megbízása és a vizsgák dokumentálása

A vizsgáztató tanárokat és a vizsgabizottság tagjait az intézményegység vezetője bízza meg feladatuk ellátásával, melyről a vizsgát megelőzően legalább 1 héttel értesíti (szóban) az érintetteket.

A vizsgákon a tanuló osztályfőnöke tanácskozási joggal vehet részt.

A vizsgáról jegyzőkönyv készül az elnök és a tagok aláírásával, melyet az iskola irattárában 5 évig meg kell őrizni!

A jegyzőkönyv melléklete a vizsgázó írásbeli dolgozata és feladatlapja, valamint a diák szóbeli felkészülés alatti jegyzetei. A szülő kérésre a fenti dokumentumba betekinthesz.

Az írásbeli dolgozatot a szaktanár piros tollal javítja, a hibák megjelölésével értékeli és aláírásával látja el. A dolgozatok egy év múlva selejtezhetők.

Szakiskolai vizsgáztatás

A szakiskolába érkező tanulók számára, egységes bemeneti mérést végzünk, a 2015/16-os tanévtől (matematika, magyar, történelem általános ismeretek témakört átölelve). A két tanéves képzés (9-10. évf.) és az összefüggő gyakorlat teljesítése után a tanulók az elsajátított ismeretekből és gyakorlatokból szakmai tantárgyi vizsgát tesznek.

A készségfejlesztő iskola 10. évfolyamának befejezése után, lehetőség nyílik a továbbtanulásra.

4.9. Az iskolai, írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje

Az írásbeli beszámoltatások rendje

1. Az írásbeli dolgozatok időpontját – a rövid írásbeli felelet kivételével – a szaktanár a tanmenetében rögzíti és előbb közli a tanulókkal.
2. Az írásbeli felelet vagy dolgozat írása történhet füzetbe, előre nyomtatott feladatlapon, vagy a tanulók által biztosított különálló lapon.
3. Az írásbeli feladatokat a tanulók megkaphatják:
  - írott formában,
  - a táblára felírva,
  - diktálás útján,
  - kivetített formában,
  - a feladatgyűjteményből kijelölve.
4. Az írásbeli dolgozatokat legkésőbb 10 tanítási napon belül, értékelni kell.
5. Írásbeli dolgozatokat a szülők az egyéni, ill. az iskolai fogadóórákon megtekinthetik.
6. Indokolt esetben, térítés ellenében fénymásolatot kérhet a szülő.
7. Az írásbeli dolgozatokat – a rövid írásbeli felelet kivételével – a gyermek portfóliójában meg kell őrizni.
8. A tanulócsoport teljesítményét szóban értékeljük. Az egyéni észrevételeket a dolgozatra írásban rögzíthetjük.

Az írásbeli beszámoltatások korlátai

1. Egy tanítási napon egy tanulócsoportban nem lehet kettőnél több témazáró dolgozatot íratni (egyeztetés a szaktanár feladata).
2. Hosszabb tanítási szünetet követő első tanítási napon nem lehet dolgozatot íratni.
3. Ha a tanuló az írásbeli számonkérést megelőzően, hosszabb ideig (minimum két utolsó tanóra) hiányzott és hiányzásait még nem tudta bepótolni, avagy az előző tanórán nem volt jelen, felmentést kaphat.
4. Tanítási szünetet követő hétre diagnosztikus mérés nem tervezhető.
5. A számonkérés részleteit a tagozatok helyi tanterve tartalmazza.

Vizsgáztatás, számonkérés és értékelés a szakiskolában

A szakiskola előkészítő szakaszában az általánosan meghatározott feltételek szerint történik (lásd feljebb). Az előkészítő 9. évfolyam szakmai alapozó tárgyakból a következő módon kerülnek értékelésre:

- Félévkor az összes szakmai alapozó tárgyból kapnak jegyet (numerikus értékelés)
- Év végén az összes szakmai alapozó tárgyból egy jegyet kapnak a tantárgyak óraszámát és érdemjegyeit figyelembe vett átlagszámítás szerint.
- Amennyiben egy szakmai alapozó tárgyból az éves teljesítmény elégtelen, úgy a szakmai alapozó tantárgy év végi minősítése is elégtelen, függetlenül attól, hogy a többi szakmai alapozó tárgyból milyen érdemjegyei vannak.

Az előkészítő szakaszban a pályaorientáció tantárgy értékelése szövegesen történik.

Az értékelés során alkalmazott szöveg:

- megfelelt
- nem felelt meg

Minden más tantárgyból numerikus értékelést alkalmazunk.

A szakképzés szakaszában a következő sajátosságok érvényesek a vizsgákra

- Félévenként a tanulók számot adnak az elsajátított szakmai ismeretekből.
- A felsőbb évfolyamos tanulóknál nem csak az adott félév ismeretanyaga, hanem az előző félévek szakmai ismeretei is számon kérhetőek.
- A végzős tanulók a júniusi vizsgaidőszakban a szakmára érvényes SZVK szerint OKJ-s vizsgán adnak számot tudásukról.

A közismereti HÍD programban részvevő tanulókra érvényes szabályok

- A programban résztvevő tanulók a szorgalmi időszakban nem kapnak érdemjegyeket.
- Értékelés félévkor és év végén történik szöveges értékeléssel.
- A szöveges értékelés lehet:
  - o teljesítette
  - o nem teljesítette
- A tanulók év végén tanúsítványt kapnak a program elvégzéséről.

A szakképzési HÍD programban résztvevő tanulókra érvényes szabályok

- A tanulók a szorgalmi időszakban félévkor numerikus értékelést kapnak mind a közismereti, mind a szakmai tárgyakból.
- Tanév végén a szakmai tárgyakból numerikus, közismereti tárgyakból szöveges értékelést kapnak a tanulók a következők szerint:
  - o kiválóan megfelelt
  - o megfelelt

- nem felelt meg.
- A tanulók a második év végén tanúsítványt és OKJ-s bizonyítványt kaphatnak. A tanúsítványban alkalmazott szöveges értékelés lehet:
  - teljesítette
  - nem teljesítette

Különleges értékelési szabályok a szakiskolában

- A szakmai gyakorlat teljesítésére lehetőség van az Erasmus+ pályázatban is, ahol a tanulók minimum három hetes külföldi szakmai gyakorlaton vesznek részt. A külföldi gyakorlat az ECVET-ben lefektetett szabályok szerint ismertethető el.

4.10. Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Elvek

Az otthoni felkészülés legfontosabb funkciója a tanórán feldolgozott tananyaghoz kapcsolódó gyakorlás, készség- és képességfejlesztés, valamint a tananyaghoz kapcsolódó ismeretek megszilárdítása. A házi feladatoknak e célokat kell szolgálnia. Az írásbeli és szóbeli feladatokat egymást kiegészítve megfelelő arányban kell feladni.

Célja az órán tanult ismeretek elmélyítése, a továbbhaladás megalapozása.

1. Törekedjünk az egyenletes terhelésre.
2. Vegyük figyelembe az életkori sajátosságokat.
3. A házi feladatokat minden esetben ellenőrizni kell.

Korlátok

Az írásbeli házi feladatok feladásakor tekintettel kell lenni a tanuló egyéb elfoglaltságaira és a többi tantárgyra is.

- Tanítási óráról tanítási órára az egyenletes terhelés elve alapján.
- Nagyobb mennyiségű feladatra, rajzokra, házi dolgozatra, időigényes gyakorlati feladatokra megfelelő időt kell biztosítani.
- Hétvégére és tanítási szünetekre házi feladat nem adható.

Értelmileg akadályozottak tagozata

Az értelmileg akadályozottak tagozatán nem adunk kötelező házi feladatot, csak a szülő saját kérésére.

4.11. Felvétel és átvétel szabályai

A felvétel, átvétel feltételei, követelményei, eljárási rendje

Az iskolában a tanulói jogviszony felvétellel vagy átvétellel létesül. A felvétel és az átvétel a Megyei Pedagógiai Szakszolgálatok véleménye alapján történik. A felvételtől és az átvételtől az iskola vezetője dönt egyeztetés alapján a meghatározott eljárási rend szerint.

1. Az átvétel feltételei: A tanuló átvételéről az intézményvezető dönt, a megfelelő osztályfokon lévő osztálylétszám alapján.

Osztályba sorolás szempontjai

- Az osztályba sorolásról is a Megyei Pedagógiai Szakszolgálatok döntenek.

2. A tanulói jogviszony megszűnésének szabályai, eljárási rendje

- A köznevelési intézményekben a tanulói jogviszony megszűnéséről a köznevelési törvény 53. §-a, (2) bekezdése rendelkezik.
- A tanulói jogviszony megszüntetése: A Házi rendben foglaltak elleni fegyelmi vétség esetén, illetve a szülő kérésére.

Szakiskola

HÍD I. és HÍD II. programban résztvevő tanulók, különleges eljárási rend keretében kerülnek felvételre.

Készségfejlesztő iskola

A Megyei Pedagógiai Szakszolgálat javaslata alapján (8 általános iskolai évfolyam elvégzése után) kerül az értelmileg akadályozott tanuló középfokú oktatásba.

A 9-10. évfolyam kerettanterve, az értelmileg akadályozott tanulók általános iskolai kerettantervének koncepcionális és tartalmi folytatása. Az általános műveltségi és praktikus ismereteket közvetítő tartalmán túl, súlypontosan veszi figyelembe a szakképzési évfolyamokra való felkészítést.

Az a fiatal, aki eredményesen befejezte a 10. évfolyamot, tanulmányait a készségfejlesztő iskola szakképzési évfolyamain folytathatja.

5. SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

Intézményünk sajátos tanulói összetételéből adódik, hogy a szocializációs folyamatok zavart szenvedtek. Nagyon gyakran sérült az anya – gyermek kapcsolat, valamint az első kortárs kapcsolatok is. Ezek károsítják az egészséges személyiségfejlődést. A személyiségfejlesztést ezért minél korábban el kell kezdeni és a nevelés több szintjén kell végezni, nem választható el a tanítás – tanulás folyamatától sem.

Intézményünkben tanuló gyermekek személyiségfejlődését értelmi sérülésük nagymértékben befolyásolja. Mivel az intelligencia fontos szerepet játszik a magatartás szabályozásában, károsodása esetén a cselekvéseket inkább érzelmi – indulati tényezők határozzák meg. Csak szakszerű neveléssel lehetséges tanulóink érzésvilágának finomítása, a közösségi élethez szükséges morális magatartás kialakítása, a társadalomba való beilleszkedés segítése.

Intézményünk tanulói egyénenként igen különbözőek, egyediek, ezért egyénenként kell őket megismerni.

Célunk, a minden emberben benne rejlő fejlődési lehetőség, minél teljesebb megvalósulásának, a személyiség kibontakoztatásának elősegítése.

A súlyos és halmozottan sérült tanulók speciális segítséget igényelnek szükségleteik kielégítése, egészségük megtartása, az emberi, a dologi és természeti világhoz való viszonyuk kialakítása és a társadalomban való aktív közreműködés érdekében. Egész életükben a környezet fokozott mértékű és folyamatos, komplex segítségére, támogatására utaltak, személyiségük kibontakoztatása és életminőségük javítása érdekében fejlesztő nevelés-oktatásra van szükségük.

Az értelmileg akadályozott tanulók részére, olyan konkrét célokat tűztünk ki, melyek segítséget adnak a társadalmilag hasznos, egyénileg tartalmas konstruktív életvezetés kialakításához, képességek, készségek fejlődéséhez.

A tanulásban akadályozott gyermekek esetében célunk, hogy felkészítsük az önálló életvitelre és a szakmai végzettség megszerzésére, hogy ez által a társadalom hasznos tagjává válhassanak.

Nevelő-oktató munkánk során az esélyegyenlőséget, az egyes tanulók fejlettségi szintjét, adottságait, lehetőségeit, érdeklődését vesszük figyelembe.

Pedagógiai munkánk kihat a tanulók testi, érzelmi, értelmi, erkölcsi és gyakorlati képességeinek a fejlesztésére.

Személyiségfejlesztő nevelési feladatok

- énkép-önértékelés fejlesztése,
- kommunikációs képesség fejlesztése,
- általános szomatikus állapot fejlesztése,
- feladattudat, kitartás fejlesztése,
- szociális értékrend és képességrendszer fejlesztése,
- az identitás kialakulásának elősegítése,
- feszültségek feldolgozásának elősegítése,
- kompetenciaélmény biztosítása,
- a felnőtt élet, társas viselkedési szabályainak megismertetése,
- környezettudatosságra nevelés,
- demokráciára nevelés.

Személyiségfejlesztő feladatainkat akkor valósítjuk meg, ha intézményünkben teret kap a színes, sokoldalú iskolai élet, a tanulás, a játék, a munka, a sport, a művészet.

Tanulóink egész személyiségének fejlesztéséhez a társadalmi élet és tevékenység több fóruma is hozzájárul. Fontos az a környezet, az a minta, ami a sérült gyermekeket, körül veszi.

6. KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL, AZ ISKOLA SZEREPLŐINEK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELADATOK

6.1. A közösségfejlesztés

A társadalmi hatások a közösségek szűrő, alakító és közvetítő tevékenységén át épülnek be a személyiségbe. A társas kapcsolatokból szerveződő szociális térben zajlik életünk minden fontos eseménye.

Iskolánk közösségfejlesztési tevékenységei két csoportra oszthatók

- iskolán belüli közösségi élet,
- iskolán kívüli programok, társadalmi integrációs programok.

Az iskolán belüli közösségfejlesztés a tanórákon – különösen az osztályfőnöki órákon – napközis foglalkozásokon, iskolai ünnepségeken, rendezvényeken, szakkörökön valósul meg. A csapatszellem, segítőkészség, egymás iránti tolerancia közös élménnyé válik a közös célok elérésén keresztül.

Közösségfejlesztés fontos színtere a Diákönkormányzat az általuk szervezett programokon keresztül, valamint az intézmény minden tagozatán önálló szervezésben megjelenő különböző programok és rendezvények.

Az iskolán kívüli közösségfejlesztés a múzeum, színház, városi rendezvények látogatásán, kirándulásokon, külső szakmai gyakorlatokon keresztül valósul meg. Ebben az esetben tanulóink szembesülnek a többségi társadalom elvárásaihoz történő alkalmazkodás nehézségeivel is.

A tanórákon többségében alkalmazzuk a tevékenységközpontú pedagógiai eljárásokat, kooperatív tanulási technikákat a tananyag és a tanulócsoport sajátosságainak figyelembe vételével.

6.2. A szülő, a tanuló pedagógus együttműködésének formái

Alapvető érték a szülőkkel való harmonikus, jó kapcsolat. A tanár-szülő kapcsolatnak a kölcsönös bizalmon, őszinteségen, megbecsülésen kell alapulnia.

Célunk az iskola és a családok közötti minél szorosabb kapcsolat kialakítása, közös nevelési feladataink összehangolása.

A szülői szerep az intézményben

- a gyermek gondozójaként és nevelőjeként,
- a tanuló törvényes képviselőjeként.

A szülő és az iskola találkozási lehetőségei

- a tanulók naponkénti és hétvégi hazavitele, iskolába hozatala,
- az üzenő füzet,
- az esetenkénti családlátogatás,
- a szülői értekezletek,
- a szülőklub,
- a fogadóóra,
- a nyílt napok és
- egyéb rendkívüli alkalmak (pl.: ünnepek, kirándulás, ballagás, stb.).
- E-napló.

A **szülőket** az iskola életéről, az iskolai munkaterről, az aktuális feladatokról az iskola intézményvezetője, intézményvezető helyettesei és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- legalább félévente egyszer az iskolai szintű szülői értekezleten,
- az osztályfőnök saját döntése alapján rendkívüli szülőértekezleten,
- üzenő füzetten keresztül.

6.2.1. Kapcsolat a tanulókkal

A tanár-diák együttműködés formái

- tanítási óra,
- tanórán kívüli foglalkozások,
- osztálykirándulás,
- iskolai ünnepélyek, megemlékezések,
- az iskolai hagyományok szerinti programok,
- diáktanács.

A diákok jogainak és kötelezettségeinek érvényesülésével összefüggő feladataink

- A Házi rend feleljen meg a törvényes előírásoknak, széles körű közvélemény kutatás előzze meg az évenkénti felülvizsgálatát a tanuló, a szülők és a gyám részéről.
- Egységes nevelési eljárásokra törekszünk.

6.2.2. Kapcsolat a nevelésben együttműködő intézményekkel

- Kapcsolatépítésre törekszünk a város általános iskoláinak, óvodáinak kollektívájával.
- Tapasztalatcseréket, továbbképzéseket szervezünk a térség iskoláival (szakmai továbbképzések, konferenciák).
- Módszertani kapcsolatot építünk külföldi partnerekkel.
- Módszertani kapcsolatot tartunk fenn felsőoktatási intézményekkel.

6.2.3. Belső és külső partnerek

A kollégiumban, gyermekotthonban elhelyezett tanulók érdekében a szaktanárok és osztályfőnökök, illetve a kollégiumi és gyermekotthoni nevelők közötti kapcsolattartás formái:

- rendszeres kölcsönös tájékozódás (személyesen, ellenőrzőn, telefonon keresztül).
- a kollégiumi, gyermekotthoni nevelő részvétele a szülői értekezleteken, rendezvényeken,
- a témahetekkel, pedagógiai projekttel kapcsolatos tájékoztatás, meghívás, a megvalósulásról tájékoztatás,
- különböző ellátási helyekkel közösen szervezünk meg néhány programot, melynek célja, hogy a tanulók megismerkedjenek más területek munkájával, egységes szemlélet alakuljon ki a kollegák között, a gyerekek és felnőttek egyaránt lássák, hogy a program hogyan alkot egységes egészet az intézményben,
- az osztályfőnök „családlátogatása” a kollégiumban, gyermekotthonban,
- integrációs munkacsoportot működtetünk, melynek célja a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esélyegyenlőségének biztosítása az intézmény nevelő-oktató folyamatai során.

Iskolánk célkitűzései között szerepel, hogy keresse azokat a lehetőségeket, melyek által a fogyatékos tanulóink is egyre több szinten bekapcsolódhatnak az épek közösségeibe.

Ezeket szem előtt tartva:

- részt veszünk a város által szervezett ünnepeken, rendezvényeken,
- az aktuális kulturális programokon részt veszünk (vetélkedőkön, fesztiválokon),
- közös sportrendezvényeket szervezünk a helyi, környékbeli és a határokon kívüli általános iskolák csapataival,
- táborozási lehetőségeket biztosítunk tanulóink számára,
- rendszeresen részt veszünk a tanulmányi versenyeken.

Az együttműködés továbbfejlesztésének lehetőségei

Szorosabb együttműködésre törekszünk:

- a Roma Kisebbségi Önkormányzatok képviselőivel,
- a települések Családsegítő és Szociális Szolgálataival,
- a települések jegyzőivel,
- a rendőrség munkatársaival,
- a gyermekjogi képviselővel,
- a térségben működő civil szervezetekkel,
- Megyei Pedagógiai Szakszolgálatokkal.

7. A PEDAGÓGUSOK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAI, AZ OSZTÁLYFŐNÖKI MUNKA TARTALMA, AZ OSZTÁLYFŐNÖK FELADATAI

A nevelőtestület minden tagjának feladata

- A legmagasabb szinten a lehetőségeket legjobban hasznosítva nevelni, oktatni iskolánk tanulóiifjúságát.
- A NAT, a kerettantervek (helyi tanterv) és a pedagógiai program alapelvei, értékei, cél- és feladat rendszerének maradéktalan betartása és teljesítése.
- Szakmailag, pedagógiaailag tovább képezni magát.
- A városi, iskolai érdekeket szem előtt tartva tevékenykedni.

7.1. A pedagógusok helyi, intézményi feladatai

- A tanulók napközbeni ellátása, szakszerű gondozása, valamint nevelésével kapcsolatos gyógypedagógiai feladatok végzése.
- A gyógypedagógiai ellátásban részesülő gyermek szüleivel együttműködve végzi a gyermek személyiségének fejlesztését, képességeinek kibontakoztatását.
- Együttműködik a szülők közösségével.
- Tiszteletben tartja a szülők azon jogát, hogy vallási, világnézeti meggyőződésüknek megfelelő oktatásban és nevelésben részesülhessenek gyermekeik.
- Gondoskodik a gyermekek közoktatási (a továbbiakban köznevelési) törvényben foglalt jogainak biztosításáról.
- Gondoskodik a szülők jogainak biztosításáról.
- Megtartja az egyenlő bánásmód követelményeit a gyermekkel kapcsolatos döntések, intézkedései meghozatalakor.

Egyéb feladatok

- Folyamatosan fejleszti ismereteit.
- Betartja a tűz- és balesetvédelmi szabályokat.
- Részt vesz az intézményvezetés által szervezett megbeszéléseken, továbbképzéseken.
- Részt vesz az éves munkaterv és beszámoló készítésében.
- Elvégzi az ügykezelés általános – az intézmény speciális adminisztrációs szabályainak megfelelő – adminisztrációs tevékenységeit.

7.2. Az osztályfőnöki munka tartalma

Intézményünkben az osztályfőnöki munka tartalmát az oktatásért felelős miniszter által kiadott kerettantervek alapján a helyi sajátosságok figyelembevételével kidolgozott helyi tantervek határozzák meg.

A tantervi tartalmakon túl az osztályfőnöki órák jelentős szinterei az aktuális kérdések, események feldolgozásának, megbeszélésének.

7.3. Az osztályfőnök feladatai

- Megismerni az osztályba tartozó tanulók személyiségét, s ezek alapján segítse az egyes tanulók személyiségének helyes irányba fejlődését.
- Tevékenységével elősegíteni az osztályközösség kialakulását, illetve megerősödését.
- Rendszeresen áttekinteni az osztályában tanuló gyermekek tanulmányi eredményeit, konzultál a tanító társaival a tanulók haladásáról.
- Közreműködik a tanulók és tanítók konfliktusai megoldásában, szükség szerint a problémamegoldásba bevonja a szülőket is.
- Elvégzi az osztályába járó tanulók magatartásának és szorgalmának értékelési feladatait, ehhez kikéri tanítótársai, valamint a diákok véleményét is.
- Ellátja az osztályfőnöki teendőkkel kapcsolatos adminisztrációs feladatokat.
- Szülői értekezletet tart, ahol ellátja a szülőket az Őket érintő aktuális információkkal.
- Rendszeresen fogadóórát tart, melynek során tárgyilagosan tájékoztatja a szülőket gyermekük fejlődéséről, viselkedéséről.
- Az osztályban tanulókat ellátja az iskola életével, működésével kapcsolatos fontosabb információkkal, segíti felkészülésüket, támogatja részvételüket az iskolai rendezvényeken, programokon.
- Ellátja a tanügyi nyilvántartások vezetésével kapcsolatos feladatokat.

8. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

8.1. Beilleszkedési és magatartási problémákkal küzdő tanulók

Gyermekeink közösségbe való beilleszkedését a sajátos nevelési igényük nagymértékben meghatározza. A beilleszkedés mértéke jelentősen befolyásolja személyiségük egészének alakulását. A beilleszkedési zavarokkal küzdő gyerek halmozottan hátrányos helyzetbe kerül, közösségi pozíciója kedvezőtlen lesz. A beilleszkedésben központi helyet foglalnak el a pedagógusok és a pedagógiai munkát segítők.

Gyermekeink beilleszkedése a közösséghez való alkalmazkodás esetében is nehézségekbe ütközik. A megszokottól való legkisebb eltérés is problémát jelenthet, képtelenek a helyzetet áttekinteni és a felmerült nehézségeket megoldani.

Célja

Gyermekeinket el kell juttatni odáig, hogy képesek legyenek egyszerű társadalmi helyzetek felismerésére és az ott tanúsítandó helyes magatartást elsajátítsák.

Feladata

Perszonális integrációs képesség fejlesztése

Az a képesség, amely segítségével az egyén, akadályozottsága ellenére megtalálja identitását, megerősödik személyisége és ellensúlyozni tudja a társadalmi szerepekben gyakran sújtó kiszolgáltatottságát.

- Fizikai funkciók erősítése és gyakorlása, kompenzációs technika fejlesztése.
- A mindennapi életben szükséges elemi készségek kialakítása.
- A környezet iránti pozitív érzelmi viszonyulások erősítése.
- Embertársi kapcsolatok kialakítása, empátiás készség fejlődésének megerősítése. Gyermeki érzelmek gazdagítása és megszilárdítása, tanuljon meg úrrá lenni indulatain.
- Pozitív énkép kialakítása, segítsük az önismeret, önfegyelem elmélyítésével abban, hogy minél inkább tisztában legyen azzal, mire képes és mi az, ami meghaladja erejét.
- Készítsük fel tanulóinkat olyan életstílusra, amelyben saját helyzete elfogadása mellett ő maga is elégedetten tud élni.

A szociális integrációs képesség fejlesztése

Az integráció kétoldalú folyamat, nem kizárólag csak a sajátos nevelési igényű személyre vonatkozik, hanem a társadalomra, a befogadó környezetre is, kölcsönös hatást magába foglaló jelenség. A szociális integráló képesség segítségével tud az egyén beilleszkedni a meglévő szerepekbe, tudja megtalálni szociális identitását és kompetenciáját.

- Fejlesztjük a kapcsolatteremtő és kommunikációs képességüket.
- Megismertetjük őket a számukra szükséges szociális szerepekkel és az azokban követendő viselkedéssel.
- Elsajátíttatjuk az elemi szociális magatartásformákat, támogatjuk a lehetséges szociális interakciókat.
- Figyelemmel kísérjük és segítjük a tényleges beilleszkedést a különféle formában szerveződő csoportokban, legyen az játszó, tanuló, vagy munkacsoport.
- Legyünk példamutatásunkkal segítségükre a kulturált viselkedés szokásainak kialakításában.

A sérülés az egész gyermeki személyiséget áthatja és annak strukturális zavarához vezet. A fejlődési zavar a fejlődés minden területén megnyilvánul: mozgásfejlődésben, szenzomotoros funkciókban, szokásrendszerek kialakulásában, a beszédben, a játéktevékenységben, a szociális kapcsolatokban. Gyakran előforduló magatartászavarként jelentkezik az ingerlékenység, gátlástalan viselkedés, szétszórtság, impulzivitás, hangulati labilitás.

A sajátos nevelési igényű gyermekek magatartásában is különbséget kell tenni a pillanatnyi fegyelmeztlenégi állapot és az állandósult fegyelmeztelen magatartás között. Fejletlenségük, kritikátlanságuk, nyugtalanságuk sok olyan magatartási rendellenességhez vezet, amelyeket a hasonló korú nem sérült társaiknál már komoly fegyelmeztlenységnek minősítenénk és elmarasztalnánk ezért.

Célja

A nevelés és oktatás folyamatában az egyéni bánásmód elvének figyelembe vételével a gyermek pozitívumainak erősítése, jól motiváló nevelői hatások teremtése.

Feladata

- A gyermekek alapos megfigyelése és a magatartási problémák felderítése.
- Egyéni bánásmód kialakítása.
- Kulturált viselkedés szokásainak kialakítása, a helyes magatartási szokások megszilárdítása.
- Társas érintkezési szokások kialakítása.
- Távolságtartás szabályainak kialakítása.
- Élethelyzetek (szituációs játékokkal) megélése.
- Felnőttek példamutató viselkedése.

Tevékenységi területek

- Tanórán,
- tanórán kívüli foglalkozásokon,
- habilitációs és rehabilitációs foglalkozásokon.

Tevékenységek a nehézségek enyhítése érdekében

- Változatos tevékenységi formák biztosítása órakereten belül és azon kívül is:
  - művészeti terápia
  - különböző sporttevékenységek.
- Önálló feladatok végzésére lehetőség, a közösség munkája mellett a csapatmunka szervezése, pedagógiai és szituációs játékok alkalmazása elsősorban osztályfőnöki órán és napköziben, motiválás (a megfigyelhető pozitív eredmények azonnali jelzése, dicséret, a negatív eltérések tömör lereagálása), hosszabb türelmi időszak biztosítása, a szülők bevonása a gyermekkel való foglalkozásba.
- Tartós vagy hosszabb ideig fennálló zavarok esetén, ha a probléma meghaladja a gyógypedagógiai kompetenciát, megfelelő szakembereket vonunk be a munkánkba.

A beilleszkedés és magatartási zavarok problémáinak megoldását együtt kell végezni a családnak és az iskolának. Ezt a folyamatot nagymértékben elősegíti a pedagógus által nyújtott pozitív magatartás, nagyfokú tolerancia, a szeretet, valamint a gyerek „másságának” megértése, elfogadása.

8.2. A tehetség, képesség kibontakoztatását szolgáló tevékenységek

Iskolánk tanulói szőrt képességstruktúrával rendelkeznek, ez indokolja, hogy az egyes területeken kiemelkedő teljesítményekre képes tanulók számára magasabb színvonalú képzést biztosítsunk.

Tanulóink kiemelkedő képességét megfigyelhetjük

- tanítási órán,
- sporttevékenységekben,
- kézműves és művészeti tevékenységeken keresztül, valamint
- délutáni szabadidős foglalkozásokon.

A tehetséggondozás szinterei

Intézményünkben a szakkörök működtetése személyi feltételekhez, végzettséghez kötött.

- Tanórákon történő differenciált foglalkozások.
- Tanórán kívüli lehetőségek:
  - szakkör:
    - sportkör
    - kézműves foglalkozás
    - néptánc
    - moderntánc
    - báb
    - informatika
    - elsősegélynyújtó
    - környezetvédelmi
    - önismereti, személyiségfejlesztés
    - háztartástan
    - táblajátékok
    - színjátszás
  - versenyekre, fesztiválokra, találkozókra való felkészítés.

8.3. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását szolgáló tevékenységek

Tanulóink között a beiskolázáskor jelentős egyéni különbségek tapasztalhatók. Az eltérések elsősorban a tanulási képességek minőségében mutatkoznak meg.

A környezetből érkező információk felfogása, feldolgozása különböző mértékben gátolt. A képesség fejlődését mindezen túl erősen meghatározza a környezet, amelyből a tanuló érkezik. A súlyos környezeti elhanyagoltság hiányos fejlettséghez vezet. Hátrányokkal érkeznek azok a tanulók is, akik a kisebbségi, etnikai kultúrák más irányú szocializációs hatásaiban éltek és elszakadtak a társadalom többségétől. A nevelhetőség érdekében a tanulásszervezés, a nevelési feltételek alakítása csak differenciáltan, egyéni bánásmóddal lehetséges az iskolakezdés, az alapozás éveiben. Ezt szolgálja a tanórai differenciálás és az iskolaotthonos formában a szabadidős foglalkozások szervezése.

Feladataink

- megfelelő szűrőrendszer működtetésével a kezdeti szakaszban felismerni az érintett tanulók körét,
- egyénre szabott fejlesztési terv készítése,
- egyénre szabott segítő program kidolgozása, osztályfőnökök, szaktanárok, nevelőtanárok, iskola pszichológus és gyermekvédelmi felelős bevonásával,
- az oktatási módszerek alkalmazása közül a differenciált foglalkozás elsődlegességét biztosítjuk,
- egyéni bánásmódot alkalmazunk,
- továbbtanulásukat fokozottabban segítjük, irányítjuk,
- kooperatív tanulásszervezés, differenciált rétegmunka, szabad tanulás, pedagógiai projekt, témahét, moduláris oktatás alkalmazása a helyi tantervben leírtak szerint,
- integrációs rendszer fenntartása.

8.4. A szociális hátrányok enyhítését, a prevenciót szolgáló tevékenységek

A szociálisan hátrányos helyzetű tanulóinknak lehetőséget adunk iskolán belüli fokozott fejlesztésre, rendezvényeinken való szereplésre, bevonjuk őket minden olyan tevékenységbe, amely kompenzálja hátrányos helyzetüket. Sikerélményhez juttatjuk őket. Az iskola gyermekvédelmi felelőse a szülővel, osztályfőnökkel közösen intézkedik a szociális juttatások megszervezésében.

Célunk

A hátrányos helyzetű gyermekek és családjuk megsegítése, hogy a szociális különbségeket enyhítsük, esetleg megszüntessük - ezzel biztosítva részükre az esélyegyenlőséget.

Feladatok

- A probléma feltárása.
- Megoldásra váró feladatok csoportosítása.
- Törvények, rendeletek ismertetése.
- Különböző szociális juttatások lehetőségeinek feltárása.
- Szülőknek segítségnyújtás az ügyintézésben. (Pedagógiai szakvélemény, iskolalátogatási igazolás adása.)

Az iskolánkban a halmozottan fogyatékosok száma emelkedik, ezzel párhuzamosan nő a családok megterhelése (fizikai, lelki, anyagi).

A szülők között a munkanélküliek száma, a családok szociális helyzete romló képet mutat.

Szolgáltatások

A tanórán kívüli iskolai szolgáltatások és programok, a szabadidős tevékenységek a tanulók képességfejlesztését és szociális juttatások igénybevételét teszik lehetővé.

- Napi háromszori étkezés.
- Gyermekfelügyelet 7.30-tól 16.00-ig, szükség szerinti ügyelet 17 óráig.
- Rendszeres testedzés a tornateremben vagy szabadban.
- Napközi otthonos ellátás.
- Szakkörök a tehetséggondozásra, képességfejlesztésre.
- Könyvtár használata, könyvek kölcsönzése, könyvtári foglalkozások igénybevétele.
- Felkészítés kulturális és sportversenyekre, vetélkedőkre, tanulóknak hirdetett iskolai és iskolán kívüli versenyekre.
- Felhívjuk a figyelmet az ösztöndíjra pályázás lehetőségeire.
- Pszichológiai tanácsadás, vizsgálat.
- Egyéb, a szociális, mentálhigiénés ellátás körébe tartozó szolgáltatás biztosítása (pszichológus, logopédus, drog-prevenációs felvilágosító oktatás).
- A környező kulturális szolgáltatások közös, csoportos igénybevétele - múzeumok, kiállítások, műemlékek megtekintése, mozi- és színházlátogatás.
- Hitoktatás.
- Táborok, túrák szervezése, bonyolítása tanévben és szünidőben.

Lehetőségeink még

Együttműködünk alapítványokkal, civil szervezetekkel, magánszemélyekkel annak érdekében, hogy pályázati forrásokból, adományokból segítsük diákjainkat a szociális hátrányaik enyhítésében (külföldi tanulmányutak, táborok, kirándulások, tárgyi adományok, rendezvények szponzorálása).

9. GYERMEK ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

A gyermek és ifjúságvédelmi tevékenység átfogja az iskolai élet egészét azzal a céllal, hogy biztosítsa a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, védő - óvó intézkedést tegyen minden rászoruló érdekében, örködjön a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek életlehetőségeinek biztosítása felett.

Iskolánkban a gyermek és ifjúságvédelmi tevékenységet a gyermekek szociális helyzete, a családban elfoglalt helye, valamint a család szerkezete befolyásolja. Sajnos mindhárom téren romlás tapasztalható. Tanulóink egy része gyermekvédelmi gondoskodás alatt álló, többen pedig családban nevelkednek, naponta bejárnak, vagy kollégiumi ellátásban részesülnek. Vannak olyan tanulók, akik csonka családban élnek, ez még inkább nehezíti a megélhetést. A szülők nagy része munkanélküli.

Feladatokkal kapcsolatos célkitűzések

- Az iskolába lépő tanköteles korú gyerekek zökkenőmentes beilleszkedésének elősegítése.
- Javaslatok, kérelmek támogatása a szülők segélyezésére.
- Az igazolatlan mulasztások megelőzése.
- Szülői értekezleteken, a családdal történő egyéb találkozások alkalmával tanácsadás a gyermekek megfelelő testi- értelmi – érzelmi fejlődése érdekében.
- A gyermekek céltalan csavargása, kirívó negatív magatartásának megelőzése érdekében történő fokozott odafigyelés. Szükség esetén intézkedési kérelem a felsőbb szervek felé.
- Fontos, hogy tanulóink törekedjenek a megfelelő magatartási normák kialakítására.

Kiemelt és speciális feladatot jelent számunkra az intézményben elhelyezett nevelésbe vett gyerekek köre. Részükre fokozottan biztosítani kívánjuk a Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. számú törvényben foglaltak szerinti ellátási formákat. Együttműködünk a területileg illetékes járási gyámhivatal, a gyermekjóléti szolgálatokkal, a családsegítő központokkal és a területi gyermekvédelmi központokkal, családsegítő szolgálatokkal. Iskolánkban a gyermek és ifjúságvédelmi feladatokat az osztályfőnökök, pedagógusok látják el.

10. A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK

Munkánk során a csoportok erősen heterogén összetételéből adódóan olyan eszközkészlettel kell dolgoznunk, amely a maximális egyénre szabottságot biztosítja.

Minden nevelési, fejlesztési, terápiás, gondozási helyzetben a gyermekek egyéni szükségleteihez, képességeihez igazodunk.

Saját készítésű eszközeink mellett kész játéktárgyak, fejlesztő eszközök segítik munkánkat. A tanítás során a fejlesztésben, nevelésben, terápiás eljárásokban alkalmazunk. A gyógypedagógiai nevelés-oktatás speciális eszközöket is igényel, fogyatékosági típusonként.

A szemléltetésben és motiválásban fontos IKT eszközök lehetőségeit „kihasználjuk”, alkalmazzuk.

A taneszközök kiválasztásának elvei: a speciális szükségleteknek megfelelően egyénre szabottan kell megválasztani, a tankönyveket, munkafüzeteket, taneszközöket. A számítógépes fejlesztő programokat, a tankönyvek, munkafüzetek, egyéb segédletek legyenek konkrét tartalmúak, jól variálhatóak, áttekinthetőek, tartalmazzanak minél több valóság-hű képet, az egyes tantárgyak tanítása során a mindennapi életben előforduló valóságos, tárgyakat kell használni. Az egyes tevékenységek helyén csak olyan eszközök legyenek, amelyeket valóban használunk, vagy aminek funkciója van. Az alkalmazott eszközök biztonságosak legyenek.

Motoros fejlődés: finommotoros készségeket fejlesztő eszközök, nagymotoros készségeket fejlesztő eszközök, testi tudatosságot fejlesztő eszközök.

Nyelvi fejlődés: hallásbeli készségeket (megkülönböztetés, memória, sorrendbe rakás) fejlesztő, eszközök, nyelvi megértést fejlesztő eszközök, verbális kifejezőkészséget fejlesztő eszközök, non-verbális kifejezőkészséget fejlesztő eszközök.

Intellektuális fejlődés: percepciók készségeket (egyeztetés, szelektálás, sorrendbe rakás) fejlesztő, eszközök, akadémikus készségeket (olvasás-írás, számolás-mérés, környezetismeret) fejlesztő eszközök, szimbolikus gondolkodás fejlődését elősegítő fejlesztő eszközök.

Szociális viselkedés, önkiszolgáló készségek (WC-használat, étkezés, mosakodás, öltözés, vetkőzés, fogmosás, önápolás és higiéné), önállósággal kapcsolatos készségek (önállóság és a környezet ismerete az iskolában és az iskolán kívül) fejlődését elősegítő fejlesztő eszközök.

Fejlesztő eszközök listája: alternatív és augmentatív kommunikációs eszközök, vizuális környezeti támpontok készlete, motiváló játékok készlete, szenzoros játékeszközök, csecsemőjátékok, Montessori eszközök, játékok, formaegyeztető játékok, Puzzle játékok, építőjátékok, hangszerek, CD lejátszó és hanganyagok, diafilmek, szoftverek, kézműves foglalkozás fejlődési szintnek megfelelő, szokásos eszközei, a mozgásfejlesztés eszközei, színes képes könyvek, lexikonok.

A gyógypedagógus munkájához szükséges eszközök: számítógépek, színes nyomtató, fénymásoló, szkennel, lamináló gép és fólia, projektor, tévé, szoftverek, fényképezőgép, polcrendszerek, módszertani segédanyagok, tanári kézikönyvek és más szakirodalmak, tépőzár, irodai eszközök.

Iskolánkban IKT eszközök egyre nagyobb számban és szélesebb választékban állnak a pedagógusok és a tanulók rendelkezésére.

A 20/2012 (VIII.30) EMMI rendelet 2. számú melléklete szabályozza a pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzékét.

11. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

A Nemzeti Alaptanterv értelmében az egészségnevelés a köznevelés kiemelt fejlesztési feladata, melynek az iskolai oktatás valamennyi elemét át kell hatnia, elő kell segítenie a tantárgyközi kapcsolatok erősítését, a tanítás-tanulás szemléleti egységét, a tanulók személyiségének fejlődését.

11.1. Az egészségfejlesztés célja

Az egészségnevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók egészségfejlesztési attitűdjének, magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék minden tagja képes legyen arra, hogy folyamatosan nyomon kövesse saját egészségi állapotát, érzékelje a belső és külső környezeti tényezők megváltozásából fakadó, az egészségi állapotot érintő hatásokat és ez által képessé váljon az egészség megőrzésére, illetve a veszélyeztető hatások csökkentésére.

Az egészséget alapvetően, mint a mindennapi élet erőforrását, nem pedig, mint életcél kell értelmezni. Az egészség pozitív fogalom, amely a társadalmi és egyéni erőforrásokat, valamint a testi képességeket hangsúlyozza. Az egészségfejlesztés következésképpen nem csupán az egészségügyi ágazat kötelezettsége, hanem az egészséges életmódon túl a jól-létig terjed.

Az egészség azonosítható a testi, lelki és szociális harmónia állapotával. Fontos, hogy tanulóink felismerjék az egészség értékjellegét. E cél akkor érhető el, ha kialakítjuk tanítványainkban az önmagukért és másokért érzett felelősség tudatát. Ezért az egészség védelmére és megőrzésére kell tanítanunk őket.

A prevenció az egészséges életvitelhez szükséges ismeretek átadásából és készségfejlesztésből áll.

Az egészségi állapot és életmód oda-vissza hat egymásra, ezért az egyéni felelősséget hangsúlyoznunk kell.

11.2. Az egészségfejlesztés feladata

Az életmód szempontjából 12 lényeges elemet kell szem előtt tartanunk készségek kialakításánál:

Biológiai tényezők	Egészséges táplálkozás – egészséges öltözködés
	Több mozgás – szabadidő helyes felhasználása
	Kiegyensúlyozott szexualitás – szexuális nevelés-családi életre nevelés
	Személyi higiéné
Mentális tényezők	Stressz tűrés, stressz kezelés
	Baleset megelőzés – elsősegélynyújtás
	Időben orvoshoz fordulás
	Egészségüggyel való együttműködés
Szociális tényezők	Nem dohányzás – dohányzás megelőzése
	Kevesebb (kulturált) alkoholfogyasztás
	Drogtagadás
	Egyéni környezettisztelt, környezetvédelem

Iskolánknak az életmód helyes alakításában három kiemelt területre kell irányulnia

- Szociális tényezők: egészségügyi ellátás és családvédelem
- Biológiai tényezők: táplálkozás, mozgás, testápolás, szexualitás
- Mentális tényezők: a szocializáció és a társas kapcsolatok elősegítése

11.3. Szociális tényezők

Cél: az egészséges élethez szükséges szociális feltételek biztosítása (rászorulóknak segítése, törődés egymással). A függőséghez vezető szokások megelőzése.

Az iskolára nagy felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Minden tevékenységével a holisztikus egészségfejlesztési modell szerint szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével az iskola segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészséges életvitellel kapcsolatos szemléletét és magatartását fejlesztik.

Az egészséges életmódra nevelés nem csak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értékévé való

tiszteletére is nevel. A pedagógusok készítsék fel a gyerekeket, a fiatalokat arra, hogy önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani, konfliktusokat megoldani, tisztában legyenek a fogyasztóvédelmi és bűnmegelőzési ismeretekkel. Fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékkal élő embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást. Ismertessék meg a környezet - elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés, veszélyes anyagok - leggyakoribb, egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezőit.

Készüljenek fel a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére. Az iskola feladata az is, hogy felkészítsen az önálló gyalogos közlekedésre, a tömegközlekedési eszközök használatára, az utas balesetek elkerülésének módjaira. Figyelmet kell fordítani, továbbá a veszélyes anyagok, illetve készítmények helyes kezelésére, legfontosabb szabályaira (felismerésére, tárolására). Nyújtsanak támogatást a gyerekeknek - különösen a serdülőknek - a káros függőségekhez vezető szokások és életmódok (pl. a dohányzás, alkohol- és kábítószer-fogyasztás, káros szenvedélyek - játék, számítógép, Internet, stb. - helytelen táplálkozás, öltözködési szokások) kialakulásának megelőzésében.

Az iskola megkerülhetetlen feladata, hogy foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel és figyelmet fordítson a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítésre. Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki.

Fontos, hogy az iskolai környezet biztosítsa az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést. Ebben a pedagógusok életvitelének is jelentős példaértékű szerepe van. Mindezen tartalmaknak fokozatosan kell megjelenniük az iskolai pedagógiai munkában.

Célunk, hogy pedagógiai munkánk eredményeként a tanulók képesek legyenek:

- viselkedésüket, az életvezetésüket, fogyasztási szokásaikat helyes módon alakítani,
- az egészségkárosító magatartásformákat elkerülni,
- a betegségek megelőzésére a korai szűrésekben való részvétel révén,
- sajátos étrend, mozgásprogram kialakításával egészségük megőrzésére,
- a társas-kommunikációs készségeik és a konfliktuskezelési magatartásformák fejlesztésére,
- váljanak képessé személyi és vagyonbiztonságuk megteremtésére.

Meg kell teremteni a feltételeket a következő egészségnevelési feladatok megoldásához:

- A szenvedélybetegségek megelőzése, káros szenvedélyektől való megóvás.
- Mentálhigiénés nevelés, pozitív értékrend, reális énkép, önbizalom, pozitív önértékelés életkornak megfelelő megvalósítása, döntéshozatali, konfliktuskezelői képességek fejlesztése (pl.: egészséges tevékenységek örömforrásként történő megélésével).
- Személyi higiéné kialakítása.
- Mindennapos testnevelés biztosítása, a test – és mozgáskultúra fejlesztése és a testedzés lehetőségének biztosítása.
- Egészséges táplálkozási szokások kialakítása, rokonszenves tétele. Egészséges élelmiszerek, biotermékek iránti igény felkeltése.
- Az egészséges napi, heti, évszakos ritmus kialakítása.
- Szexuális felvilágosítás, felelős nemi magatartás alakítása.
- A családtervezés szükségessége (életkor függvényében).
- Fertőző betegségek, nemi úton terjedő betegségek megelőzése.
- Beteg társaik elfogadása és segítése.
- Tapasztalatszerzés arról, hogy a tanulók hogyan érvényesíthetik jogaikat egészségük megőrzése érdekében, milyen magatartási technikákat alkalmazhatnak ehhez, hogyan határolódhatnak el a veszélyhelyzetektől.

Feladat

- Az anyagi biztonság (elsősorban a társadalom és a család felelőssége) segítése a szociális háló elérésével.
- Baleset megelőzés, betegségek elkerülése (időben orvoshoz fordulás, egészségüggyel való együttműködés), az egészség megóvása.
- Harmonikus kapcsolatok kialakítására nevelés. Családi életre, társsá, szülővé nevelés (a mindennapi kultúra erősítése).
- A függőséghez vezető motívumok felismertetése (szenvedélybetegségek), az élvezeti szerek (drog, alkohol, dohányzás) elutasítására nevelés.

Tevékenységek - eszközök

- Figyelemfelhívás a balesetveszélyes helyzetekre az iskolában, a közlekedésben és háztartásban.
- Közlekedési és elsősegély-nyújtási ismeretek átadása. A közlekedési szabályok gyalogosra, kerékpárosra, autósra vonatkozó előírásainak szinten tartása.

- A gyógyításba és gyógyulásba vetett bizalomra nevelés, az egészség kulturáltság növelésével erősíteni az orvoshoz fordulást és egészségüggyel való együttműködést.
- A megelőzés jelentőségének hangsúlyozása, a szűrővizsgálatokon való részvétel. Különös tekintettel citológiai mintavétel (aktív nemi élet esetén), tüdőszűrés dohányzásnál.
- Interaktív beszélgetés osztályfőnöki órák keretében a dohányzás – alkohol - drog emberpusztító hatásáról.
- A társas kapcsolatokra való nyitottság fejlesztése, minél több közös pozitív élmény biztosításával (szolidaritás, előzékenység, együttérzés, előítélet-mentesség)
- Érdekérvényesítő tevékenység a diákönkormányzati munkában osztály és iskolaszinten.
- A tolerancia és elfogadó magatartás gyakorlása napi szinten.
- Bandák szerveződésének és veszélyeinek megismertetése. Aktuális újságcikkek, TV adások elemzése, megbeszélése (a média kedvezőtlen hatásainak kivédése).
- Témahetek, pedagógiai projektek, moduláris oktatás szervezése egészség megőrzés, dohányzásmentesség témakörökben.

Követelmény

- Ismerjék tanulóink a szervrendszerek leggyakoribb működészavarait, betegségeit és ezek megelőzésének lehetőségeit.
- Törekedjenek a balesetek megelőzésére, ismerjék a közlekedési szabályokat és elsősegélynyújtás fogásait.
- Legyen ismeretük a nikotin, az alkohol és egyéb drogok pszichikumra gyakorolt viselkedésmódosító hatásáról, ismerjék e drogok visszautasításának, illetve a leszokás módjait.
- Legyenek tisztában a harmonikus családi élet feltételeivel. A teljes család iránti igény és tenni akarás legyen jövőképük szilárd alapja.

Értékelés

- Az egészséges életmódra nevelés területein a pedagógus, a család és környezet biztosít folyamatos visszajelzést.
- Ez a visszacsatolás megerősíti a helyes és elmarasztalja a helytelen viselkedés elemeket. Így nap, mint nap mozgósítja a teljes személyiséget az egészség megőrzésére.

11.4. Biológiai tényezők

Cél: Biológiai létünk jobb minősége érdekében rendszeresség, tudatosság (napirend) és igényesség kialakítása.

11.4.1. Táplálkozás

Feladat

- Egészséges táplálkozásra nevelés, megfelelő étkezési szokások kialakítása.

Tevékenységek - eszközök

- Táplálkozás-élettani optimum, korszerű táplálkozás, valamint a napi és évszakos ritmus megismertetése.
- Ebéd során az étkezés higiéniájának, kultúrájának és társas jellegének fejlesztése. Az ebédeltetés rendjének kialakítása.
- A káros táplálkozási szokásokra való figyelemfelhívás és következményeinek tudatosítása tanulóinkban.
- Korcsoportok és népcsoportok eltérő táplálkozási szokásai, sajátosságai (osztályfőnöki órán beszélgetés, anyaggyűjtés).
- Naponta meleg étel fogyasztásában részesüljön minden gyermek, ennek érdekében az ifjúságvédelmi felelős, illetve a gyermekjóléti szolgálat tegye meg a szükséges intézkedéseket.
- Az iskolai ételek minőségének tartalmassága törekedjen az egészséges ételek túlsúlyára.

Követelmény

- Táplálkozás higiéniai, esztétikai ismeretek betartása.
- Alapvető táplálkozási ismeretek elsajátítása.

Értékelés: Helyes magatartásformák megerősítése, példaként állítása

11.4.2. Mozgás

Feladat

- Felhívni a figyelmet arra, hogy a rendszeres mozgás (túra, kerékpár, úszás) gyermekkortól idős korig egészségmegőrző hatású.
- Tanulóink felkészítése a balesetveszélyes helyzetek elkerülésére.
- Fizikai, értelmi és akaratni tulajdonságok fejlesztése.

Tevékenységek - eszközök

- A mindennapos testmozgás biztosítása. Rendszeres testedzés a tanórákon kívül (spontán szerveződés alapján is).
- Háziversenyek szervezése és túrákon való részvétel a tömegsport keretében. Sportnapokon való aktív részvétel.
- A mozgáskultúra örömszerző funkciójával való megismerkedés.
- Erőnlét, terhelés, fittség és állóképesség egyéni fejlesztése a testnevelés órákon.
- Jellemformáló helyzetek felhasználása.
- Emberi kapcsolatok és értékes tulajdonságok fejlesztése.

Követelmény

- Váljon szükségletté a rendszeres testmozgás. Rendelkezzenek életkoruknak megfelelő állóképességgel és terhelhetőséggel.
- Pozitív szemlélet kialakítása, amely megteremti a további élet folyamán az életmódszerű mozgás igényét.

Értékelés

- A sportversenyeken való tisztas helytállás, a bajnokságokba való bekapcsolódás dicsérete, jutalmazása.
- Pozitív megerősítés és társas visszajelzés bármilyen jellegű mozgás-, illetve sporttevékenységbe való bekapcsolódás esetén.

11.4.3. Testápolás

Feladat

A higiénés magatartásra nevelés, a személyi higiénia iránti tartós igény kialakítása, valamint a környezet tisztaságára és védelmére irányuló szoktatás.

Tevékenységek - eszközök

- A testrészek ápolásának megtanítása, elmélyítése az osztályfőnök, védőnő és iskolaorvos bevonásával.
- Testnevelés órák utáni rendszeres tisztálkodás.
- A társas együttlétek alkalmával megfelelően ápolts külsőre, öltözködésre szoktatás (iskola, színház, ünnepély).
- Tudatosítani tanulóinkban, hogy az egyéni és társadalmi érvényesülés az elvárt kulturális szignálok (megjelenés, kommunikáció) alkalmazásán is múlik.

- A közvetlen környezet (osztályterem, iskola és környéke) tisztaságának megóvása, otthonossá tételében való aktív közreműködés.
- Az osztályok felelősséget vállalnak saját termük tisztaságáért.

Követelmény

- Tiszta ápoltság megjelenés az iskolában és egyéb rendezvényeken. Alakuljanak ki az alapvető tisztálkodási szokások (test, haj, köröm, száj)!
- Mellőzzék a testdíszek (pl.: tetoválás) alkalmazását, legyenek tisztában veszélyeikkel!
- Az elvárásoknak megfelelően öltözködjenek!
- Mossanak kezet étkezés, valamint WC-használat előtt és után!
- Tartsanak rendet szűkebb és tágabb környezetükben!

Értékelés

- Csoportos és egyéni beszélgetések alkalmával.
- Verseny esetén iskola előtt dicséretben részesítés.

11.4.4. Szexuális nevelés

Feladat

A szexuális nevelés akkor lehet hatékony, ha párosul az érzelmi és erkölcsi neveléssel. Építeni kell a kölcsönös felelősségvállalás fogalmának elmélyítésére.

Tevékenységek - eszközök

A szexuális magatartás meghatározó eleme, hogy milyen módon megy végbe nemi szerepeink szocializációja. Ezzel kapcsolatban fontos:

- Az egyéni és társadalmi szinten elvárt magatartás kialakítása beszélgetésekkel, példákkal és élményekkel (szépirodalom, film, színház).
- A nemek közötti különbségek tudatosítása, férfi és nő egyenrangúságának elfogadtatása, az egymás iránt érzett felelősségre és tiszteletre koncentrálni.
- A szexualitás biológiai aspektusainak megismertetése az ifjúkornak megfelelő szemléltető filmek, szakkönyvek és segédanyagok felhasználásával.
- A korai nemi élet és szexuális aktus nemkívánatos következményeinek (terhesség, szexuális úton terjedő betegségek) megismertetése szakemberek bevonásával.
- Felhívni a figyelmet a családtervezés fontosságára (modellek bemutatása), tudatosítani a gyermekvállalás alapvető feltételeit (szülői szerepek, nevelés, családi munkamegosztás).

- Párválasztás általános szempontjai.
- Kiegyensúlyozott családi élet feltételei.
- Családi életre való alkalmassághoz szükséges szellemi érés (érettség) kialakulása.
- Családi élet szépségei.

Követelmény

- Legyenek tisztában azzal, hogy a szerelem kiteljesedése a szexualitás, amelynek fontos feltétele az egymás iránt vállalt felelősség és a hűség.
- Tudják, hogy mi az intimitás lényege. Legyenek ismereteik arról, hogy a nemi érés és pszicho-szexuális fejlődés ütemében eltér, ezért a korai nemi kapcsolat hátránnyal jár.
- Tudatosuljanak a partnerkapcsolatokkal, párválasztással és családtervezéssel szemben támasztott követelmények.

Értékelés

- Visszajelzés a nem megfelelő magatartásformákra Az illetet sértő iskolai párkapcsolat (szexuális attitűd) korrigálása.

11.4.5. Öltözködés

Követelmények

- a ruházat mindig a napi időjáráshoz igazodjék (évszakok- hideg – meleg)
- az öltözetet az aktuális foglalkozásnak megfelelően kell megválasztani (tanterem, tornaterem stb..)
- megfelelő számú váltóruha (alsó és felső) és cipő álljon rendelkezésre.

Nevelési feladat

- az alsó ruházatát naponta váltsa a gyerek,
- ruhadarabjait rendesen rakja le, felső ruháját tartsa vállfán vagy arra alkalmas akasztón,
- harisnyáját, zokniját naponta váltsa, mossa ki,
- óvja, védje ruházatát,
- legáltalánosabb feladat az, hogy kialakítsa a gyermekben az ízléses öltözködés igényét és mindazokat a készségeket, amelyek a ruházat rendben és tisztán tartását célozzák.

11.5. Mentális tényezők

Cél

Harmonikus személyiség kialakítása, a társas kapcsolatokhoz szükséges készségek fejlesztése. A reális önismeret, helyzetfelismerő és problémamegoldó képesség, valamint a döntésre való képesség kialakítása. Megfelelő stressz-kezelő technikák kiépítése.

Feladat

- Optimális intellektuális és érzelmi fejlődés biztosítása. Pozitív énkép, reális önismeret kialakulásának segítése, ezzel pályaválasztásra való felkészítés.
- Elfogadó pedagógiai légkör működtetése, amely a tanulók objektív értékelését, konfliktusok kezelését folyamatosan felhasználja az önfejlesztésre.
- A tanuló társas támogatása, mert ez krízishelyzetekben mozgósítja az önsegítő erőket. Esetenként az iskolapszichológus bevonása a problémakezelésbe.
- Konfliktuskezelés, problémamegoldás technikáinak megtanítása.
- Stressz-legyűró képesség és tolerancia fejlesztése, amely megkönnyíti a külvilág pszicho-szociális hatásaihoz történő alkalmazkodást.
- Ifjúságvédelem: támogassa pozitív jövőkép kialakulását. Javítsa a szociális biztonság feltételeit a rászorulóknál.
- Tudatosuljon a tanulóknál, hogy a mindennapi életünket ritmusok jellemzik.

Tevékenységek - eszközök

- Tanulóink legyenek tisztában a jogaikkal és kötelességeikkel, az elvárások tükrében alakítsák magatartásukat (ezzel a konfliktushelyzetek mérséklődhetnek).
- Őszinte légkör kialakítása.
- Az önismeret fejlesztésénél a tanárok térjenek ki az „aktuális énkép” a „kapott énkép” és „eszményi énkép” közötti különbségekre és kölcsönhatásaira.
- A szülővel, gondviselővel való folyamatos kapcsolattartás. Magatartás zavarok jelentkezése esetén a család felkeresése (családi háttér és igazolatlan hiányzás okainak feltárása, családlátogatás).
- Az osztályfőnöki órákon stressz-feloldó technikák átadása, konfliktuskezelés módszereinek keresése és gyakorlása, a lelki egészségvédelem tudatosítása.

Követelmény

- Pozitív és reális énkép, objektív önismeret, megfelelő jövőkép alakuljon ki a tanulóknál.

- Tanulják meg növendékeink, hogy a sikerekből merítve lépjenek tovább új céljaik megvalósítása felé.
- Konfliktuskezelő képesség, toleráns magatartás a külvilággal szemben. Legyenek tisztában azzal tanulóink, hogy a kudarcok az élettapasztalatot gazdagítják, hibáikból is tanulhatnak.
- Fontos tudatosítanunk: aktív cselekvő viszonyban kell lennünk a világgal, ne szenvedjük el azt, ami „ránk méretett”, hiszen a saját életünket mi magunk alakítjuk. Akinek nincs tenni akarása, annak nagyobb az életkockázata.

Értékelés

- A tanulói sikerek és kimagasló teljesítmények egyéni és közösségi elismerése, dicsérete, jutalmazása (tehetséggondozás, szakkörök, szakmai versenyek).
- A tanulói fegyelmi kihágások feltérképezése. A szabályszegés mértékéhez megfelelő büntetés és annak következetes betartása.
- A mentálhigiénés szempontok érvényesítése: minden tanuló legyen tisztában azzal, hogy nincs jóvátehető bűn (ez fontos a belső feszültség csökkentése érdekében).

11.6. Alkalmazott módszerek

Az egészségnevelés módszereiben jelen kell lennie az egészség állapotáról, a társadalom és az egészség viszonyáról szóló információgyűjtésnek. Biztosítani kell az információ feldolgozást, a feldolgozott információk alapján történő döntéshozatal, a döntés alapján a végrehajtás módszereinek a bemutatását. Az egészségnevelés eredményességéhez az szükséges, hogy ezeket a módszereket a diákok minél többször, valós globális és helyi problémákkal, értékekkel kapcsolatban maguk alkalmazzák.

Ajánlott módszerek

- interjúk, felmérések készítése a tanulók és az egészség viszonyáról,
- problémamegoldó gyakorlatok, értékeléssel,
- interaktív, sajátélményen alapuló szituációs játékok,
- részvétel a helyi egészségvédelmi programokon,
- sport, kirándulás, egészségnap (ok) rendszeres szervezése,
- az iskolai egészségügyi szolgálat tevékenységének elősegítése,
- környezetvédelmi tevékenységek kialakítása (madárvédelem, faültetés),
- a szabadidő hasznos, értelmes eltöltésére irányuló programok szervezése,
- az egészséges életmódra nevelés tantárgyakban történő megjelenítése.

Érzelmi intelligenciát, társas kompetenciákat, alkalmazkodást fokozó módszerek

- ön- és társismereti csoportfoglalkozások,
- drámapedagógiai elemek,
- művészetek nyújtotta kifejezésmódok,
- média, internet – interaktív ismeretszerzés,
- tevékenységközpontú módszerek alkalmazása,
- kortárs hatások szerepe,
- iskolai és városi programokban való részvétel.

11.7. Az egészségnevelési programban résztvevők

A pedagógus szerepe az egészségnevelésben

A fiatalok életvitelüket minták követésével is alakítják, ezért különösen fontos a pedagógusok életmódja. Egy tanár az egész személyiségével nevel, így válik az erkölcsi nevelés alapjává a példamutatás. A pedagógus egyéni és testületi magatartása tükrözze azt a közösségi értékrendet, amire a tanulókat nevelni akarjuk.

Az ő felelőssége az is, hogy mire irányítja a tanulók figyelmét. Minden ismeret és hitelesen közvetített tudás nemcsak tájékozottságukat gyarapítja, hanem erkölcsi ítélőképességüket is segíti. Így válnak képessé különbséget tenni jó és rossz, igaz és hamis, értékes és értéktelen között.

Az erkölcsi értékek a mindennapi cselekvésben alakuló szokások útján, az értékek tudatosulása útján válnak a hétköznapi élet irányítására alkalmas jellemformáló erővé.

Az iskola, mint élettér is befolyásolja a tanulók egészségét és pszichikumát, ezért az iskolai környezetnek meghatározó szerepe van az életvitel és napirend alakításában.

Iskolai egészségfejlesztő „TEAM”

Tagjai:

- Iskolavezetés
- Mentálhigiénés szakember
- Iskolapszichológus
- Szaktanárok (biológia, testnevelés, földrajz, társadalom ismeret)
- Osztályfőnökök
- Munkaközösség vezetők
- Diákönkormányzatot segítő pedagógus, diákok

- Iskolaorvos
- Védőnő

Feladatuk

- Az egészségnevelés konkrét feladatainak meghatározása:
  - tantestületi értekezleteken a szakmai munkaközösségek és az ifjúságvédelmi felelős beszámolója az elvégzett feladatokról (félévenként)
  - információ gyűjtés az igények felméréséhez (pedagógusok, szülők, diákok körében)
  - tájékoztató anyagok eljuttatása a diákokhoz és a szülőkhöz
  - előadások szervezése pedagógusok, szülők, diákok részére
  - helyi szakmai tanácskozások szervezése
- Az életkori sajátosságokhoz illeszthető témák:
  - egészségkultúra értékeinek ismerete, életvitel
  - egészséges személyiségfejlődés elősegítése - önismeret
  - egészséges táplálkozás, testi higiéné
  - dohányzás, alkoholfogyasztás, kábítószer-használat megelőzése
  - szexuális felvilágosítás – nevelés, családtervezés alapjai, az AIDS prevenció
  - betegségmegelőző és a gyógyulást segítő magatartás
  - az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe
  - a személyes krízishelyzetek felismerése és kezelési stratégiák ismerete
  - környezeti ártalmak (zaj, légszennyezés, hulladékkezelés)
  - személyes biztonság (közlekedés, rizikóvállalás és hatásai)
  - testedzés, mozgás, helyes testtartás
  - tanulás és tanulási stratégiák ismerete, időkezelés

11.8. Iskolai programok

Tanórai foglalkozások: minden tantárgynak van csatlakozási pontja az egészségfejlesztéshez.

- Osztályfőnöki óra
- Művészetek: irodalom, rajz, ének, tánc
- Biológia, földrajz, testnevelés
- Történelem, társadalomismeret
- Matematika, fizika, kémia

Valamennyi tanórán a pedagógus személyisége szabja meg, hogy az ismeretközvetítés, attitűd, mentálhigiénés szemlélet hogyan befolyásolja a tanulók fejlődését.

Tanórán kívüli foglalkozások

- Fogászati hónap
- Füstmentes Világnap
- AIDS Világnapja
- Felvilágosító előadások
- DADA program
- Kihívás napja
- Gyermeknap i labdarugó kupa
- Gyermeknap i kosárlabda kupa
- Iskolai sportnapok
- Föld Napja
- Mindennapos tesztelés
- Témahetek, projekthetek

12. ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS ISKOLAI TERV

Az elsősegélynyújtás célja

- az élet megmentése,
- a további egészségkárosodás megakadályozása,
- a gyógyulás elősegítése.

Az elsősegélynyújtás célja a segítség adása addig, amíg a szakszerű segítség meg nem érkezik. A laikus elsősegély nyújtónak nem gyógyítania kell, hanem csökkentenie kell a baleset, vagy rosszullét következményeit, lehetőleg megelőzni a további állapotromlást.

Az elsősegélynyújtónak tudnia kell

- légút biztosítását,
- nem lélegző sérült újraélesztését,
- vérzéscsillapítást,
- megfelelő fektetési mód alkalmazását,
- a törött testrész mozdulatlanságának biztosítását,
- mérgezés ellátását,
- sebek ellátását.

Ki nyújthat elsősegélyt?

Bárki, aki képes segíteni úgy, hogy beavatkozásával ne okozzon kárt, további ártalmat. Fontos, hogy viselkedése határozott, céltudatos legyen.

A baleset helyszíne

Az a hely, ahol sérülés, egészségkárosodás következett be.

Maga a hely további veszély, sérülést jelenthet, ezért kiemelten fontos, első teendő a helyszín biztosítása.

Balesetet lát, mi a teendő?

- Megállunk a helyszín mögött, kirakjuk az elakadást jelző háromszöget, bekapcsoljuk a vészvillogót.
- Felmérjük a sérültek állapotát.
- Hívjuk a mentőket - 104.
- Megkezdjük az elsősegélynyújtást.

A baleset során egyszerre több személy is sérülhet, az elsősegélynyújtónak fel kell állítania egy "sorrendet" az ellátás megkezdése előtt. "Osztyályoznia" kell a sérülteket sérüléseik súlyossága szerint.

Életveszélyes állapotú sérült

Ha a helyzete, sérülése, illetve eszméletlen állapota miatt az alapvető életfunkciók légzés, vérkeringés veszélyeztetettek.

- légző mozgások hiánya,
- mozdulatlanság, mely felszólításra, fájdalomingerre is fennáll,
- a nyak, a vállöv, a felkar, a comb területén bő sugárban ömlő vérzés,
- az arc szürkessápadt, fakó fehér és verejtékes.

Súlyos állapotú sérült

Aki, mondjuk betört ablaküveggel megvágta a csuklón az ereit és nagyon erősen vérzik. Sürgősen elsősegélyben kell részesíteni, de van idő a helyes beavatkozási sorrend meghatározására. (felültetni, végtagot felemelni):

- erős fájdalom, amely lehet állandó vagy időszakos - mozgásra fokozódó-görcsös, szorító, kisugárzó,
- fulladás, mely lehet testhelyzettől független, vagy lefekvéskor fokozódó,
- szomjúság, fázás, mely a vérkeringés súlyos zavarára utalhat (sokk),
- fülzúgás, látás zavar (agyrázkódás),
- nagy kiterjedésű seb látható a testén.

Könnyű állapotú sérült

- kérdésünkre helyes választ ad (nem zavart a tudata),
- a sérült tud mozogni, végtagjainak mozgatása nem okoz erős fájdalmat,
- sebei felületesek,
- a vérzés jelentéktelen, szivárgó jellegű.

Mentő hívása

- 104 a mentők telefonszáma.
- Bemutatkozás.
- El kell mondani, hogy mi történt.
- El kell mondani, hogy hol történt.
- Milyen a sérült állapota és milyen sérülései vannak.
- Van-e gyermek sérült.

- Hány sérült van.
- Ha szükséges, kérjünk műszaki mentést (pl. beszorult a sérült...).

Sérültek állapotának vizsgálata

A vizsgálat célja:

- meg kell állapítani, hogy a sérült él-e vagy meghalt,
- meg kell állapítani, hogy a sérült eszméleténél van-e, vagy eszméletlen,
- meg kell határozni a sérültek állapotát, ellátásuknak sorrendjét, (életveszélyes - súlyos - könnyű).

Az iskolában elsősegély-nyújtási alapismeretek oktatásával előadásokat tervez

A foglalkozások megtartását az iskolai védőnő végzi. Meghatározott időpontban és időközönként.

Minden évfolyamon:

Foglalkozás témája: - elsősegély fogalma,

- segítő személyek,
- teendők, vészhelyzet esetén,
- mentőhívás.

Foglalkozás témája: - vészhelyzetek előfordulási lehetőségei,

- orrvérzés okai, csillapítása, teendők,
- sebkezelés lépései.

Foglalkozás témája: - égési sérültek ellátása,

- teendő áramütés esetén,
- mérgezések felismerése, segítségnyújtás.

Foglalkozás témája: - segítség fulladozás esetén,

- eszméletlen beteg ellátása,
- stabil oldalfekvő helyzet.

Ismétlés

13. A KÖRNYEZETI NEVELÉS PROGRAMJA

Magyarország Alaptörvényének környezetvédelemmel kapcsolatos részei:

- *Szabadság és felelősség, I. cikk (1):* Az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait. Védelme az állam elsőrendű kötelezettsége.
- *Szabadság és felelősség, XX. cikk (1):* Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.
- *Szabadság és felelősség, XXI. cikk (1):* Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.

Környezet- és természetvédelmi jogszabályok

Környezetvédelmi törvény (1995. évi LIII. Törvény a környezet védelmének általános szabályairól). A törvény célként az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítása, a környezet elemeinek és folyamatainak védelme és a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítását fogalmazza meg.

Legfontosabb alapelvei: a megelőzés, az elővigyázatosság, a leghatékonyabb megoldás, a helyreállítás, a felelősség, az együttműködés, a tájékozódás és a nyilvánosság. A törvény 54. § 1. cikkelye szerint „minden állampolgárnak joga van a környezeti ismeretek megszerzésére és ismereteinek fejlesztésére”. A nevelés állami és önkormányzati feladat.

A Természetvédelmi törvény kimondja, hogy a természeti értékeink védelme, a természetvédő szemlélet kialakítása elsődleges állami feladat. Kiemelt szerepet kell biztosítani a természet értékeinek megóvásában a civil szférának, az állampolgároknak, hiszen a nemzeti kincsnek minősülő természeti értékeink megőrzése az állampolgárok és önszerveződő csoportjaik aktív részvétele nélkül nem lehetséges.

Az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény célja, hogy elősegítse az állatvilág egyedeinek védelmét, fokozza az emberek felelősségtudatát az állatokkal való kíméletes bánásmód érdekében, valamint meghatározza az állatok védelmének alapvető szabályait. A törvény kimondja, hogy az oktatás során állatkísérletek elvégzésére a diákokat nem lehet kötelezni.

Nemzeti Környezetvédelmi Program (a Kormány 2031/1998. határozata) helyzetértékelése szerint: „A környezetvédelemben felmerülő problémák jelentős része vezethető vissza arra a tényre, hogy Magyarországon még nem megfelelő szintű a környezeti tudatosság foka. A lakosság ismeretei a környezetről, a környezetvédelemről,

annak megóvásáról hiányosak és többnyire nem megfelelő színvonalúak.”. A társadalmi részvétel és tudatosság erősítésében kiemelkedő szerepe van a köznevelési, felsőoktatási és kulturális intézményekben folyó tevékenységnek.

13.1. A környezeti nevelés célja

Az iskolai környezeti nevelés során a tanulókat felkészítjük környezetük megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre.

A környezeti nevelés megfelelően stabil és megújulásra képes érzelmi kapcsolatot alapoz és erősít meg az élő, ill. élettelen környezettel; kifejleszti a szándékot és képességet a környezet aktív megismerésére; képessé tesz a környezet jelzéseinek felfogására, összefüggő rendszerben történő értelmezésére; a problémák okainak megértésére; az egyéni és közösségi döntések felelősségének megértésére, vállalására környezeti kérdésekben; a környezet érdekeit figyelembe vevő cselekvésre.

13.1.1. A környezeti nevelés a tanórákon

A környezeti nevelés hagyományos színterei a természettudományos tantárgyak órái. A biológia, földrajz, fizika és kémia keretében a tanulók megismerkednek a világ természeti értékeivel.

A rajz és vizuális kultúra témája a természet mellett az ember által alkotott környezet. A vizuális művészeti alkotások mellett az irodalom és a zene is felmutathatja az ember és környezet együttélésének harmonikus példáit.

Fontos színtér minden olyan szaktárgyi óra, ahol van idő a beszélgetésre. Idegen nyelvi órákon lehetőség van a célzottan kiválasztott eredeti szövegek elemzésére, a társalgási témák feldolgozására. A beszélgetési lehetőségek terén, élen áll az osztályfőnöki óra: az osztályfőnök kamatoztathatja itt osztályával ápolt bizalmas kapcsolatait, de vendégek is megjelenhetnek: az intézményvezető, más tanárok, külső előadók.

Ember és környezet viszonyának etikai kérdéseiről is szól a történelem tantárgy. Az informatika órán (és minden alkalommal, amikor az internetet használjuk információk gyűjtésére) szintén előtérbe kerülhetnek a célzottan keresett környezeti anyagok. A tanórákon, foglalkozásokon folyamatosan megvalósul a környezet tudatos védelmének fontossága.

13.1.2. A környezeti nevelés a tanórákon kívül

A tanulók környezeti ismereteinek bővítésével, rendszerezésével, az összefüggések feltárásával meg kell alapozni, hogy az iskolánkban lehetővé váljon a környezetért, a jövő generációkért felelős viselkedést vállaló személyiség formálása.

- Környezetvédelmi szakkör.
- Tanulói pályázatok: kiadunk egy-egy környezetvédelmi problémát, témakört önálló kutatásra, feldolgozásra pl.: Comenius iskolai együttműködések. A tanulók motiválása történhet pályázatok kiírásával, a legjobb munkák díjazásával. A születendő munka formája sokféle lehet: szakmai dolgozat, rajz, fotó, film, interjú, irodalmi alkotás.
- Iskolai átfogó környezetvédelmi programok, projektek: megszervezzük annak kiderítését, hogy mennyire „zöld” az iskolánk. Ennek keretein belül a tanulók felmérést végeznek az iskolai víz-, fűtés-, világításrendszerről, az ezzel kapcsolatos költségekről, elkészíthetik a csepegő csapok térképét, kutathatják a hulladék kezelési módjait, az irodaszerek beszerzési módját és egészségkárosító hatásait, felhasznált mennyiségét zöldítési tervét. A program egyszerre mozgósít tanárt, diákot, technikai dolgozót és vezetőséget egyaránt.
- Környezet és természetvédelemmel kapcsolatos pedagógiai projektek, témahetek és modulok szervezése és lebonyolítása.
- A környezetvédelem fontosabb napjai. A természet-környezetvédelem jeles napjairól a tanórákba beépítve illetve külön programokat szervezve emlékezhetünk meg és tudatosíthatjuk a jelentőségüket.
  - Március 6. Nemzetközi Energiahatékonyság Nap
  - Március 22. Víz Világnapja
  - Április 7. Egészségügyi Világnap
  - Április 22. Föld Napja
  - Május 8. Nemzetközi Vöröskereszt Napja
  - Május 15. Nemzetközi Klímaváltozási Akciónap
  - Május 18. Múzeumi Világnap
  - Május 31. Dohányzásmentes Világnap
  - Június 5. Környezetvédelmi Világnap
  - Augusztus 9. Állatkertek Napja
  - Szeptember 22. Autómentes Nap
  - Szeptember 23. Takarítási Világnap

- Október 31. Takarékosági Világnap
- November 17. Füstmentes Nap
- Tanulmányi kirándulás: egy vagy többnapos tanulmányutat szervezünk egy-egy konkrét téma részletesebb megismerésére, egy-egy terület, táj megismerése céljából. Ellátogathatunk kisebb-nagyobb gyerekcsoportokkal tanösvényekre, nemzeti parkokba, természetvédelmi területekre, vadasparkokba, botanikus kertekbe, múzeumokba.
- Különválogató (szelektív) hulladékgyűjtés: ha lesz lehetőség, bevonjuk a helyi hatóságokat, megszervezzük az egész iskolára kiterjedő szelektív hulladékgyűjtést és az elkülönített elszállítást (papírhulladék, a szárazelem, fémdoboz, használt étolaj és a szerves hulladék). Ezen tevékenység határfoka nagy, hiszen jelentős mértékben kihathat a tanuló tágabb környezetére is.
- Levegőtisztaság-mérő program, időjárásmérő berendezés használata.
- Tanulói csoportok végezzenek megfigyeléseket, illetve regisztrálják azokat. Az eredmények összesítése, ábrázolása különböző matematikai módszerekkel történhet. A kikövetkeztetett kiváltó okok és környezet-egészségügyi hatások hozzáírásával komoly pályázati vagy kiállítási anyag lehet az eredmény.
- Diák-önkormányzati nap – e programnak mindig legyen környezet-egészségügyi része is.
- Látogatások: állatkertben, múzeumban, botanikus kertben, arborétumban, tanyán, nemzeti parkban, szeméttelen, hulladékégetőnél, szennyvíztisztító telepen, papírgyárban. Ennek során előre megadott szempontsor vagy feladatlap segítségével buzdítsuk a gyerekeket az önálló felfedezésre, az ismeretek önálló feldolgozására.
- Filmklub: környezetvédelmi, egészségügyi problémákat tárgyaló filmek megtekintése és utána beszélgetés, véleménycsere.

Erőforrásaink

Intézményvezetés: támogatja a környezeti nevelési programokat. A minőségi munka részeként értékeli az ilyen tevékenységet. Anyagi forrásokat teremt. Aktívan részt vesz az egyes programokban. Hiteles személyiségek a pedagógusok és a diákság számára. Hasznosítható kapcsolatrendszer.

Diákönkormányzat: lehetőségük van a környezeti nevelés erősítésére. Napi kapcsolata van a diákokkal, az egyedi problémák azonnali kezelésére. A tervezett éves programban sokoldalúan vesznek részt. Valamennyi diák érintett, nagy a jelentősége a

helyi értékek felkutatásának. Partnerség a felnőtt résztvevőkkel. A fő hangsúly a szemléletformáláson van.

Pedagógusok: kidolgozzák és a tantárgyakba beépítve tanítják az egyes környezeti tartalmakat. Valamennyien belátják, hogy minden tanár feladata a környezeti nevelés.

Adminisztratív dolgozók: támogatják a tanári munkát az egyes programok háttérének biztosításával (pl. hivatalos levelek, pénzügyi adminisztráció, pályázati elszámolások). Részt vállalnak a szelektív hulladékgyűjtésben, takarékoságban.

Technikai dolgozók: a programok tárgyi feltételeinek biztosítása, termek, vizesblokkok, világítási hálózat karbantartása, stb. Zöldítési program, szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás.

Szülők: előadások tartása, szemléltetőeszközök gazdagítása, anyagi támogatás, külső erőforrások felkutatása. Tevékeny részvétel a programokban, ami által az ő szemléletük is formálódik. Ezáltal a környezeti nevelés túlmutat az iskola falain.

13.2. A példamutató iskolai környezet tényezői

- a termek, folyosók, mellékhelyiségek, udvar tisztasága és esztétikus kialakítása,
- anyag- és energiatakarékos, környezetbarát iskolaműködtetés,
- gyalogos és kerékpáros közlekedés ösztönzése,
- szelektív hulladékgyűjtés,
- pedagógusok és technikai dolgozók példamutatása.

13.3. Hosszú távú pedagógiai célok

- az általános célokra vonatkozó érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása,
- az ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése,
- fenntarthatóságra nevelés,
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés,
- tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés,
- a fenntartható életvitel segítése,
- az állampolgári – egyéb közösségi – felelősség felébresztése,
- az egészség és a környezet összefüggéseinek feltárása.

13.4. Jövőkép

A környezet és az egészség egymástól el nem választható fogalmak. A természet-környezet óvása, védelme nélkül nem beszélhetünk egészséges emberi életről sem, mivel az ember a természet része. Az általa okozott természeti-környezeti szennyeződések károsan hatnak vissza a saját szervezete működésére.

Az természetnek, mint létező értéknek tisztelete és megőrzése, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével, kultúrájával együtt. A Föld egészséges folyamatainak visszaállítására, harmóniára törekvés. A bioszféra és a biológiai sokféleség megőrzése, a testi-lelki egészség megőrzése.

A környezeti nevelés eredménye nem mérhető olyan egzakt módon, mint a tantárgyi tudás. Az sem egyértelmű, hogy mi tekinthető az iskolai és mi a családi nevelés eredményének. A fejlődés folyamatos követése és az iskolai célokkal történő összevetése alapvető nevelői kötelesség. Tanulóink neveltségi szintje és beállítódásának értékelése magatartásuk és szorgalmuk minősítéseként jelenjék meg.

14. FOGYASZTÓVÉDELEMSEL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK

14.1. Jogi háttér

- Az ENSZ 1985-ös Fogyasztóvédelmi Irányelveiben leszögezte, hogy minden állampolgár fogyasztóként a következő alapvető jogokkal rendelkezik:
  - az alapvető szükségleteik kielégítéséhez való jog,
  - a veszélyes termékek és eljárások ellen való tiltakozás joga,
  - a különböző termékek és szolgáltatások közötti választás joga,
  - a megfontolt választáshoz szükséges tények ismeretének joga,
  - a jogos panaszok tisztességes rendezéséhez való jog,
  - az egészséges és elviselhető környezetben való élethez való jog,
  - a kormány irányelveinek meghatározásába és végrehajtásába való beleszólás joga,
  - a tájékozott és tudatos fogyasztóvá váláshoz szükséges ismeretek és tudás elsajátításához való jog.
- Az Országgyűlés 1997. december 15-én fogadta el a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvényt, melynek első része V. fejezet 17.§-a rendelkezik a fogyasztók oktatásáról. A törvény szerint a fogyasztók oktatása alapvetően állami feladat, amelyet az oktatási intézmények, a Fogyasztóvédelmi Felügyelőség és az érdekvédelmi szervezetek együttműködve teljesítenek.

14.2. A fogyasztóvédelem alapelvei

A sajátos nevelési igényű tanulók társadalmi beilleszkedéséhez, az együttműködéshez és a részvételhez az alábbi kompetenciákat kell fejlesztenünk:

- szociális,
- társadalmi,
- állampolgári,
- cselekvési kompetenciák.

A fogyasztóvédelmi oktatás célja

- Elsődlegesen a fogyasztói kultúra fejlesztése és a tudatos kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése a tanulóknban. A cél elérését a fenntarthatóság, azon belül a fenntartható fejlődés és fogyasztás fogalmának kialakítása, elterjesztése

és a fenntarthatóságnak a mindennapi életünkben fogyasztóként való képviselete jelenti.

- A fogyasztói kultúra fejlesztése, vagyis a felnőtt életre való felkészülés.
- A tudatos és kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése a tanulóknál.
- Preventív fogyasztóvédelem (vevő jogi érdekérvényesítés vagy panaszbejelentés nélkül is érvényesíteni tudja jogait).

A fogyasztóvédelmi oktatás tartalmi elemei

A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttműködéshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a szociális és társadalmi kompetenciák tudatos, pedagógiaileg megtervezett fejlesztése. Olyan szociális motívumrendszerek kialakításáról és erősítéséről van szó, amelyek gazdasági és társadalmi előnyöket egyaránt hordoznak magukban.

Fogyasztói magatartásunk sokféle hatás mentén, a szociális tanulás útján alakul, fejlődik. A tudatos fogyasztóvá válás és az ennek megfelelő magatartás kialakítása hosszú és sokoldalú folyamat. A fogyasztói mintáknak a fenntarthatóság irányába történő fejlődése szempontjából a nevelés-oktatás különösen nagy jelentőségű.

A kisiskolás korban leginkább jellemző fogyasztói magatartások: a kiválasztás, az áruismeret, a döntés, a kockázatvállalás, a bizalmi elv érvényesülése. A kamaszkorban megjelenik: a jogérzék, kellő fejlesztés esetén a jogismeret, a szolgáltatásismeret, a fogyasztói értékrend és a vállalkozásismeret is.

Mivel gyermekeink sérültségükből adódóan lemaradást mutatnak hasonló korú társaiktól, ezért a felsorolt fogyasztói magatartások jellemzően később jelennek meg, sok esetben alacsonyabb minőségi szinten.

Az iskolába lépéstől kezdődően – az életkori sajátosságokat és sérülésből adódó lemaradásokat figyelembe véve - meg kell ismertetni a tanulókkal a piac és a reklám szerepét, alkalmassá téve őket e területen való eligazodásra. Hangsúlyozni kell a minőség, gazdaságosság, takarékoság és a biztonság szerepét a fogyasztás során.

A fogyasztóvédelmi oktatás céljaként megfogalmazott fogyasztói kultúra, valamint a kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése érdekében különösen fontos, hogy a diákok értsék, valamint a saját életükre alkalmazni tudják az alábbi fogalmakat:

- tudatos, kritikus fogyasztói magatartás,
- ökológiai fogyasztóvédelem,

- fogyasztás,
- fenntartható fejlődés és fogyasztás,
- preventív, vagyis megelőző fogyasztóvédelem.

Fontos továbbá a fogyasztás során

- a tájékozódás képessége,
- a döntési helyzet felismerése,
- a döntésre való felkészülés.

A fogyasztóvédelmi oktatás színtere az oktatásban

- Az egyes tantárgyak, tanórai foglalkozások.
- Tanórán kívüli foglalkozások (vetélkedők, versenyek, rendezvények).
- Más iskolákkal való együttműködés.
- Állami és civil szervezetekkel való együttműködés.
- Az iskola fogyasztóvédelmi működése az ezzel kapcsolatos fórumok, foglalkozások.

Módszertani elemek

A módszereknek tartalmazniuk kell az egyén és társadalom viszonyáról szóló információgyűjtés, információfeldolgozás, a feldolgozott információk alapján való döntés és a döntés alapján eltervezett cselekvés végrehajtásának módszereit.

Fontos hogy a diákok e módszereket minél többször valós helyi és globális problémákon és értékeken keresztül lehetőleg maguk alkalmazzák.

- Helyi-, országos- és EU-s szabályozások tanulmányozása.
- Interjúk, felmérések készítése az emberek vásárlási szokásairól.
- Adatgyűjtés, feldolgozás információörögzítés együttműködéssel.
- Problémamegoldó gyakorlat ötletbörzével, értékeléssel.
- Viták, szituációs játékok.
- Érvelés technikai gyakorlatok.

15. AZ ISKOLAI ÉLET MUNKARENDJE, HAGYOMÁNYAI

A tanév helyi rendje

A tanév szeptember 01-től augusztus 31-ig tart. A tanév helyi rendjét, programjait a nevelőtestület határozza meg, mely az éves munkatervben található meg.

A tanulók munkarendje

Házirendünk tartalmazza a tanulók jogait és kötelességeit, a tanulók belső munkarendjének részletes szabályozását.

A házirend betartása minden tanuló számára kötelező.

Az oktatás-nevelés heti órarend alapján folyik, a pedagógus vezetésével, kijelölt tantermekben.

Csengetési rend

1. óra 8⁰⁰ - 8⁴⁵
2. óra 9⁰⁰ - 9⁴⁵
3. óra 10⁰⁰-10⁴⁵
4. óra 11⁰⁰-11⁴⁵
5. óra 12⁰⁰-12⁴⁵
6. óra 13⁰⁰-13⁴⁵
7. óra 14⁰⁰-14⁴⁵
8. óra 15⁰⁰-15⁴⁵

- Minden becsengetés előtt 5 perccel jelzőcsengetés van.
- A tanuló a tanítási idő alatt csak az osztályfőnöke vagy az intézményvezető és intézményvezető helyettes írásos engedélyével hagyhatja el az iskola épületét.

Eltérések a csengetési rendtől

- Az autista osztályban az óraközi szünetek a pedagógiai célú rehabilitációra való törekvés során felhasználásra kerülnek.
- A fejlesztő nevelés-oktatás napirendje szintén eltér az iskolai csengetési rendtől.
- A szakiskola 11-12. osztályaiban a gyakorlati órák 60 percesek, szünet nélkül. Ezzel a folyamatos munkavégzéshez való alkalmazkodást kívánjuk erősíteni.

15.1. Az intézmény létesítményeinek, helyiségeinek használati rendje

- Az iskola épületét címtáblával kell ellátni.
- Ünnepeken az épületet lobogóval kell ellátni.
- Az intézmény minden tanulója és dolgozója felelős:
  - a közösségi tulajdon védelméért,

- az intézmény tisztaságának, rendjének megőrzéséért,
  - a tanulóbalesetek megelőzéséért,
  - a tűz- és balesetvédelmi, munkavédelmi szabályok betartásáért,
  - energia felhasználással való takarékoskodásért.
- A tanulók az intézmény helyiségeit csak felügyelettel használhatják.
  - Az iskola tulajdonában lévő eszközöket az intézményvezető engedélyével lehet elvinni.

15.2. Hagyományok, megemlékezések

Iskolatörténeti hagyományok

- A gyermekek munkáiból kiállításokat rendezünk.
- Megemlékezés névadónk: Éltes Mátyás születésének évfordulójáról.

Ünnepek, megemlékezések

Minden iskolai rendezvényünk, ünnepségünk, megemlékezésünk szervezésénél alkalmazkodunk a kezdési időpontot illetően a beérkező kollégista tanulókhoz, a vidékről érkező gyermekekhez, szülőkhöz.

- Tanévnyitó ünnepség
- Megemlékezés az "aradi vértanúkról" (október 6.)
- A kenyérmezei csata emléknapja, városi rendezvény (október 13.)
- Intézményi szintű ünnepség (október 23.)
- Mikulás ünnepség (december)
- Karácsonyi ünnepség (december)
- Farsang (február)
- Névadónk születésének évfordulója (február)
- Megemlékezés a kommunista diktatúra áldozatairól (február 25.)
- Nőnap (március 8.)
- Intézményi szintű ünnepség 1848. március 15.-e emlékére (március 15.)
- Megemlékezés a Holokauszt áldozatairól (április 16.)
- Anyák napja
- Az "Esélyegyenlőség napja" (május)
- Pedagógusnap (június)
- A Nemzeti Összetartozás Napja (június 4.)
- Ballagás
- Tanévzáró ünnepség

Más megemlékezések, rendezvények

- Részt veszünk a város által rendezett ünnepeken, programokon. pl. Szüreti felvonulás, koszorúzások stb.
- Takarítási világnap (szemétgyűjtés, iskola környékének takarítása)
- Takarékosági világnap
- Föld napja: áprilisban, különböző programokkal
- Fogászati hónap (vetélkedő)
- A Víz világnapja
- Általános iskola programjai (évszakokhoz kapcsolódó forgatagok)
- Témahetek, projekthetek és záró rendezvényei, melyek részben az iskolai programokhoz kapcsolódnak, részben önálló programként valósulnak meg.
- „A mi napunk”- rendezvény (ÉFOÉSZ)

Versenyek és kulturális seregszemlék

- Komplex Tanulmányi Verseny (megyei, országos)
- Koncz Dezső Komplex Tanulmányi Verseny (regionális, országos)
- Tantárgyi és tantárgycsoporthoz kapcsolódó versenyek:
  - Matematika verseny
  - Házi Szépíró verseny
  - Szépolvasó Verseny

Sport versenyek

Labdarúgás, atlétika, röplabda, kosárlabda, asztalitenisz, zsinórlabda sportágakban szervezett városi, megyei, regionális és országos versenyeken való részvétel.

Tanulmányi kirándulások

Az iskola nevelői a tantervi követelmények teljesülése és a nevelőmunka elősegítése céljából az osztályok számára évente egy alkalommal tanulmányi kirándulást szerveznek.

Tanulmányi kirándulás szervezésének elvei

- Növelje az általános műveltséget, szolgálja az egészséges életmódra nevelést.
- Lehetőleg kapcsolódjon az évfolyamon tanultakhoz.
- Formálja az osztályközösséget.

Javaslatok az osztálykirándulások helyszíneire (tanulásban akadályozott tanulók):

1.o. Nyírbátor (könyvtár, múzeum, Művelődési Központ, templomok, strand, bográcsozás) vagy Nyíregyháza (Vadaspark)

2. o. Penészlek, Harangod, Leveleki-tó, Bátorliget vagy Nyíregyháza (Vadaspark)
3. o. Nyíregyháza (Vadaspark)
4. o. Debrecen (Vekeri-tó) vagy Nyíregyháza (Vadaspark)
5. o. Berzsényfalu – Sárospatak –Kisrosvágy vagy Nyíregyháza (Vadaspark)
6. o. Eger vagy Nyíregyháza (Vadaspark)
7. o. Miskolc-Tapolca vagy Aggtelek vagy Nyíregyháza (Vadaspark)
8. o. Szatmár-túra vagy Koronaékszerek megtekintése vagy Nyíregyháza (Vadaspark)
- 9-12. o Nyíregyháza, Debrecen, Szarvas (termelő cégek, arborétum) megtekintése

Javaslatok az osztálykirándulások helyszíneire (értelmileg akadályozott tanulók):

- 1-2. évfolyam Nyírbátor, Nyíregyháza, Vadaspark
- 3-4. évfolyam Nyíregyháza, Vadaspark
- 5-6. évfolyam Penészlek
- 7-8. évfolyam Poroszló, Ökopark
- 9-10. évfolyam Debrecen
- 11-12. évfolyam Eger

Javaslatok az osztálykirándulások helyszíneire az autizmussal élő tanulóinknak

- 1-2. osztály Nyírbátor Pata tanya, Nyíregyháza Vadaspark, Kalandpark
- 3-4. osztály Nyíregyháza Falumúzeum, Tokaj
- 5-6. osztály Debrecen, Hortobágy
- 7-8. osztály Eger, Budapest

MELLÉKLETEK

A fejlesztő nevelés-oktatás rehabilitációs pedagógiai programja

---

1. A REHABILITÁCIÓS PEDAGÓGIAI PROGRAM

A rehabilitációs pedagógiai program a tanköteles korú, súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek iskolai keretek között történő fejlesztésének alapdokumentuma.

A rehabilitációs pedagógiai programok kidolgozása a köznevelési intézmények pedagógiai programjához hasonlóan történik.

A fejlesztő nevelés-oktatásban azok a súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek részesülnek, akiket a Megyei Pedagógiai Szakszolgálatok véleménye erre a képzési formára javasol. Ők azok a tanulók, akik értelmi képességeik súlyos, tartós akadályozottsága miatt a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvében leírtaknak, illetve a kerettantervben megfogalmazott követelményeknek a különböző egyéni megsegítő stratégiák ellenére sem képesek minden téren megfelelni, s eredményes fejlesztésük elsősorban különféle egyénre szabott terápiás fejlesztő eljárások segítségével valósítható meg.

A súlyosan-halmozottan fogyatékos személyeknek minden ellátási területen emelt szintű szolgáltatásokat kell biztosítani, a többlétszolgáltatások teszik lehetővé az egyenlőbb esélyeket az érintettek és családjuk részére egyaránt.

A legfontosabb feladat olyan személyközpontú, szükséglet-orientált, komplex szolgáltatások kialakítása a súlyosan fogyatékos emberek számára, ahol az a meghatározó, hogy kinek mire van szüksége és nem az, hogy melyik ellátórendszeren belül, milyen intézmény tanulója, gondozottja, neveltje, ápolója és az adott intézménytípus milyen szolgáltatásokat tud nyújtani.

A fejlesztő nevelés-oktatás a tanév rendjéhez igazodó, tanítási évfolyamokra nem tagoló, de felépítésében az elért fejlődési szakaszokat követő egységes folyamat.

A fejlesztő nevelés-oktatás a Rehabilitációs Pedagógiai Program Nevelési és Fejlesztési programja alapján történik.

1.1. A fejlesztő nevelés-oktatásban részesülő tanulók

A súlyos és halmozott fogyatékos az egész élet során fennálló állapot, melyre jellemző, hogy a testi struktúrák károsodása miatt a speciálisan humán funkciók - mint a

kommunikáció, a beszéd, mozgás, az értelem, az érzékelés-észlelés- minimálisan két területén súlyos vagy legsúlyosabb mértékű zavar mutatható ki. E tanulók speciális segítséget igényelnek szükségleteik kielégítése, egészségük megtartása, az emberi, a dologi és természeti világhoz való viszonyuk kialakítása és a társadalomban való aktív közreműködés érdekében. Egész életükben a környezet fokozott mértékű és folyamatos, komplex segítségére, támogatására utaltak, személyiségük kibontakoztatása és életminőségük javítása érdekében fejlesztő nevelés-oktatásra van szükségük.

Intézményünkben 6-16 éves korú, sajátos nevelési igényű, súlyosan és halmozottan sérült gyermekek fejlesztő nevelése, oktatása, gondozása folyik, akik egyéni vagy csoportos keretek között, egyénre szabott terápiás fejlesztő eljárások segítségével fejleszthetők. A szülő kérésére, a Megyei Pedagógiai Szakszolgálat véleménye alapján és intézményvezetői engedéllyel a tankötelezettség meghosszabbítható 23 éves korig.

1.2. A továbbhaladás

A tanulók fejlesztése a fejlesztő nevelés-oktatás helyi tantervében rögzített témakörök és/vagy egyéni fejlesztési terv szerint történik. Az ismeretek elsajátításában a tanulók egyéni tempójuk szerint haladnak. A továbbhaladáshoz nincs szükség megadott teljesítmények elérésére, követelmények teljesítésére, a továbbhaladás automatikus. A nevelés-oktatás fejlesztési területeinek tartama tanítási évfolyamokra nem tagolódik, a pedagógiai munka szakaszolása a tevékenység tartalmi kínálatának életkori sajátosságokhoz alkalmazkodó strukturálásában, koncentrikus bővítésében jelenik meg. (20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet 140§ (4))

1.3. Átjárhatóság az iskola többi osztályába

Amennyiben a fejlesztő nevelés-oktatás során a tanulók közül valaki a személyre szabott fejlesztés hatására olyan szintre jut, hogy a többi tanulóval együtt eredményesen oktatható az intézmény helyi tanterve szerint, meg lehet kísérelni az áthelyezését a szintjének megfelelő csoportba.

1.4. Csoportlétszám

A fejlesztő nevelés-oktatás gyógypedagógiai osztályainak létszáma a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 140.§(2) pontja alapján legfeljebb 6 fő lehet. Háromnál kevesebb gyermek esetében a csoportos foglalkoztatás előnyei azonban már nem valósulnak meg, ideális csoportlétszámnak 5 fő tekinthető.

Az osztályokból a gyermekek csak szakértői bizottsági javaslatra, intézményi vagy szülői kezdeményezésre kerülhetnek más intézménybe. A tanulói jogviszony egyéb esetekben a Köznevelési törvényben meghatározott tankötelezettségi korhatár elérésével szűnik meg.

A törvény heti 20 óra fejlesztést ír elő tanulóink számára. A Megyei Pedagógiai szakszolgálat véleménye alapján az óraszám kevesebb és több is lehet igazodva a tanulók állapotához, a szülők igényéhez. (2011. évi CXCV. törvény (15.§.(3.))

2. A FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁS FELADATAI, ALAPELVEI, ÁLTALÁNOS SZAKMAI ALAPELVEK

2.1. A fejlesztő nevelés-oktatás céljai:

A Nemzeti Alaptantervben meghatározott kiemelt fejlesztési célok a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése során úgy értelmezhetőek, hogy azok a tanulók személyiségállapotához igazítottan, elsősorban a szükséges képességek és készségek megalapozása, kialakítása útján valósulnak meg.

A rehabilitációs pedagógiai program iskolai körülmények között olyan fejlesztést nyújt, mely törekszik képessé tenni a tanulókat szűkebb és tágabb környezetük egyre bővülő megismerésére, saját életük mindennapi élményeinek megélésére és az ezekben való egyre tevékenyebb részvételre, továbbá egyszerű társas kapcsolatok kialakítására és fenntartására, aminek eredményeképpen jobb minőségű életet élhetnek..

2.1.1. Az értékelés rendszere a fejlesztő nevelés-oktatásban

Értékelni kell

- a tanulók tudásának önmagukhoz mért mennyiségi gyarapodását
- tudásuk önmagukhoz mért minőségbeli változását
- a tanulók attitűdjét az ismeretszerzés területén.

Folyamatosan értékelni kell a tanulók munkáját szóban és/vagy szimbólumokkal. A szöveges értékelés félévkor és a tanév végén írásban történik.

2.2. A fejlesztő nevelés-oktatás feladatai

- A tanulók életkorának, fogyatékosági struktúrájának, szükségleteinek megfelelő nevelés, fejlesztés, gondozás.
- Egyéni fejlesztési tervek alapján, a sérült funkciók fejlesztése egyéni lehetőségeik szerint.

- Olyan környezet biztosítása, mely segíti a gyermekek testi, értelmi, szociális fejlődését.
- Testi-lelki egészség biztosítása, jó közérzet megteremtése, mozgásállapotuk javítása, illetve állapotromlás megakadályozása.
- Az énkép az önismeret kialakulásának és a környezet fokozatos megismerésének elősegítése. Pozitív tapasztalatokat szerezzenek saját testükről és a legszűkebb környezetükről, tudják magukat elkülöníteni más személyektől, tanulják meg felismerni az életük különböző szinterein, eltérő időpontokban szerzett tapasztalataik közötti kapcsolatokat, megtapasztalhassák az események ok-okozati összefüggéseit.
- Az önrendelkezés elismerése, a gyermekkor megélésének biztosítása és felkészülés a felnőtt lét szerepeire. Az egyes életszakaszok jellemzői, a szükségletek és igények megjelenése alapján biztosítani kell a tanulók számára az önálló döntéshozatal és választás lehetőségét.
- A normalizáció és participáció elvei érvényesülésének biztosítása.
- Kommunikációjuk fejlesztése, önkifejezési módjuk tudatos alkalmazása, gyakorlása. A hiányzó kommunikációs készségek kompenzálása céljából szükséges a modern informatikai és számítástechnikai eszközök megismerése, speciális használata.
- Ismerjék meg a kommunikáció, szociális interakció révén a kultúra alapvető fontosságú értékeit.
- Esztétikai, érzelmi élményszerzés biztosítása, szabadidős és játéktevékenységben való aktív részvétel elősegítése.
- A családban már kialakított szokások, jelzések, megszerzett képességek, készségek, elsajátított tudásanyag feltérképezése és az iskolai életbe való lehetőség szerinti beépítése és fejlesztése.
- A súlyosan-halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott tanulók épen maradt funkcióira alapozva a sérült funkciók fejlesztése egyéni lehetőségeik szerint a kidolgozott fejlesztési program, egyéni fejlesztési tervek alapján.
- A tanulók mozgásállapotának lehetőség szerinti javítása, a meglévő funkciók állandó fejlesztése, az önállóan kivitelezhető mozgások adta lehetőségek folyamatos kihasználása.
- A szociális készségek, társas kapcsolatok, elemi magatartási formák megismertetése.

- A szabadidős és játéktevékenységben való aktív részvétel elősegítése.
- Szoros kapcsolattartás a szülőkkel a tanulók eredményes fejlesztése, a szülő-gyerek kapcsolat segítése érdekében.

2.3. A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók nevelésének- oktatásának alapelvei

- A kommunikáció és interakció elve
- A normalizáció és participáció elve
- A komplexitás, a személyiségközpontúság, a szükséglet orientáltság és a rehabilitáció elve
- A kooperáció és a tudatosság elve
- A differenciálás és az individualizáció elve

Az alapelvek megegyeznek a Súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének, oktatásának irányelvében foglalt alapelvekkel.

2.4. A fejlesztő nevelés-oktatás általános szakmai, módszertani alapelvei

Tárgyakhoz, jelenhez kötött tanulás

A mindennapi tevékenységekben, fejlesztésben, térben, időben közeli, elérhető, tartalmában testközeli, konkrét, valós tárgyakat, jelenségeket a súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek számára értelmessé, ezáltal őket motiválttá tesszük a végrehajtásban, tanulásban. A mindennapi életben használható, valós helyzetekben folyik a fejlesztés.

Cselekvéses tanulás és komplex kommunikációs beágyazottság

Minden élethelyzetben, minden tevékenységben biztosítjuk az aktív nagymozgásos, finommotoros részvételt. A gyermekek egész napját, tevékenységeiknek apró lépéseit nem-verbális, verbális és metakommunikációs jelzésekkel erősítjük, segítve ezzel tájékozódásukat, fejlesztve kommunikáció iránti igényüket, kommunikációs készségüket.

Tanulás kis lépésekben

Az egyes tevékenységeket kis lépésekre bontva gyakoroljuk, megtartva a tevékenység értelmét, a teljes folyamatot. Gyermekeként eltérő mozzanatokat emelünk ki, mindig azt, amely az adott gyermek számára remélhetőleg teljesíthető lesz.

Speciális irányítás és vezetés biztosítása

Verbális segítséggel, nonverbális jelzésekkel való segítséggel, bemutatással, utánzásra ösztönzéssel, motoros segítségadással, minden esetben az optimális segítségnyújtás mértékét szem előtt tartva próbáljuk tanulóink tevékenységeit támogatni. Fejlődésük érdekében keressük azt a minimális segítséget, amellyel sikerhez jutnak

Folyamatos motiváció

A spontán tanulási szándék gyengesége miatt a tanulóink megfelelő ismerete szükséges ahhoz, hogy számukra reális célokat tűzzünk ki. A fejlesztés külső körülményeit kell úgy alakítanunk, hogy a tanulók aktív részesei lehessenek a tevékenységeknek, a tevékenység elvégzése számukra kellemes következményeket hozzon. Saját magunk személye is biztatja a gyermeket, ha érzi, hogy bízunk sikerességében. Gyakori figyelmi problémák miatt szükség van a folyamatos felhívó jellegre, hiszen könnyen kiköknének a feladathelyzetből. Kezdetben intenzív megerősítést nyújtunk, majd a tevékenység elvégzésekor, befejezéskor is elegendő nyugtázni a sikert.

Ismétlés

Minden tevékenység, funkció, jelzés elsajátításához megfelelő számú és folyamatos ismétlésre van szükség. A már kialakult készségeket is folyamatos gyakorlással szükséges szinten tartanunk.

Állandóság

A gyermekek számára az állandóság biztonságérzetet ad. Állandóságot nyújtunk a környezet, a szakemberek, a napirend, egyes tevékenységek sorrendje, kezdetének, végének jelzése, kommunikációs jelzések használatának tekintetében vigyázva arra, hogy változatos, szükséges ingereket, ismereteket nyújtsunk.

Differenciálás

Az egyéni fejlesztési tervekben tanulóink számára kitűzött cél elérése érdekében a csoportos foglalkozásokon ugyanúgy egyénre szabottan valósítjuk meg a tanítási, fejlesztési tartalmakat, mint az egyéni fejlesztéseken, gondozási tevékenységek közben, a nap folyamán bármikor. Személyiségük, fejlődésük egyediségét tiszteletben tartva vesznek részt a csoport bármely tevékenységében.

3. A FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁSBAN RÉSZT VEVŐ OSZTÁLYOK MŰKÖDÉSÉNEK ALAPJAI, AZ EGYÉNI FEJLESZTÉSI TERV ÉS A CSOPORTOS FOGLALKOZÁSOK TEMATIKUS TERVE

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek sajátos nevelési, fejlesztési, gondozási és terápiás szükségleteiből, igényeiből adódóan, a gyermekcsoport heterogenitása, tapasztalati és aktivitási lehetőségeinek eltérő volta miatt mindenkor szem előtt kell tartanunk az individualizáció és differenciálás alapelvét munkánk tervezésében is.

3.1. Egyéni fejlesztési terv

Az egyéni fejlesztési terv célja hogy tanulóink szükségleteit és fejlődéstörténetét figyelembe véve megalapozza a nevelés, oktatás, fejlesztés, gondozás személyre szabott tervezését és meghatározza a súlypontokat valamennyi fejlesztési területre kiterjedően.

Az egyéni fejlesztési terv elsősorban a tanulók életminőségének javítását, jó közérzetük megteremtését segíti. Mindemellett képességeiknek, egyes funkcióiknak fejlesztésére koncentrál, de sohasem csupán funkciógyakorlatok formájában, hanem folyamatos motiváció mellett, kommunikációs beágyazottsággal, napjaik összes tevékenységét áthatva. Ebből adódóan a gyermekekkel foglalkozó valamennyi kolléga munkájában iránymutatóak az egyéni fejlesztési tervben meghatározott célok, feladatok.

A tervezés alapja az osztály, az egyes tanulók alapos ismerete, képességstruktúrájuk vizsgálata. Tanulóink esetében a folyamat-diagnosztika az, ami a szükséges és elégséges információkhoz segít minket. Az osztályban tanító gyógypedagógus felmérését, megfigyeléseit, az osztályban egyéni fejlesztést végző szakemberek megfigyeléseit, tapasztalatait, s lényeges elemként a szülővel való részletes beszélgetés eredményeit figyelembe véve készítjük el tanulóink diagnosztikus értékelését, mely minden esetben a gyermek pozitívumaira koncentrál. A felmerülő hiányosságok, funkciózavarok számbavétele a reális célkitűzések megfogalmazását segíti. A pedagógiai diagnózisunk célja, feltérképezni, hogy mit tud a gyermek, hogyan tudja azt, melyek személyes szükségletei.

A folyamatdiagnózis alapján készítjük el minden tanulónk számára hosszú távú célkitűzést megfogalmazó, s az egyes tartalmi egység megvalósítását szolgáló részletes, didaktikai-metodikai lépésekre bontott egyéni fejlesztési tervet. A terv egy tanévre szól, de tanév közben módosítható, szükség esetén érvényes lehet a következő tanévben is.

Az egyéni fejlesztési tervet a csoport gyógypedagógusa készíti konzultálva a csoportban fejlesztést végző kollégákkal. A tervet a szülővel egyeztetjük, a hosszú távú célokat közösen jelöljük ki, a rendszeres konzultációinkon pedig megbeszéljük az otthonra javasolt tevékenységeket, eredményeket.

Az egyéni fejlesztési terv összhangban áll az osztály számára írt éves tervvel.

Az éves terv a foglalkozások, az oktatás tartalmát jelöli ki, de a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelés-oktatásában – figyelembe véve szükségleteiket és tevékenység tanulásuk jellegzetességeit – az oktatás tartalmának rögzítése csak irányt adó és megközelítőleges jelentőségű lehet, amelyen belül differenciálni kell, kialakítani a súlypontokat.

Ezekben a gyógypedagógiai osztályokban a következő fejlesztési területeket tekintjük elsődlegesnek:

- Mozgásnevelés
- Kommunikáció
- Kognitív funkciók fejlesztése
- Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés
- Érzelmi szociális nevelés
- Önkiszolgálás, egészséges életmódra nevelés

Ezek a területek nem választhatók szét és természetes módon a mindennapos tevékenységekben és az egyes fejlesztő foglalkozásokon is megjelennek.

3.2. A csoportos foglalkozások terve

A csoportos foglalkozások tematikus tervét a Helyi Tanterv (Fejlesztési program) tartalmazza, melynek alapján két egymást követő tanévre készítjük a heti tervet, megtartva a változtatás, egy-egy mozzanat cseréjének, új mozzanatok beépítésének lehetőségét a fejlődés ütemének figyelembe vételével. A heti terv tartalmazza a csoportos foglalkozások témáját, tevékenység tartalmait. A témaköröket úgy állítottuk össze, hogy a rendkívül heterogén összetételű gyermekcsoporton belül is közöset keresve egy általános célt tudjunk megfogalmazni. A témakörökhöz kapcsolódó tevékenység tartalom viszont teret ad számunkra a differenciáláshoz, az egyéni fejlesztési tervben kitűzött fejlesztési feladatok megvalósításához.

A foglalkozásokon nem csupán az általános, osztályra vonatkozó tervezett célkitűzést, hanem az egyes egyéni fejlesztési tervekben meghatározott célokat is figyelembe kell vennünk.

A heti terv megadja számunkra a csoportos munka irányát, de teret enged az egyéni célkitűzések elérésének, a differenciálásnak.

4. KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS

A közösségfejlesztésben alapvető feladatunk az izoláció, elszigetelődés megszüntetése, a környezettel, személyekkel való állandó kapcsolat biztosítása. Folyamatos interakciós lehetőséget kell nyújtanunk tanulóink számára mind a tárgyi, mind a személyi környezet tekintetében.

A reggeli és bűcsükör, a csoportos foglalkozások, szabadidős- és játéktevékenységek, kirándulások olyan közösségi helyzetek tanulóink számára melyek szociális kapcsolatokat, interakciós helyzeteket teremtenek, közösségi élményt nyújtanak. A közösséghez tartozás megélése, a társakkal való együttműködés megtapasztalása, gyakorlása a szociális és érzelmi nevelés alapvető feladatainak megvalósítását segíti. A különböző közösségi helyzetekben megtapasztalják a közös játék, tevékenység örömét, kommunikációs, testi kapcsolatba kerülnek társaikkal, megtanulnak egymásra figyelni, egymással kapcsolatba kerülni, szociálisan elfogadható viselkedés mintákat elsajátítani.

A közösségfejlesztés érdekében az alábbi programokat szervezzük csoportjaink számára:

- Kirándulás a nyíregyházi Állatparkba- ÉFOÉSZ-„Ez a mi napunk”- rendezvény meglátogatása
- Őszi projekt- Halloween-party
- Téli projekt- Mikulás program, Karácsonyi készülődés
- Tavaszi projekt- Húsvét-locsolónap
- Nyári projekt- Gyermeknap

Programjaink szervesen illeszkednek a Fejlesztési programban rögzített témakörökhöz.

5. MAGATARTÁSI PROBLÉMÁK ÉS LEKÜZDÉSÜK

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulóink között gyakori a bizarr viselkedés, átlagostól jelentősen eltérő magatartásforma. A gyermeket nem ismerők, a környezet egyes tagjainak számára ez a viselkedés ijesztő is lehet. A minél teljesebb szocializáció, elfogadás érdekében igyekeznünk kell az efféle eltéréseket jelentősen leépíteni a gyermekek viselkedésében, de a környezet tagjait is próbáljuk az ilyen viselkedésformák tolerálására készíteni. Iskolánkban az egyre teljesebb elfogadás érdekében tanulóink gyakran kerülnek kapcsolatba más tanulócsoportokkal. Közös ebédlőben étkezünk, gyakran sétálunk, közös programokon veszünk részt.

A magatartásban jelentkező bizarr, eltérő viselkedésformák oka lehet organikus, idegrendszeri túlérzékenység, fájdalom pl. autoagresszív viselkedés esetén, de esetleg a túl alacsony ingerküszöb miatt a környezeti hatások váltják ki a gyermekből a reakciót. Ellenkező esetben a gyermek ingerküszöbe lehet túl magas, a környezet ingerei nem elegendő intenzitásúak számára, így saját magát ingerli, pótolja az elégtelen ingerforrást. Ha az ingerküszöbvel nincs probléma, akkor a környezet ingerei valóban szűkösek is lehetnek, így a gyermek kénytelen azt pótolni, úgy, hogy saját magát fogalja el pl. üti magát, sikítózik, csíp stb.

Nemcsak saját maguk, hanem mások felé is irányulhat agressziójuk, s ezzel valamilyen reakciót szeretnének kiváltani, amely számukra érdekes, de a társ, felnőtt tárgyként kezelése is előfordulhat.

Sok esetben a bizarr viselkedés, hangadás a kommunikációs gát leküzdésének a jele, hiszen a jelzéssel valamilyen reakciót szeretnének elérni a környezet tagjaitól, vagy éppen érzéseiket kifejezni a környezet irányába.

Rendkívül nehéz az okokat megállapítani, s a változatos megjelenési forma miatt egységes megoldást, módszert találni. A megoldáshoz, enyhítéshez elengedhetetlen a gyermek megfigyelése, melyek azok a körülmények, amelyek között előhívja a nemkívánatos viselkedésformát. A kommunikációs jelzésként értékelhető viselkedés helyett új kommunikációs jelzés beépítése szükséges, amennyiben találunk számára megfelelőt. Fontos vizsgálni, hogy a feltűnő viselkedés mennyire okoz problémát a családnak, a közösségnek, a gyermeknek, nem ártalmas-e számukra, milyen hatással van életminőségükre.

Minden esetben egyénre szabott megoldási módot keresünk, melyet az egyéni fejlesztési tervben határozunk meg. A szülővel, kollégákkal közösen próbáljuk a magatartási probléma enyhítését, leépítését következetes, folyamatos pedagógiai tevékenységgel megoldani.

6. KÉPESSÉG KIBONTAKOZTATÁS

Tanulók képességeik, készségeik, fejlődési lehetőségeik szempontjából igen nagy eltéréseket mutatnak. A heterogén összetételből adódóan mindenki másként vesz részt a nap eseményeiben, a tevékenységekben. A részvételt minden esetben a gyermek képességei, lehetőségei határozzák meg, s legtöbbször az aktuális állapota is nagymértékben befolyásolja.

Egyéni fejlesztési tervükben meghatározott távlati cél elérése érdekében a különböző nevelési helyzetekben, terápiás eljárásokban, a nap összes tevékenységében a lehető legtöbb figyelmet szentelünk annak, hogy tanulóink képességeiknek, tehetségüknek, sajátos szükségleteiknek megfelelő ellátást kapjanak. A maga szakterületén minden, a csoporttal foglalkozó kolléga az egyéni fejlesztési terv szerint kitűzött célokat, hozzájuk kapcsolódó feladatokat ismeri, ellátja, a gyermekek fejlődése, továbbhaladása érdekében pontosan tudja, mit kell tennie.

7. TERÁPIÁS ELJÁRÁSOK

Osztályaink tanulóira jellemző, hogy több képességterületen is zavar mutatkozik fejlődésükben. Mozgási képességük, kommunikációs képességük esetenként súlyosan vagy jelentősen sérült, értelmi elmaradásuk súlyos vagy legsúlyosabb fokú észlelési, érzékelési problémáik vannak. Speciális megsegítésük, fejlesztésük érdekében a különböző sérült funkciók fejlesztésére, kompenzálására egyéni igényeik figyelembevételével, egyéni fejlesztési tervük programjának megfelelően különböző, fejlődésükhöz szükséges terápiákat alkalmazunk a komplex gyógypedagógiai megsegítést kiegészítve.

Mozgásukban akadályozott tanulóink egyéni vagy csoportos formában gyógytestnevelésben és/vagy szenzoros-integrációs terápiában részesülnek, mely jótékonyan hat az idegrendszer érettségére, integratív funkcióira. A szintén alkalmazott gyógymasszázs segít izomzatuk, ízületeik erősítésében, aktiválásában.

Legtöbb tanulóink egyáltalán nem beszél, esetenként nem is lesz képes a beszédre, illetve jelenlegi állapota jelentősen gátolja a kommunikáció hangzó formájának elsajátítását. Számukra alternatív, augmentatív kommunikációs formákat keresünk önkifejezésük segítésére.

Hangzó beszédet elsajátítani képes gyerekek számára, azok számára, akik néhány egyszerűbb dajkanyelvi szót már próbálnak visszaadni, a beszédindítást komplex gyógypedagógiai fejlesztéssel összekötve alkalmazzuk.

A bazális stimulációt azoknál a tanulóinknál alkalmazzuk, akik az önálló tapasztalatszerzésben megsegítést igényelnek. A terápia segítségével, a változatos ingerléssel sokoldalú érzékelési információk felvételére válnak képessé azok a gyermekek is, akiknél a csecsemőkorra jellemző tapasztalatszerzés is korlátozott.

A Snouzelen-terápiát, a terápia egyes elemeit biztosítjuk tanulóink számára.

Az evés egy fontos szociális aktus, amelynek kielégítése mindig pozitív élményt kell, hogy jelentsen a gyermeknek. Alapja, hogy a táplálékfelvétel aktív mozgás legyen.

Az evés (etetés) terápiát mindig étkezési helyzetben alkalmazzuk azoknál a tanulóinknál, akik az étkezéshez szükséges képességeik, mozgásuk hiányossága miatt igénylik azt.

A zene nyugtató, szorongásoldó hatását alkalmazva az osztály kikapcsolódik, kellemes ingerekhez jut, közösségi élményt szerez az együttes zenehallgatással, fejlődik érzékelése, a befogadás képességének fejlődésével javul életminősége.

8. PEDAGÓGIAI MUNKÁT SEGÍTŐ FELSZERELÉSEK, ESZKÖZÖK

Munkánk során az osztályok erősen heterogén összetételéből adódóan olyan eszközkészlettel kell dolgoznunk, amely a maximális egyénre szabottságot biztosítja. Minden nevelési, fejlesztési, terápiás, gondozási helyzetben a gyermekek egyéni szükségleteihez, képességeihez igazodunk. Sajátkészítésű eszközeink mellett kész játéktárgyak, fejlesztő eszközök segítik munkánkat a fejlesztésben, nevelésben, terápiás eljárásokban, melyeket a csoportos foglalkozásokon is alkalmazunk.

A részletes felszerelés- és eszközlistát a Fejlesztési Program tartalmazza.

9. A SZÜLŐKKEL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS FORMÁI

A szülőkkal, gyámokkal való szoros együttműködés az osztályban tevékenykedő kollégák munkájában, a tanulók igényeinek megfelelő ellátás érdekében elengedhetetlen.

Az együttműködésre, találkozásra a következő alkalmak nyújtanak lehetőséget:

- évente két szülői értekezlet
- családlátogatás szükség szerint
- fogadóóra heti egy alkalommal
- Tanulóinkat legtöbb esetben a szülő szállítja iskolába, így napi kommunikációra van lehetőségünk.
- Üzenő füzetrel, illetve a támogató szolgálat segítő szakemberével, aki a gyermeket kíséri.

A szülő segítik az osztályban folyó munkát. Lehetőség szerint részt vesznek rendezvényeinken, segítséget kérnek nevelési problémák esetén, s közösen keresünk megoldást.

10. GYERMEKVÉDELMI FELADATOK

Az osztályokban tevékenykedő munkatársak a gyermekvédelmi feladatok ellátásában közreműködnek, segítenek a gyermekeket veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

Amennyiben a gyermeket veszélyeztető okokat intézményen belül, pedagógiai eszközökkel nem lehet megszüntetni, segítséget kérünk a gyermekjóléti szolgálattól.

Az osztály gyermek- és ifjúságvédelmi feladataiban a következő rendelkezések szerint jár el:

- 2011. CXC. Köznevelési törvény
- 20/2012.évi EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 1997. évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

Autizmus spektrum zavarral élő tanulók nevelési, oktatási programja

---

1. AZ AUTIZMUS SPERKTRUM ZAVARRAL ÉLŐ TANULÓK ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI

Az autizmus pervazív fejlődési zavar, amelyben a következő három területen jelenik meg minőségi károsodás: kommunikáció, szociális viselkedés és rugalmas viselkedésszervezés. A kommunikációs nehézségek, speciális kognitív problémák, valamint a gyakori problémás viselkedések miatt az autizmussal élő gyermekek egy része nem képes a hagyományos intézményrendszerben megfelelően fejlődni, számukra speciális terápiás közeget szükséges létrehozni. Az érintett gyermekek rendszerint alapvető nehézségekkel küzdenek a szociális partnerekhez való alkalmazkodásban. A családok számára nagy nehézséget jelent, hogy a kívülállók sokszor nevelési problémát feltételeznek a tünetek hátterében, többek között azért, mert a sérülésnek fizikai jegyei nincsenek. A szindróma hátterében organikus okok állnak, amelyek még nem teljesen ismertek a tudomány számára.

Autizmus az általános értelmi képességek bármely szintje mellett jelen lehet, a tünetek megjelenése rendkívül változatos. Az egyes gyermekeknél látható viselkedéses képet sok tényező befolyásolhatja: a gyermek személyisége, nevelkedésének körülményei, az autizmus súlyossága, az értelmi képességek, az esetleges társuló problémák stb. A tünetek az egyén fejlődésén belül is változnak. A képességek jellegzetesen egyenetlen mintázatot mutatnak, amelyek minden esetben szükségessé teszik az egyéni felmérést és fejlesztést. Valamennyi érintett gyermek esetében közös, hogy számukra a szociális partnerek által közvetített élő nyelv alkalmas a legkevésbé az információk közvetítésére. Az egyéni különbségek ellenére azonosíthatók bizonyos közös terápiás célok: a spontán, hatékony kommunikáció fejlesztése, az adaptív viselkedés kialakítása, a viselkedés repertoár bővítése, a mindennapi önállóság kialakítása. Az autizmus spektrum zavarok gyakran társulnak egyéb problémákkal, amelyek jelentősen befolyásolják a taníthatóságot, valamint a jövőre vonatkozó előjelzéseket. Ezek lehetnek: értelmi fogyatékoság, beszéd-, érzékszervi, mozgás-, vagy egyéb fogyatékoság, viselkedésproblémák, főleg ha azok súlyosak.

Az autisztikus spektrumon elhelyezkedő tanulók négy típusba sorolhatók: izolált típus: nem kezdeményez társas kapcsolatokat, kerüli, nem érti a társas helyzeteket, általában értelmi fogyatékos, gyakoriak a szenzoros ingerfeldolgozás zavarai. A legnehezebben tanítható alcsoport. Passzív típus: a kezdeményezést passzívan elfogadja, jól irányítható. Legjobban tanítható. Aktív, de bizarr típus: szociálisan aktív, viselkedése sokszor nem illik a helyzethez, szokatlan módon, esetleg sokat kezdeményező. Kapcsolatteremtése egyoldalú, másik szándékát nem veszi figyelembe. Merev, formális típus: serdülő-és felnőttkorban, a legjobb értelmű és beszédszintű személyekben alakulhat ki a jellegzetes viselkedés, amelynek háttérében erős kompenzációs igyekezet áll. A gyermekek fejlődésük során többször is típust váltanak.

1.1. Az autizmussal élő tanulók oktatásának, nevelésének alapelvei, célkitűzései

Célunk az autizmussal élő tanulóink életkorának, képességeiknek megfelelő ellátásuk, nevelésük, oktatásuk, hogy mások segítségére nem szoruló független emberként tapasztalhassák meg magukat, valamint a társadalomba való minél jobb beilleszkedés, alkalmazkodás, a kommunikáció képessége, az önállóság kialakítása az egyén által elérhető legmagasabb fokon. A különböző vizsgálatok nyomán kialakult egy általánosan elfogadott megközelítés, amely szerint a fejlesztés első lépésében meg kell teremteni egy olyan háttérrel, amely a lehető legnagyobb mértékben alkalmazkodik az autizmussal élő személyek egyéni sajátosságaihoz, az adott gyermek sajátos szükségleteihez. A folyamat második szakasza arról szól, hogy magukat a változtatásokat is a gyermekekhez mérjük. A törekvés az, hogy rugalmasabbá és átjárhatóvá váljon a struktúra, a sikerélmények ösztönzően hassanak a gyermekekre. A megfelelő módszerek alkalmazása előbb utóbb elhozza a terápia sikerét. Az eredményeket azonban nagymértékben befolyásolják az egyéni tényezők. Ezek közé tartoznak például a gyermek képességei, autizmusának súlyossága, járulékos problémái, személyisége, családi háttere.

Az autizmussal élő tanulók oktatásának, nevelésének fő célkitűzései: a megközelítés alapja a tanuló nehézségeinek mélyebb megértése, a viselkedés háttérében rejlő okok feltérképezése. Autizmus spektrum zavarok triászának és a közös szükségletek területeinek a fejlesztése a fő célunk, figyelembe véve a tanuló életkorát, autizmusban való érintettségét, képességeit és a társuló fogyatékoságait. A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség szintjén elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése; ennek alapja a szociális, kommunikációs és egyéb

kognitív készségek hiányának specifikus módszerekkel való kompenzálása és fejlesztése. Szükség van a fogyatékos készségek kompenzációs - rehabilitációs kezelésére a fejlődési elmaradás, a másodlagos problémák kezelésére, az iskolai és a mindennapi gyakorlati életre felkészítő tananyag speciális módszerek segítségével történő elsajátítására is. A jellegzetes gondolkodási nehézségek, rugalmatlanság miatt – a továbblépés előtt – külön kiemelt fejlesztési feladat az elsajátított ismeretek alkalmazásának, általánosításának tanítása, az ismeretek folyamatos használata a fenntartás biztosítására, valamint a változatos, probléma-megoldási módszerek tanítása. A tananyag kiválasztásának legfontosabb szempontja a tanított képesség egész életen át megfelelő alkalmazhatósága. A tanuló túlterheltségének elkerülése érdekében a felesleges információkat szűrni kell, mert a tipikusan fejlődő gyermek által spontán, ösztönösen elsajátított nagy mennyiségű információ és készség az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek számára nehéz tananyagot jelent.

A fejlesztési célokat a fenti szempontok alapján fontossági sorrendben kell értelmezni és e szerint kell az egyéni fejlesztési tervekbe iktatni.

1.2. Speciális módszerek az autista tanulók fejlesztésében.

Viselkedéses megközelítés, vizuális támogatás, strukturált oktatás.

A nevelés, fejlesztés tervezése a mért szociális adaptáció, mentális kor ill. IQ és a kommunikációs színvonal alapján történik, az egyenetlen képesség- és készségprofil, valamint tanulási képességek miatt egyénhez igazodó módon, a fejlődés erre alkalmas eszközzel való folyamatos követésével (pl. Fejlődési Kérdőív). Az egyes képességterületek fejlesztése közvetlenül alapszik a tesztekkel mért és megfigyelt meglévő és kialakulóban levő készségek azonosításán. Protetikus jellegű környezet és eszköztár kialakítása (az időbeli és téri tájékozódás, vizuális-augmentatív kommunikációs struktúra kialakítása). Az idő, tanítási helyzetek, a tevékenységek gondos, pontos, gyermek által átlátható strukturálása (strukturálatlan idő minimalizálásával). Speciális, egyéni motivációs rendszer kialakítása.

Augmentatív, vizuálisan segített kommunikációs rendszer, a speciális környezetben belül és személyek között: beleértve a gyermek felé irányuló minden kommunikációt, amely igazodik a gyermek mentális korához, beszédértésének valódi szintjéhez és autisztikus nehézségeihez mennyiségében, tartalmában, időzítésében, szóhasználatában, nyelvi komplexitásában, változatoságában, metakommunikációjában.

A szociális fogyatékossgal összefüggő tanítási nehézség miatt keresni kell az információ átadására a gyermek szintjének megfelelő és szociális vonatkoztatástól mindinkább független módszereket és médiumokat, pl. írott utasítás, folyamatábra, számítógépes oktatás, stb. Ugyanakkor a tanítási helyzetek szociális elfogadása, ill. megértése fontos tanítási cél. A tanításban és a viselkedésproblémák kezelésében alapvető a viselkedés- és kognitív terápiák alkalmazása.

A jellegzetes gondolkodási nehézségek, rugalmatlanság miatt külön fejlesztési dimenzió az elsajátított ismeretek alkalmazásának, általánosításának tanítása (a továbblépés előtt), az ismeretek folyamatos használata a fenntartás biztosítására és az alternatív probléma-megoldási módszerek tanítása. A tananyag kiválasztásának legfontosabb szempontja a tanított képesség gyakorlati alkalmazhatósága. A tanuló túlterhelésének elkerülésére felesleges információkat kerülni kell, mert az egészséges gyermek által spontán, ösztönösen elsajátított óriási mennyiségű információ és készség az autista gyermek számára nehéz tananyagot jelent.

A viselkedés-terápiás, fejlesztési és tanítási célokat a fenti szempontok alapján hierarchikus sorrendben kell értelmezni és fontossági sorrend szerint kell iktatni a tervekbe. A fejlesztés formája: speciális csoport, melyben egyéni és kiscsoportos formában történik a nevelés, oktatás.

2. AZ AUTISTA CSOPORT SZERVEZÉSE

Az autista csoportban azon tanköteles korú tanuló fejlesztése folyik, akinél autizmus diagnózist állapított meg az illetékes Megyei Pedagógiai Szakszolgálat és az adott csoportba javasolta fejlesztését. A csoportba járó gyermekek száma és a velük foglalkozó speciálisan képzett szakemberek száma, illetve egymáshoz viszonyított arányának olyannak kell lennie, hogy az egyéni fejlesztés és egyéni kezelés minden időszakban lehetővé váljon. A csoport szervezésekor eltérhetünk az életkori homogenitástól, ezáltal a gyermek fejlettségi szintje, valamint mentális kora dönti el, hogy kik lesznek a tanulócsoport tagjai. A heterogén összetétel miatt a szervezéseknél kihasználjuk az összevonás lehetőségét.

Céljaink: a legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése, szociális, kommunikációs és kognitív készségek hiányának specifikus módszerekkel való kompenzálása, a gyermek váljon képessé a családi életbe való

beilleszkedésre, ügyesség, gyorsaság, erőnlét, testi egészség, állóképesség, egyénre szabott fejlesztése, tanulóink érezzék jól magukat, élvezzék az iskolában töltött időt.

Elveink: kiemelt hangsúlyt fektetünk az önállóságra, a rugalmasságra, a szociális és kommunikációs képességek fejlesztésére, önbizalmat, erőt építünk, egyénre szabott tananyaggal és pedagógiai eljárásrendszerrel fejlesztjük tanulóinkat, fontos, hogy az iskolai légkör biztonságos, nyugodt legyen és sok pozitív élményhez juttassa tanulóinkat.

A csoport vezetését, az egyéni fejlesztési tervek kialakítását, a gyermekek fejlődésének követését, formális felméréseit szakképzett gyógypedagógusok végzik, akik az autizmus területén speciális képzést szereztek. Egy időben a gyermekek állapotától és létszámától függően speciálisan képzett szakemberek és gyógypedagógiai asszisztensek szükségesek a csoportba. A gyógypedagógiai asszisztens a mindennapi rutin teendőket látja el, valamint segíti a tanítási órák zökkenőmentes lebonyolítását. Iskolánkban a mindennapi életben megszokott színtereknek megfelelően alakítjuk ki a rendelkezésünkre álló tereket. Önálló munkához szükséges terület, a közös tanuláshoz szükséges terület, egyéni foglalkozásra szükséges helyiség, a szabadidős tevékenységek helye, házimunka és önkiszolgálás színtere. Munkánk során törekszünk arra, hogy a mindennapi életben használt tárgyakat, eszközöket használjunk. Mozgásfoglalkozások számára külön tornaterem és az udvar áll tanulóink rendelkezésére. Az óráközi szünetek a pedagógiai célú rehabilitációra való törekvés során felhasználásra kerülnek és beépülnek a tér-idő szervezésbe és a társas viselkedés fejlesztésébe. Tanulóinktól nem várható el, hogy tanórán kívüli programokból válasszanak, ezért e tevékenységek a tanárok által szervezettek és a napirendjükbe illeszkednek. A csoport- és pedagógus létszám alakulását az autizmus súlyossága, a személyi és tárgyi feltételek szabják meg. Az ideális gyermeklétszám a gyermekek képességeitől és viselkedésproblémáik, önállóságuk mértékétől függően hét fő.

Autista csoportunk tanulóinak az intézményünk enyhe és közepes súlyos értelmi fogyatékos tanulók helyi tanterveinek tantárgyi részeit használjuk rehabilitációs óraszámainkkal kiegészítve.

Együttműködés a szülőkkel: a sikeres, eredményes munkához elengedhetetlen a szülő-pedagógus közötti jó viszony, a folyamatos információcsere. Fontos mindig egyeztetni az otthoni és iskolai eredményeket. Egyéni megbeszélésekre mindig van lehetőség, előre megbeszélt időpontokban, ill. a fogadóórák keretében. Évente legalább háromszor tartunk szülői értekezletet. A szülők a félévi és év végi bizonyítványok és

pedagógiai vélemények kiadásakor egyéni megbeszélések során tájékozódnak gyermekeik fejlettségéről, valamint kifejtetik véleményeiket.

3. SZEMÉLYISÉG FEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

A tanulók szükségletei

A tanulók személyiség fejlesztéssel kapcsolatos szükségleteit típusos erősségeik és nehézségeik határozzák meg. A fejlesztés, illetve a hagyományos tanítási módszerek és tervezés módosítása szempontjából kiemelkedő jelentőségű speciális tulajdonságok. A másik személy szándékának, érzéseinek, érzelmeinek, gondolatainak, szempontjának (pl. az információ átadás szándékának) meg nem értése, az önmagára vonatkoztatás hiánya, legsúlyosabb esetben képtelenség arra, hogy az embereket, mint számára a valóság egyéb elemeinél fontosabbakat a tárgyaktól megkülönböztesse. A szociális megerősítés jutalomértékének, illetve a belső motiváltságnak gyakran teljes hiánya és hogy a tanulóknak nagyon kevés, vagy szokatlan dolog okoz örömet. A beszéd korlátozott megértése, még látszólag jó beszédprodukció mellett is, amelyet nehezítenek a beszéd emocionális, szociális sajátosságai, mint pl. a hanghordozás. Az egyenetlen képesség-profil: pl. ismeretek és önellátás, vagy mechanikus és személyes memória közötti szakadékszerű különbségek. Belátás hiánya vagy korlátozott volta egyrészt a saját tudásával kapcsolatban, másrészt a tudás, illetve ismeret megszerzésének forrásával, módjával kapcsolatban.

Típusos erősségek, amelyekre egyes autizmussal élő tanulóknál építeni lehet: a megfelelő szintű vizuális információ általában informatív, tanult rutinokhoz, szabályokhoz való alkalmazkodás, jó mechanikus memória, megfelelő környezetben, érdeklődésének megfelelő témánál kiemelkedő koncentráció, kitartás, egyes, nem szociális tartalmú tantárgyi területeken relatíve jó képesség (pl. memoriter, nem szöveges számtan, zene). Típusos nehézségek és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a fejlesztés során: szenzoros információfeldolgozás zavarai (hallás, látás, fájdalom stb.), figyelemzavar, utánzási képesség zavara, percepciók, vizuomotoros koordinációs problémák, analízis, szintézis műveleteinek problémája, lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás sérülése, általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának sérülése, emlékezet-felidézési problémák (szociális tartalmaknál és személyes élményeknél), nehézség ismert tananyagban szociális elem bevezetésével, vagy új körülmények közötti alkalmazással, a feladat céljának nem-értése, reális jövőre irányultság hiánya, szimbolikus gondolkodás (pl.

játék) fogyatékosága, énkép, én-tudat fejlődésének zavara, a valóság téves értelmezése, felfogása, realitás és fantázia összetévesztése, szóbeli utasítások félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, többrészes utasítások esetén, képességek, ismeretek kreatív (nem mechanikus, vagy sztereotip) alkalmazásának hiánya, gyermekközösségben áldozattá, illetve bűnbakká válás, más esetben szociálisan inadekvát viszonyulás a kortársakhoz, strukturálatlan időben passzivitás, reaktív viselkedésproblémák, félelmek, fóbiák, szorongás.

A fenti problémák következménye, hogy a szociális-kommunikációs kontextusban zajló tanulás akadályozott, ezért az autizmussal élő gyermekek számára a világról való megértés keretétől elsősorban nem a személyek közötti kapcsolatok szolgálnak.

A szociális beilleszkedést közvetlenül befolyásoló készségek

A taníthatóságot megalapozó szociális készségek: a pedagógus segítségének elfogadása, más személyek jelenlétének elviselése, az elemi viselkedési szabályok elsajátítása, az utánzás tanítása.

Önmagáról való tudás: személyi adatok megtanítása, saját külső tulajdonságok ismerete, a gyermek által gyakran végzett, megszokott és rendkívüli saját tevékenységek körének tanítása, annak tudatosítása, hogy a gyermek mit tud és mi az, amelyet segítséggel képes csinálni, mi az, amit egyáltalán nem tud, a kedvelt és elutasított dolgok meghatározása, kellemes és kellemetlen dolgok meghatározása, tanítása, saját élmények felidézése, saját teljesítmény értékelése megadott szempontok alapján, önellenőrzés, saját viselkedésére vonatkozó szabályok betartásának tanítása, a sztereotip viselkedésformák kontroll alá vonása.

Kapcsolatteremtés, fenntartás: a metakommunikáció megértésének és használatának fejlesztése, ismerős és ismeretlen személyek külső és nem látható tulajdonságainak tanítása. Egyszerű szociális rutinok megtanítása (pl. köszönés), az információcsere szabályainak tanítása: témaválasztás, kezdeményezés, a beszélgetés fenntartása, befejezése stb., iskolán belüli szociális helyzetek viselkedési, udvariassági szabályai, iskolán kívüli szociális helyzetek viselkedési, udvariassági szabályainak tanítása különböző színtereken.(pl. uszodában, üzletekben, járműveken, könyvtárban), a legnyilvánvalóbb érzelmi reakciók felismerése és az azokhoz illő, megfelelő viselkedés szabályai, elemi kooperáció tanítása felnőttel, gyermekkel.

3.1.1. Szabadidős készségek

A szabadidős készségek tanításának közös feladatai: a gyermek számára örömet nyújtó, az életkornak és a mentális kornak egyaránt megfelelő szabadidős aktivitások kiválasztása, a lehetséges aktivitások közötti választás tanítása, a teljes önállósághoz szükséges vizuális segítség megtervezése, használatának tanítása, a tárgyakon való megosztás tanítása, a megfelelő viselkedési szabályok elsajátíttatása.

A szabadidő önálló eltöltésének tanítási szempontjai: a szabadidős aktivitások lehetséges helye, ideje, önállóan végezhető szabadidős aktivitások, eszközök, anyagok kiválasztása.

A szabadidő társas eltöltésének tanítási szempontjai: a sorra kerülés szabályának és jelzésének tanítása, egyszerű társasjátékok szabályainak tanítása, a vesztes elviselésének, a nyereség jelentésének megtanítása.

3.1.2. A kommunikációs készségek fejlesztése

A fejlesztés egyik fő célterülete a kommunikáció, mint a kapcsolatteremtés és fenntartás, valamint az információcsere eszköze. Az alapvető probléma nem a beszéd hiánya vagy fejlődési zavara, hanem a kommunikációs szándék, illetve a kommunikációs funkció megértésének sérülése. Minden autizmussal élő gyermeknél - függetlenül verbális képességeik színvonalától - elsődleges fontosságú cél tehát az egyén képességszintjének megfelelő kommunikatív kompetencia megteremtése. E cél megvalósításához egyénre szabott kommunikációs eszközök (pl. alternatív kommunikációs rendszerek; metakommunikáció) használatának tanítása szükséges. Hasonlóan a szociális fejlesztéshez a kommunikációs készségek tanításának metodológiájában is elsődleges fontosságú szerepet kapnak a kognitív és viselkedésterápiás eljárások, amelyeket a gyermek egyéni szükségleteinek és képességszintjének megfelelően vegyíthetőek más fejlesztési módszerekkel is (pl. zenei interakció).

A fejlesztés területei

Fel kell mérni a kommunikációs készségeket az alábbi területeken, a megértés és a használat szempontjából. A kommunikáció módja, eszköze, vagyis mindaz, amit a gyermek mond vagy csinál. Tárgan értelmezve ide tartoznak azok a viselkedésbeli megnyilvánulások is, amelyekkel a gyermek válaszol az őt ért ingerekre anélkül, hogy azokat tudatosan használná a környezet befolyásolására. (pl. dührohamok). A kommunikáció eszközei lehetnek tárgyak, képek, természetes gesztusok, jelek, beszéd.

Szókincs, jelentés felmérésénél számítanunk kell a szó szerinti értelmezésre, az értés és használat kontextustól függő. A funkciók felmérésekor képet kapunk arról, hogy a gyermek mire használja kommunikációs készségeit, milyen funkciókat ért meg. A felmérés a spontán meglévő készségekre irányul.

A felmérés alapján egyénre szabott fejlesztési terv készül. A fejlesztés legfontosabb feladatai a felmérés eredményétől függően a következők: a gyermek az általa megértett szinten tanulja meg valamely kommunikációs eszköz használatát, hogy minél hamarabb sikeres lehessen a kapcsolatteremtésben, alternatív kommunikációs rendszer használatának tanítása, mely lehet tárgyas, képes stb., a beszédértés és beszédhasználat fejlesztése, a metakommunikáció értésének és használatának fejlesztése, a kommunikációs eszköz funkcionális használatának tanítása, melynek érdekében a környezetet tudatosan úgy kell szervezni, hogy aktív kommunikációra serkentse a gyermeket, a fejlesztés során a meglévő, funkcionálisan használt kommunikációs eszközt a lehető legtöbb természetes helyzetben alkalmaztatni kell, mert a meglévő készségeket a gyermekek új helyzetekben spontán ritkán alkalmazzák.

3.1.3. Kognitív készségek fejlesztése

Az autizmussal élő gyermekek egy része valamilyen szintű értelmi sérülésben is szenved. Az autizmus-specifikus fejlesztési célok mellett tehát az értelmi szintnek, illetve az egyenetlen képesség-struktúrának megfelelő kognitív fejlesztési célok is szerepet kapnak az oktatás és nevelés során. A következőkben azon sérült kognitív készségekkel foglalkozunk, amelyek autizmus specifikusak, illetve gyakran jelennek meg járulékos problémaként.

Az autizmussal élő gyermekek kognitív stílusát a rugalmas gondolkodás, valamint az információk jelentés-teli egészként való észlelésének, értelmezésének sérülése jellemzi. Jellegzetes nehézségek tapasztalhatóak az általánosításban, a szimbólumok kezelésében és a belső forgatókönyvek kialakításának és alkalmazásának területén. Részben e problémák következménye a sérülések triászja az autizmusban, azaz a jellegzetes viselkedéses kép. Így természetesen a kognitív fejlesztési célok erőteljesen befolyásolják a szociális és kommunikációs terület fejlesztését is.

A fejlesztés legfontosabb feladatai

Jelentésteli információk kiemelésének elősegítése: a figyelem irányuljon a környezet lényeges ingereire, lényegkiemelés képességének elősegítése, a figyelem terjedelmének

bővítése, időtartamának növelése, cselekvések tervezésének, kivitelezésének tanítása, alternatív problémamegoldó stratégiák tanítása lehetőleg abban a kontextusban, ahol azt alkalmazni kell, a megtanult készségek általánosítása, alkalmaztatása a lehető legtöbb természetes élethelyzetben, elvont fogalmak, összefüggések megértésének elősegítése.

3.1.4. A szenzomotoros készségek fejlesztése

A szenzomotoros készségek sérülése gyakran megjelenik az autizmusban: a problémák részben a társult fogyatékoságok következményeként jelennek meg, részben az autizmus részjelenségeként. A szenzomotoros készségek fejlesztése minden tantárgyban megjelenik és különösen nagy szerepet kap az Életvitel, a Gyakorlati ismeretek és a Mozgás tantárgyakban, valamint a "Tér- idő szervezése" fejlesztő programban. Az alábbiakban az autizmussal élő gyermekeknél leggyakrabban megjelenő fejlesztési feladatokat emeljük ki.

A legfontosabb fejlesztési feladatok a következők: a testséma ismeretének kialakítása, tudatosítása, a testélmény fejlesztése, a testmozgások célszerű összehangolásának tanítása különféle terekben és aktivitásokban, a szociális kontextusokban való megfelelő mozgásformák kialakítása, módszerek tanítása, amelyekkel a gyermek kontroll alatt tudja tartani mozgásos és egyéb, pl. verbális sztereotípiáit.

3.1.5. Elemi pszichoszomatikus funkciók

Az autizmusban gyakoriak az evéssel, ivással, alvással, szobatisztasággal kapcsolatos problémák. Ezek részben az általános fejlődési elmaradással magyarázhatók, részben az autizmusból erednek. Ilyen jelenség az azonossághoz való ragaszkodás, mely az élet bármely területén jelen lehet.

Az alvással kapcsolatos gyakori problémák: a nappal és éjszaka felcserélése, csökkent alvásigény. A gyermek csak bizonyos körülmények, feltételek megléte esetén képes aludni. A szobatisztasággal kapcsolatos problémák: jelentősen késik kialakulása, stresszel járó helyzetekben a gyermek vizeletét, székletét nem tartja, a gyermek csak meghatározott körülmények között szobatiszta stb. Az evéssel, ivással kapcsolatos leggyakrabban megfigyelhető nehézségek: túl sok vagy túl kevés táplálék, folyadék bevitele, rágással, nyeléssel kapcsolatos nehézségek, azonossághoz való ragaszkodás, étkezési helyzetekben jelentkező viselkedésproblémák, az étkezés tempójával kapcsolatos problémák.

A fejlesztés legfontosabb feladatai: a probléma pontos meghatározása, súlyosságának mérlegelése, a probléma vizsgálata, orvosi okok kizárása, más lehetséges okok felkutatása, meghatározása, megoldási stratégiák kidolgozása, kivitelezése

4. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK

Az iskolai egészségfejlesztés az intézményünk életébe, a mindennapokba beépülő tevékenység, amely a tanulók egészségismereteinek bővítésére, az egészségfejlesztő környezet megteremtésére irányul. Az egészségfejlesztés eredményei:

- viselkedés, életvezetés helyes alakítása egyéni képességeiknek megfelelően,
- az egészségkárosító magatartásformák elkerülése,
- megfelelő étrend és mozgásformák betartása,
- a kommunikáció használata a konfliktuskezelésre.

Szinterei: tanítási órák, mindennapos testedzés.

5. A KÖZÖSSÉG FEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

Az autizmussal élő tanulók a sérülés jellege miatt korlátozottan képesek a hagyományos értelemben vett közösséggé szerveződni. A gyermekek között rendkívül ritkák a spontán létrejövő baráti kapcsolatok, csoportos játékok, közös tevékenységek. Feladatunk a csoportos tevékenységek tervezése, szervezése, irányítása az egyes tanulók igényeinek, szociális és kommunikációs fejlettségének megfelelően. Előre tervezett és egyénre szabott a szociális kapcsolatteremtéshez szükséges képességek fejlesztése is.

Célunk, hogy a gyermekeink a többségi társadalom által elfogadott viselkedési normáknak megfelelően vegyenek részt a társas helyzetekben. A hagyományos iskolai ünnepek, kirándulások, rendezvények gyakorisága, tartalma, köre mindig az egyes tanulócsoportok igényeihez igazodik. Elsődleges szempont, hogy a közösségi programok ne terheljék pszichésen túl a gyermekeket.

6. A PEDAGÓGUSOK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAI, AZ OSZTÁLYFŐNÖKI MUNKA TARTALMA, FELADATAI

A pedagógusnak a munkáját a munkaköri leírása szerint kell végeznie. Osztályfőnöki munka tartalma: felelősséggel, céltudatosan irányítja az osztályában folyó oktató-nevelő munkát. Kapcsolatot tart szülőkkel és szakemberekkel. Szülői értekezletet és fogadó órát tart. Figyelemmel kíséri tanítványai családi és személyes életeseeményeit. Hagyományokat vezet be a csoportjába. Szervezi és vezeti az osztályprogramokat. Határidőre elvégzi az adminisztrációs munkáját.

7. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

Intézményünkben minden tanulónk sajátos nevelési igényű. Vannak közöttük kiemelten tehetségesek és halmozottan hátrányos helyzetűek is.

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

A Knt. szerint kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik és felkelhető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Az autizmussal élő tanulók egyes esetekben mutathatnak olyan képességeket, melyek valóban kiemelkedőek. Gyakrabban azonban csak az általános fejlődési elmaradáshoz képest jobbak a képességek. A fejlesztési elvekben foglaltaknak megfelelően nem törekedhetünk a kiemelkedő képességek egyoldalú fejlesztésére, hiszen ezzel nem segítenénk a felnőttkori adaptációt, de támogatjuk a tehetség kibontakozását.

A pedagógusok általános feladata e téren sokrétű: meg kell próbálniuk a jó/kiemelkedő képességeket a későbbi sikeres adaptáció szolgálatába állítani, a speciális érdeklődést a gyermek motiválására használni. Segíteniük kell abban is, hogy a családok megértsék az autizmus következményeként kialakult fejlődésmentes sajátosságait. Így érhető el, hogy a családok reális célokat tűzzenek ki a gyermek jövőjével kapcsolatban.

Emellett azonban fontos feladatunk a kiemelkedő képességek felismerése és gondozása is. A tehetséggondozás folyamatában nagyon fontos meglátni a különlegest, a speciális adottságot a tehetséges gyermekben, bármilyen területen nyilvánul is meg.

Az egyénileg szervezett, céltudatos munkával, speciális gondozással és feltételekkel a kiemelkedő képességek fejleszthetők és a felnőttkori munka vagy örömteli szabadidős tevékenységek alapjául szolgálnak.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók megsegítése.

Az autizmussal élő tanulók számos olyan viselkedést, magatartásformát mutathatnak, melyeket a környezet nem kívánatosnak minősít, tilt, esetleg csupán szociálisan furcsának tart. Ezek között a viselkedések között előfordulnak veszélyes, destruktív, agresszív vagy önkárosító megnyilvánulások, de ide sorolhatjuk a beilleszkedést nehezítő sztereotip viselkedéseket vagy a szélsőséges passzivitást is. A beilleszkedési nehézségeket eredményező viselkedések háttérében sokféle ok állhat. Ezek közül a leggyakoribbak:

kommunikációs nehézségek, fokozott érzékenység bizonyos környezeti ingerekkel szemben, a szociális tudatosság hiánya, stb. A beilleszkedési, magatartási nehézségek és azok okai rendkívül változatosak az autizmusban, ezért egyéni felmérés és egyénre szabott stratégiák alkalmazása szükséges.

Hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók.

Folyamatos feladatunk a hátrányokból fakadó veszélyeztetettség megelőzése. Ha sajátos pedagógiai módszerekkel nem tudjuk kezelni a problémát, akkor jelezzük az illetékes szakembereknek, intézményeknek.

Feladataink: jó kapcsolat kialakítása a családokkal, állandó kapcsolat a szociális háló más szakembereivel, intézményeivel.

Folyamatosan tájékoztatjuk a családokat arról, hogy melyik szervezethez fordulhatnak problémáikkal.

8. A SZÜLŐ, A TANULÓ, A PEDAGÓGUS ÉS INTÉZMÉNY PARTNEREI KAPCSOLATTARTÁSÁNAK FORMÁI

A sikeres, eredményes munkához elengedhetetlen a szülő-pedagógus közötti jó viszony és a folyamatos információcsere. Fontos mindig egyeztetni az otthoni és iskolai eredményeket. Egyéni megbeszélésekre mindig van lehetőség, előre megbeszélte időpontokban, ill. a fogadóórák keretében. Évente legalább háromszor tartunk szülői értekezletet. A szülők a félévi és év végi bizonyítványok és pedagógiai vélemények kiadásakor egyéni megbeszélések során tájékozódhatnak gyermekeik munkájáról, valamint kifejezhetik véleményeiket. Nyílt tanítási órákat tartunk évente legalább három alkalommal, a szülőket meghívjuk az iskolai rendezvényekre, napi szinten e-mailben kapcsolatot tartunk.

9. ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS ISKOLAI TERV

Elsősegély-nyújtási ismeretek oktatásának célja:

- szabálykövető magatartás kialakulása,
- segítségkérés és segítség elfogadásának tanítása,
- testi-lelki egészség megbecsülése, megőrzésére való nevelés,
- egészséges életvezetésre való felkészítés,
- együttműködő viselkedésre való nevelés a mindennapi életben.

Az egyéni fejlesztési tervben is meghatározzuk az elsősegély-nyújtási alapismeretekre vonatkozó tartalmakat, módszereket. A szemléltetés, hétköznapi példák gyűjtése, szituációk feldolgozása is segíti a tudatosítást.

10. AZ AUTISTA TANULÓK FEJLESZTÉSÉNEK PEDAGÓGIAI SZAKASZAI

Első szakasz

Korai diagnózis esetén egybeeshet a korai fejlesztés és az óvodai nevelés időszakával, de gyakran belenyúlik az alsó tagozat időszakába. Fő célja a rehabilitáció. A gyermek formális és informális felmérésének tapasztalataira alapozva, egyénre szabott hosszú, közép- és rövid távú tervre épül. Célja a gyermek/tanuló elemi beilleszkedési készségeinek, adaptív viselkedésének kialakítása. Ennek érdekében: a szociális/kommunikációs alapkészségek célzott fejlesztése, az autizmusból és a társuló fogyatékoságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása, az ismétlődő, sztereotip, helyzetnek nem megfelelő viselkedés kialakulásának megelőzése, illetve rendezése, fogyatékoság-specifikus vizuális információhordozókkal segített ún. protetikus, segédeszközökkel felszerelt augmentatív környezet, eszközök használatának elsajátítása, adaptív viselkedési formák, szokások kialakítása.

Fejlesztési területek:

Kommunikáció/szociális viselkedés: beszéd előtti, csecsemőkori kommunikáció elemeinek tanítása, szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása, beszéd vagy – beszéd kialakulásának hiányában – augmentatív és alternatív eszközzel történő kommunikáció használatának tanítása, tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása, augmentatív és alternatív kommunikációs eszközök (nem kizárva pl. az írott nyelvet) használatának tanítása napi rutinokban, a gyermek életének valamennyi színterén. Fejlődési funkcióelmaradások, önkiszolgálás: alapvető készségek kialakítása (étkezés, szobatisztaság, tisztálkodás, öltözködés).

Kognitív fejlesztés: elemi ismeretek, fogalmak, elemi logikai műveletek és összefüggések tanítása, szociális kognitív készségek fejlesztése, egyszerű aktivitásformák kialakítása strukturált keretek között (pl. játék-, használati és taneszközök célszerű használata), általánosítás képességének fejlesztése, az elsajátított képességek önálló használatának tanítása, az elsajátított képességek más összefüggésben való használata, képességek alkalmazása más, elsősorban otthoni környezetben stb.. Viselkedésproblémák

kezelése: viselkedésproblémák megelőzése, alternatív viselkedések kialakítása, meglévő viselkedésproblémák kezelése.

Második szakasz

Egybeeshet az alapfokú nevelés időszakával, de gyakran belenyúlik a középfokú nevelés-oktatás szakaszába. Célja az elsajátított ismeretek bővítése és a változatos aktivitásokban való minél önállóbb részvétel iskolai, otthoni és egyéb iskolán kívüli környezetben.

Fejlesztési területek: az előző szakasz területei, képességek szinten tartása az önállóság fejlesztésével, a szociális-kommunikációs kompetencia fejlesztése, spontán, funkcionális kommunikáció kiterjesztése, kognitív fejlesztés, különös tekintettel a problémamegoldó gondolkodásra, ismeretek bővítése, önellátás körének bővítése, házimunka, munkára nevelés megalapozása.

Harmadik szakasz

Egybeeshet az alapfokú nevelés időszakával vagy a középfokú nevelés-oktatás szakaszával. Cél a felnőtt korban egyénileg elérhető legmagasabb szintű adaptáció, önállóság és munkavégző képesség elérésének megalapozása.

Fejlesztési területek: az előző szakaszok területei, képességek szinten tartása, tantárgyi ismeretek a NAT és a kerettantervekben meghatározott tartalmak adaptálásával, az egyén képességeinek megfelelően, önszervezés, önállóság, táguló szociális integráció, munkára nevelés, pályaorientáció.

11. A PEDAGÓGIAI ÉS EGÉSZSÉGÜGYI CÉLÚ HABILITÁCIÓ, REHABILITÁCIÓ

Céljai és feladatai az iskolai nevelés minden szakaszában folyamatosan jelen vannak és elsősorban egyéni, kisebb részben kiscsoportos formában valósíthatók meg. Módszertanilag az autizmus-specifikus módszerek és eszközök alkalmazása mellett kognitív és viselkedésterápia, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés, gyógytestnevelés alkalmazása szükséges.

Tartalmilag a hiányzó készségek, a másodlagos fejlődési elmaradás, a másodlagos viselkedésproblémák és tünetek speciális módszerekkel való rehabilitációs és rehabilitációs célú kezelését soroljuk ide: elemi szociális-kommunikációs készségek, viselkedésproblémák, figyelem, utánzás, gondolkodási készségek, énkép, önismeret stb., érzékszervek és testhasználat, nagy- és finommozgások, testtartás, izomhypotonia

korrigálása, elmaradt pszichoszomatikus elemi funkciók, önkiszolgálás, önellátás, saját speciális segédeszközeinek mindennapi helyzetekben való rutinszerű használata, lakókörnyezetben való közlekedés, tájékozódás, élethelyzetek begyakorlása, szociális tapasztalatszerzés, társas kapcsolatok formáinak kialakítása, iskolában, munkahelyen munkavállalóként, illetve hivatalos helyen való viselkedés szabályainak elsajátítása.

Fejlesztő programok

Tér-idő szervezés: protetikus környezet elemei, napirend, tevékenységszervezés, munkarend, munkaszervezés, feladatváltás. Feladatok típusai: egyeztetés, szortírozás, szerelés, csomagolás, sorrendberakás.

Babzsák: szociális-kommunikációs és kognitív készségek fejlesztése. Feladatok típusai: figyelem, várakozás, testkontaktus elviselése, szemkontaktus mutató használata, csoportszabályok tanítása.

Társas viselkedés fejlesztése: csoportos foglalkozások gyűjteménye. Feladatok típusai: közös játék, közös tanulás, közös kézimunka, ünnepek.

12. GYERMEKEK FELMÉRÉSE, FEJLESZTÉS, ÉRTÉKELÉS

A formális felmérésekből származó adatok és információk nagyon fontosak az egyéni fejlesztési tervek kialakításához, valamint a fejlesztés fő irányának meghatározásához. A formális felmérések mellett szükség van olyan módszerekre, amelyek egész évben segítik az oktatás, fejlesztés tervezését. Ehhez az informális felmérés felel meg. Az informális felmérés olyan szituáció, amelyben új, részben új feladatokat adunk a tanulóknak, hogy megállapítsuk készen áll-e vagy mennyire áll készen a feladat tanulására. Ez bármikor elvégezhető.

Először tájékozódnunk kell a gyermekről a szüleitől a szülői interjúban. Célzott felméréseink: szimbólumszint, expresszív és receptív kommunikációs készség, önkiszolgálás, munkakészség, munkaviselkedés, szociális készségek – társas szabadidő.

Iskolakezdekor bemeneti mérést végzünk. (Lásd. Tanulásban akadályozottak helyi tanterve melléklet.) NETFIT mérést ötödik osztályban végezzük.

Tantárgyi tudásszint-mérés minden tanév elején, félévkor és évvégén történik. 2.-4.-6.-8. évfolyamok végén szintfelmérést végzünk. Február első hetében pedagógiai jellemzést készítünk tanulóinkról. Ezek a jellemzések bekerülnek a gyerekek portfóliójába, valamint a szülők is kapnak egy példányt.

Tanulóink értékelése

Az iskola magasabb évfolyamára való lépés feltételei: az egyéni fejlesztési tervben megfogalmazott és a továbbhaladáshoz szükséges legfontosabb jelenségek, fogalmak, összefüggések ismerete, értelmezése – valamennyi tantárgyból. Az ismeretek alkalmazásában elért gyakorlottság ellenőrizhetően elérje a továbbhaladáshoz szükséges szintet. A kialakult képességek alkalmasak legyenek a magasabb évfolyamon való haladásra. A tanulóink hiányzásai ne ériék el a törvényben meghatározott szintet.

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái – a beszámoltatás, számonkérés célja: Tájékozódunk arról, hogyan sikerült a tanulóknak elsajátítaniuk az egyéni fejlesztési tervben/helyi tantervben foglaltakat. Ennek tükrében kell kiegészíteni, korrigálni a további fejlesztő munkánkat. A szülők mindig visszajelzést kapnak arról, hogy a tananyag elsajátításában, illetve az egyes fejlődési területeken milyen szinten tart gyermekük. Ez segíti tanulóink önértékelésének fejlődését.

Feladata: az egyéni fejlesztési tervben meghatározott tartalmak elsajátításának és gyakorlati alkalmazásának segítése.

Követelményei: folyamatosnak, rendszeresnek kell lennie. Személye szabott, változatos, többféle módszert alkalmazó. Módját, módszereit a tanulók egyéni fejlődését és életkori sajátosságait figyelembe véve kell megválasztani. A tanulási folyamatot hasza át a tanulók önellenőrzése, önértékelése.

A számonkérés alapvető formái szóbeli számonkérés: kérdezés (verbálisan vagy AAK segítségével); írásbeli számonkérés: írásbeli felelet, egyénre szabott feladatlap kitöltése.

Strukturált feladat önálló megoldásának rendje: lehet folyamatos, ill. esetenkénti, lehet 1-1 ismeretet, 1-1 témát számonkérő, a csoportmunkában a tevékenység értékelése.

Strukturált feladat önálló megoldásának követelményei: a teljesítmény mérése minden esetben egyénre szabottan történik a tanulóink által legjobban értett formákban, mi gyógypedagógusok a felmerülő hibákat, hiányosságokat azonnal segítjük, javítjuk.

A beszámoltatások rendje, korlátai, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepének rendje: a szülőknek rendszeres tájékoztatást adunk gyermekük fejlődéséről, tanulmányi előmeneteléről az alábbiak szerint: igény szerint, de tanévente minimum háromszor megosztjuk a szülőkkel a gyermek egyéni felmérésének eredményeit, bemutatjuk a gyermek számára összeállított feladatokat, dolgozatokat. Autizmussal élő tanulóink hét közben, hétvégére, nagyobb iskolai szünetekre kaphatnak házi feladatot.

A teljesítménymérés és értékelés/számonkérés fajtáinak szerepe az értékelésben: diagnosztikus értékelés célja: a helyzetfeltárás eredményei alapján tervezzük meg a további fejlesztést és pótoljuk a hiányosságokat. Lehetőségei: év eleji tudásszint mérések, egyes témakörök előtt előzetes tudás felmérésére szolgáló mérések.

Formatív értékelés célja: a tanuló aktuális tudásának visszacsatolása, az arról való tájékoztatás. Érdemjeggyel, illetve, az egyes tanulók számára motiváló visszajelzés segítségével értékeljük. Formái: önálló feladatmegoldás értékelése, csoportmunkák értékelése, órai beszélgetések értékelése (kérdések-feleletek), a tanuló által készített produktumok: rajz, vizuális munka értékelése, IKT munkák értékelése.

Szummatív értékelés célja: egy hosszabb folyamatot lezáró minősítés. Formái: félévi, év végi szöveges értékelés.

A tanulók teljesítményének értékelése, a minősítés követelményei és formái: a mérés, értékelés és minősítés alapfunkciója az autizmussal élő tanulóknál eltér attól, amely az oktatásban megszokott.

A mérések elsősorban diagnosztikus jellegűek. Tájékoztatnak a gyermek állapotáról, mérik a fejlesztés eredményességét, meghatározzák annak további irányát.

Az értékelés és minősítés a tananyagban való előrehaladásról szolgál tájékoztatásul, elsősorban a szülők számára. A tanulók énképük és önismeretük fejlesztése érdekében szembesíthetők elért konkrét eredményeikkel. Ez különösen akkor hasznos, ha nincsenek tudatában annak, hogy milyen készségeik és ismereteik vannak. Ugyanakkor a gyermekek elért teljesítménye ritkán tudatos törekvés eredménye, megjelenésük sokszor a természetes érésnek, a jól szervezett környezetnek, tudatosan és lépésről lépésre megtervezett pedagógiai beavatkozásnak, a jól működő motivációs bázisnak köszönhető. Sérülés-specifikus probléma, hogy az értékelés-minősítés közösségi megegyezésen alapuló, elvont szociális elvárásokat tartalmazó formája számukra nem motiváló és információértékű. A konkrét, azonnali és folyamatos visszajelzés viszont jól érthető, informatív, ezért az egyéni képességeknek megfelelő szintű értékelési rendszer hatékony az önértékelés, önkontroll kialakításában. A visszajelzéseink általában pozitív tartalmúak és tanulóink számára megfogalmazódnak, hogy miként lehetnének sikeresebbek.

Az értékelésnél minden esetben az a legfontosabb szempont, hogy a gyermek önállóbbá vált-e és hogy milyen mértékben képes ismereteit alkalmazni.

Ennek mérésére az informális pedagógiai felmérések különböző típusai szolgálnak (pl. formális felmérés, megfigyelés).

Az érdemjegyek és osztályzatok a következők: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).

A fokozatok a legutolsó minősítéshez viszonyított állapotot, valamint a tantárgyi tantervekben meghatározott tartalmak elsajátításának mértékét tükrözik.

Önállóan tekintendő a gyermek teljesítménye akkor is, ha valamely vizuális segédeszköz alkalmazásával éri azt el.

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyre történő átváltását a következő arányok alapján végezzük:

Teljesítmény	Érdemjegy
0-29%	Elégtelen (1)
30-49%	Elégséges (2)
50-69%	Közepes (3)
70-84%	Jó (4)
85-100%	Jeles (5)

A tanév közbeni feladatmegoldáshoz, szóbeli és írásbeli munkákhoz személyre szabott motivációs rendszert használunk.

Ha a tanuló minősítése az 1. évfolyamon, illetve a 2. évfolyam első félév végén „felzárkóztatásra szorul”, az iskolának a szülő bevonásával kell értékelni a tanuló teljesítményét, fel kell tárni a tanuló fejlődését, haladását, akadályozó tényezőket és javaslatot kell tenni az azok megszüntetéséhez szükséges intézkedésekre. Szülői kérésre az első évfolyam elvégzése után évfolyamot ismételhetnek tanulóink.

Mind két tagozaton első osztályban félévkor és év végén, másodikban félévkor a tanuló tudását az alábbiak szerint szövegesen minősítjük:

- Kiválóan teljesített (5)
- Jól teljesített (4)
- Megfelelően teljesített (3)
- Felzárkóztatásra szorul (2)

A második évfolyam évvégétől, nyolcadik évfolyamig numerikusan történik az osztályozás. Az érdemjegyek és osztályzatok a következők: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).

Tanulásban akadályozott tagozaton a 3.-5.-6.-7. évfolyamokon (történelem, földrajz, természetismeret, informatika és angol) ill. az értelmileg akadályozottak tagozaton 5.-7. évfolyamokon (társadalom ismeret, környezetismeret, információs eszközök használata) félévkor az újonnan belépő tantárgyakból az alábbi szöveges minősítést alkalmazzuk: kiválóan teljesített, jól teljesített, megfelelően teljesített, felzárkóztatásra szorul.

Etika/Hit és erkölcstan tantárgyból: aktívan részt vett (5), részt vett (4) minősítést adjuk.

Hon és népismeret tantárgyból a következő szöveges minősítést adjuk: kiválóan megfelelt (5), jól megfelelt (4), megfelelt (3).

Magyar nyelv és irodalom tantárgyat egy érdemjeggyel értékeljük. Hatodik osztály végéig általában folyamatos a továbbhaladás, törekszünk a bukásmentesség elérésére. Tanév végén minden évfolyamon szummatív értékelést alkalmazunk, kivéve azon tanulókat, akik a követelmények teljesítéséhez egy évnél hosszabb időt igényelnek, vagy mentességet kaptak. Minden tanuló munkáját havonta legalább egy érdemjeggyel értékeljük tantárgyanként.

Az érdemjegyek, a szöveges minősítések bekerülnek az osztálynaplóba, tájékoztató füzetbe, bizonyítványba, hivatalos bizonyítvány pótlapokba, valamint a törzslapokba. A szülők mindig visszajelzést kapnak arról, hogy a tananyag elsajátításában, illetve az egyes fejlődési területeken milyen szinten tart gyermekük.

Magasabb évfolyamra léphet az a tanuló aki, az adott évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket teljesítette és hiányzásai nem érik el a törvényben meghatározottakat. Tanulóink nyolcadik évfolyam elvégzése után továbbtanulhatnak.

A tanulmányok alatti vizsgák rendjét, követelményét, valamint a felvétel és átvétel helyi szabályait részleteiben lásd. pedagógiai programunkban.

Magatartás alatt értjük a gyermek adaptív viselkedésének, környezethez való alkalmazkodó képességének szintjét, önkontrolljának mértékét.

Példás: az, aki a megadott, tanult viselkedési szabályokat betartja.

Jó: az, aki a megadott viselkedési szabályokat felnőtt segítségével képes betartani.

Változó: az, aki alkalmanként segítséggel sem tartja be a tanult viselkedési szabályokat.

Rossz: az, aki gyakran autoagresszív, agresszív vagy egyéb súlyos viselkedésproblémáktól tart.

Szorgalom fogalmával jellemezzük, minősítjük a gyermek motiválhatóságát, aktivitásának mértékét.

Példás: az, aki bizonyos tanult aktivitásokat önként, külső motiváció nélkül is elvégez, teljesítménye egyenletes.

Jó: az, aki biztos motivációs bázissal rendelkezik, teljesítménye egyenletes.

Változó: az, aki csak bizonyos körülmények között aktivizálható.

Hanyag: az, aki nem aktív, nem motivált, csak teljes irányítással képes elvégezni aktivitásait.

A jutalmazás alapelvei, formái: a tanuló a tanév során tanulmányi és viselkedésbeli teljesítményéért dicséretben részesülhet. A dicséret bejegyzésre kerül a személyes tájékoztató füzetbe vagy az osztálynaplóba, bizonyítványba.

Az elismerés formái: osztályfőnöki dicséret, igazgató dicséret, könyv, emléklap, oklevél.

Elismerés szinterei: bármely iskolai helyzet, iskolai rendezvény.

13. AZ AUTIZMUSSEL ÉLŐ TANULÓK NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁJÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK

A taneszközök kiválasztásának elvei: a speciális szükségleteknek megfelelően egyénre szabottan kell megválasztani, a tankönyveket, munkafüzeteket, taneszközöket. A számítógépes fejlesztő programokat, a tankönyvek, munkafüzetek, egyéb segédletek legyenek konkrét tartalmúak, jól variálhatóak, áttekinthetőek, tartalmazzanak minél több valóság-hű képet, az egyes tantárgyak tanítása során a mindennapi életben előforduló valóságos, tárgyakat kell használni. Az egyes tevékenységek helyén csak olyan eszközök legyenek, amelyeket valóban használunk vagy aminek funkciója van, az alkalmazott eszközök biztonságosak legyenek.

Motoros fejlődés: finommotoros készségeket fejlesztő eszközök, nagymotoros készségeket fejlesztő eszközök, testi tudatosságot fejlesztő eszközök.

Nyelvi fejlődés: hallásbeli készségeket (megkülönböztetés, memória, sorrendbe rakás) fejlesztő eszközök, nyelvi megértést fejlesztő eszközök, verbális kifejezőkészséget fejlesztő eszközök, non-verbális kifejezőkészséget fejlesztő eszközök.

Intellektuális fejlődés: percepciók készségeket (egyeztetés, szelektálás, sorrendbe rakás) fejlesztő eszközök, akadémikus készségeket (olvasás-írás, számolás-mérés, környezetismeret), fejlesztő eszközök, szimbolikus gondolkodás fejlődését elősegítő fejlesztő eszközök.

Szociális viselkedés, önkiszolgáló készségek (WC-használat, étkezés, mosakodás, öltözés, vetkőzés, fogmosás, önápolás és higiéné), háztartási készségek, önállósággal kapcsolatos készségek (önállóság és a környezet ismerete az iskolában és az iskolán kívül) fejlődését elősegítő fejlesztő eszközök.

Fejlesztő eszközök listája: alternatív és augmentatív kommunikációs eszközök, vizuális környezeti támpontok készlete, motiváló játékok készlete, szenzoros játékeszközök, csecsemőjátékok, Montessori eszközök, játékok, formaegyeztető játékok, Puzzle játékok, építőjátékok, hangszerek, CD lejátszó és hanganyagok, diafilmek, szoftverek, kézműves foglalkozás fejlődési szintnek megfelelő, szokásos eszközei, a mozgásfejlesztés eszközei, színes képes könyvek, lexikonok.

A gyógypedagógus munkájához szükséges eszközök: számítógépek, színes nyomtató, fénymásoló, szkennel, lamináló gép és fólia, projektor, tévé, szoftverek, fényképezőgép, polcrendszerek, módszertani segédanyagok, tanári kézikönyvek és más szakirodalmak, tépőzár, irodai eszközök.

Jogszabályok:

- A 2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti köznevelésről
- 229/2012. (VIII.28.) Kormányrendelet – a Nemzeti köznevelésről
- 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról
- 2/2005. (III.01.) OM rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet
- 353/2013. (X.4.) Kormányrendelet a Nemzeti Köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII.28.) Korm. rendelet módosításáról
- 6/2014 (i.29.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 17/2004 (V.20.) OM rendelet módosításáról valamint az 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásáról- módosításáról

Kollégiumi pedagógiai program

---

1. A KOLLÉGIUMI NEVELÉS ALAPELVEI, ÉRTÉKEI, CÉLKITŰZÉSEI

1.1. A kollégium nevelési alapelvei

- Az alapvető emberi és szabadságjogok, a gyermekeket, fiatalokat megillető jogok érvényesítése.
- A kollégiumban a gyermekek, fiatalok nevelését az irántuk érzett felelősség, tisztelet, szeretet, bizalom és gondoskodás jellemzi, a kollégiumi tevékenységünket az önmagunkkal szemben támasztott elvárások, követelmények rendszere hatja át.
- A nevelés meghatározó eleme: a tanuló a családból hozott értékei, - amelyekkel a szülői ház „elengedte” a kollégiumba, - s az új környezet helyi és társadalmi szintű normái egymást kiegészítve épüljenek be a személyiségébe. Támogatást adunk a szociokulturális hátrányok leküzdéséhez.
- A hagyományok ismerete, tisztelete, ápolása, nemzetiségi identitástudat, az etnikai tudat megőrzése, fejlesztése, ápolása.
- A tanuló váljon nyitottá a társadalmi jelenségek iránt és tegyen szert az együttműködés képességére, illetve az önálló munkára. A közösségek biztosítsanak terepet tanulóink önállóságának, öntevékenységének, önkormányzó képességének kibontakoztatásához.
- Fejlesszük a gyermek és fiatal családi élethez, a munkába álláshoz szükséges önállóságát, alapvető erkölcsi normák betartását, az öntevékenységet, valamint az életkori és sérülés fokát figyelembe véve az önszerveződő képességüket.
- A tanulók képesek legyenek az egészséges és kulturális életmód kialakítására, valamint az emberi kapcsolatok kialakítására és továbbépítésére. Pozitív életfilozófia közvetítésével megalapozzuk az egészséges életmód készségét.
- A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztése, az önálló életvezetésre történő felkészítés feltétele.
- Az egységes nevelési eljárások alkalmazása érdekében konstruktív módon együttműködünk a tanulók szüleivel, nevelőszüleivel.
- A sajátos nevelési szükségleteket a kollégiumi nevelésben, foglalkozásokon figyelembe vesszük, a gondozási tevékenységek során biztosítjuk az egyénre szabott feltételrendszert.

- A kollégium feladata a tanulók képességeinek felismerése és kibontakoztatásának segítése. Reális önismeret és életszemlélet-formálással segítjük a továbbtanulási döntések kialakítását, tudatos életpálya-építést, az egyéni elképzelésének megvalósítását.
- A kollégiumi foglalkozások, a szabadidő hasznos eltöltésének módjaival ismertetik meg a gyermekeket és fiatalokat.
- A kollégiumi nevelés segíti a társadalmi szerepek tanulását, sajátos támogatást nyújt, a sikeres társadalmi beilleszkedéshez. A kollégiumi élet szociális ellátást, biztonságot, érzelmi védettséget nyújt, kiegészíti a családi és iskolai nevelést.
- A kollégiumi élet szociális ellátást, biztonságot, érzelmi védettséget nyújt, kiegészíti a családi és iskolai nevelést. Sajátos támogatást nyújt, a sikeres társadalmi beilleszkedéshez.

1.2. A kollégium nevelés célkitűzései

- Segítsük az új kollégista gyermekek, fiatalok beilleszkedését!
- A kulturált együttélés szabályainak elfogadására, betartására neveljünk, személyes példával adjunk mintát gyermekeinknek az empátiás személyközi kapcsolatokra!
- Minden kolléga helyezzen kiemelt hangsúlyt az önellátáshoz szükséges képességek kialakítására, fejlesztésére: tanítsuk meg a sajátos nevelési igényű gyermeket önmaga ellátására!
- Alakítsuk ki az önálló ismeretszerzés képességét és a helyes tanulási módszerek alkalmazását tanulóinknál!
- A tanulási tevékenységek közben és a tanulói közösségi életben fejlesszük a gyermekeink, fiataljaink önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, empátiáját!
- Célunk a szabadidő hasznos eltöltésére, egészséges életmódra nevelés, a kollégiumi hagyományok ápolása, továbbfejlesztése valamint a szülők, hozzátartozók bevonása a kollégium életébe; együttműködés fejlesztése!
- Akadályozzuk meg a halmozottan hátrányos helyzetű tanulóinknál, hogy a szocio – kulturális hátrányok tanulási esélyegyenlőtlenséget eredményezzenek!
- Feladatunk a reális pályaválasztáshoz szükséges képességek fejlesztése, pozitív énkép és reális önfejlesztő stratégiák kialakítása!
- A tanulók képességfejlesztése, tehetséggondozása minden kollégiumi foglalkozáson legyen kiemelt szempont!

- A gyermekek kommunikációjának, viselkedéskultúrájának, érdekérvényesítő képességének fejlesztése során alakítsuk ki az eligazodás képességét! Tudják helyesen megítélni az emberi kapcsolatok jelentőségét és minőségét!
- Minden pedagógiai munkánk fejlesztő jellegű legyen!

1.3. A kollégiumi nevelés értékei

A pedagógus a társadalom megbízottja, akinek hivatása a társadalmi értékek és viszonylatok átszarmaztatása, közvetítése a felnövekvő nemzedékre.

A tanulóknak legfőképpen azokat az értékeket kell előnybe részesíteni, kompetenciájának figyelembe vételével, viselkedésminták nyújtásával, amelyek elősegítik a harmonikus fejlődést, alkalmassá teszik őket arra, hogy életét alkotó módon vezethesse. Az alkotó életvezetés értékeinek beépülése azért fontos, mert mind a társadalom számára, mind pedig az egyén számára hasznossá válik, hiszen a boldogulása, a saját és a társadalom megelégedésére is szolgál.

2. TELJESKÖRŰ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI FELADATOK

Az egészségfejlesztés az összes nem terápiás egészségjavító módszer gyűjtőfogalma, ami magába foglalja a korszerű egészségnevelés, az elsődleges prevenció, a mentálhigiéné, az egészségfejlesztő szervezetfejlesztés, az önségítés feladatait, módszereit.

A kollégium minden részletében otthonos, családias, kulturált, esztétikus közegként működik, ahol a tanulók jól érzik magukat és ami egyben fejleszti esztétikai érzésüket, igényességüket. A testi és mentális képességek folyamatos megőrzéséhez és fejlesztéséhez szükséges megfelelő életritmus kialakítása, az egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, testápolás, a rendszeret belső igénnyé válása, az ehhez kapcsolódó szokásrendszer megalapozása. A tanulók olyan ismereteket, gyakorlati képességeket sajátítanak el, szokásokat tanulnak meg, amelyek segítik őket testi és lelki egészségük megőrzésében, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzésében. A kollégium kulturális és sportélete hozzájárul az egészséges életvitel, a helyes életmódminta kiválasztásához. A kollégium környezettudatos magatartásra neveli a tanulókat, hogy érzékennyé váljanak a környezetük állapota iránt, életvitelükbe beépüljön a környezettudatos, környezetkímélő magatartás, egyéni és közösségi szinten egyaránt.

Egészségnevelési program

A kollégiumi nevelés egyik fontos részterülete az egészségnevelés. Ez irányú törekvéseink a mindennapok nevelőmunkájának szerves része, a tanulók személyiségfejlesztése, formálása érdekében. A kollégiumi egészség nevelésnek ahhoz kell hozzájárulnia, hogy a tanulók kellő motivációt, tudást és tapasztalatot szerezhessenek egy személyes és környezeti értelemben egyaránt ésszerű, a lehetőségeket felismerő és felhasználni tudó, egészséges életvitelhez, életminőséghez. Az egészséges életmód kialakítása hosszú, egész életen áttartó bio-pszichoszociális folyamat eredménye, mely az iskolai pedagógiai programban is feltüntetett, három komponens – biológiai, mentális, szociális - egyensúlyának fenntartását jelenti.

Az iskolai pedagógiai program tartalmazza az intézményi egészségnevelési programot, mely célkitűzéseinek, feladatainak megvalósítására a kollégiumi nevelés során is törekszünk.

Kollégiumi programjaink

- Segítség! Serdülök – mentálhigiénés csoport
- Testünk, lelkünk titkai – egészségmegőrző hét
- Sportdélutánok – havonta egy kollégiumi rendezvény
- Spotfoglalkozás – csoportonként heti egy alkalommal

3. A KÖRNYEZETI NEVELÉSSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

Környezeti nevelésünk célja a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel kialakítása. Távlabbról nézve a környezeti nevelés a természet - s benne az emberi társadalom - harmóniájának megőrzését, fenntartását célozza.

A kollégiumi nevelés során fontosnak tartjuk, hogy a tanulók maguk éljék át és tapasztalják meg a megismerés élményét. Váljon személyessé a megszerzett tudás. Feladatunk a mindennapi életben való környezettudatos gondolkodásra és magatartásra és a természet szeretetére nevelés.

Az iskolai pedagógiai program tartalmazza az intézményi környezeti nevelés programját, mely célkitűzéseinek, feladatainak megvalósítására a kollégiumi nevelés során is törekszünk.

Kollégiumi programjaink

- Környezetvédelem témakörében szervezett – akadályverseny, gyalogtúra
- „Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan ” Szelektív hulladékgyűjtési akciók
  - szemét stop
  - külső-belső környezetünk tisztán tartása
- Madárvédelem – madáretető készítése, téli madáretetés

4. A KOLLÉGIUMI KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

A kollégiumba lakó gyermekekkel, fiatalokkal kapcsolatos egyik legfontosabb feladatunk, a szociális kompetencia fejlesztése, hogy sikeresen beilleszkedjen a kollégiumi közösségbe, elsajátítsa a szokásokat, megtanulja az együttélés szabályait. A kollégium a nevelési folyamat során hangsúlyt helyez a pozitív közösségi szokások és minták közvetítésére, az alapvető szociális készségek és képességek (önismeret, empátia, tolerancia, konfliktuskezelés, kommunikációs és vitakultúra) fejlesztésére.

Alkalmazott módszereink:

- vetélkedők,
- közös játékok, szerepjáték,
- tanár – diák közös tevékenysége munka, sport, játék területén,
- magyarázat, tanácsadás, tudatosítás,
- szoktatás, gyakoroltatás,
- példamutatás, követelés,
- együttműködés a szülővel,
- meggyőzés az önmagát kirekesztő tanuló esetében.

4.1. Az Ifjúsági Kör a kollégisták által létrehozott önkéntes diákszervezet, melynek feladata

- A kollégiumi diákélet gazdagabbá, színesebbé tétele,
- a diákok mindennapi életére, különböző / sport, kulturális, stb. / programjaira vonatkozó igényeinek, kérdéseinek, ötleteinek, javaslatainak, véleményeinek összegyűjtése, ezek alapján intézkedések, ill. szervezőmunka kezdeményezése,
- a diákok / tanulmányi, szervező stb. / munkáját elősegítő pályázatok figyelemmel kísérése, a diákság informálása az őket érintő pályázatokról.

5. A TANULÓK ÉLETTRENDJE

A kollégiumunk rendje biztosítja a gyermekek, fiatalok optimális testi-lelki, erkölcsi fejlődésének feltételeit, figyelembe véve speciális tanulói, szülői és iskolai igényeket, valamint az intézményi hagyományokat, szokásokat is. A gyermek számára kialakított heti és napirend biztosítja a biológiai- fiziológiai és pszichés fejlődés egységét.

A napirend szabályozó tényező a gyermekek élettrendjében. A tanulók napi életének kereteit úgy szervezzük, hogy az egyes tevékenységek arányai a tanulók egyéni és életkori sajátosságaihoz igazodjanak. A napirend a kollégiumi életet szervesen kapcsolja az iskolai órarendhez és a kollégiumi foglalkozásokhoz. Keret jellegű, a gyermekek igényeinek megfelelően módosítható, a differenciálás elve itt is érvényesül. A napirend a nevelés egyik fontos tényezője, az általa behatárolt tevékenység a rendszeres munkára szoktatás fő színtere.

5.1. Napirend

6,15 - 6,30	Ébresztő
6,30 - 7,00	Tisztálkodás, reggeli teendők
7,00 - 7,30	Reggeli
7,30 - 7,50	Készülődés az iskolába
7,50 - től	Indulás az iskolába csoportonként gyermekfelügyelőkkel
8,00 - től	Órarend szerinti tanulás
12,45 - 16,00	Az általános iskolai tanulókat osztályonként a kollégiumi nevelőtanárok veszik át a kötelező órájukat követően és tanulmányi-, felzárkóztató- és szabadidős foglalkozást tartanak számukra.
13,45-től	A speciális szakiskolás tanulók érkezése a kollégiumba utolsó iskolai tanóróját követően, akiket a gyermekfelügyelők fogadnak.
16,00 - től	Uzsonnáztatás a kollégiumban
16,00 - 18,00	Kimenő lehetősége, külön engedély alapján
16,00 - 18,45	Kollégiumi foglalkozások (csoportbeosztás szerint)
18,40 - 19,40	Vacsora, szabadfoglalkozás
19,00 - 20,00	Egyéni foglalkozás (előzetes beosztás szerint)
19,30 - 20,00	Tisztálkodás, esti teendők
20,00 - 21,00	Tv nézés, beszélgetés
20,30 - től	Villanyoltás az életkori sajátosságból eredően, életkortól függően

5.2. A tanulók tanulmányi munkája

A kollégiumi tanulási tevékenység a tanítási órákon szerzett ismeretek gyakorlását, megszilárdítását, gyakorlati alkalmazását szolgálja. Ehhez nyugodt légkört, megfelelő eszközöket, a gyermekek életkorának, fejlettségének elegendő mértékű időt biztosítunk.

A tanulóink felkészülését kollégiumi keretek között szervezzük nevelőtanárok vezetésével. A kollégiumi nevelőtanárok feladataihoz tartozik, hogy a kollégista gyermekek tanulmányi felkészítésében csoportosan és egyéni szükségleteinek megfelelően is segítséget nyújtsanak. A kollégiumi nevelőmunkánk során célunk a helyes tanulási módszer kialakítása és sikeres alkalmazása. Ennek feltétele bizonyos készségek, képességek – koncentráció, emlékezet, megértés, gondolkodás, beszédkészség, olvasási készség- fejlesztése. A nevelőmunkánkban hangsúlyt helyezünk a tanulási motívumok – az érdeklődés, a megismerés, a felfedezés vágyának- fejlesztésére. A differenciált segítségadás folyamatos. A segítségadás egyik fontos alapelve, hogy mindig annyit segítünk a tanulóknak, amennyire szükségük van a tanulás megkezdéséhez és folytatásához.

A délutáni tanulás fontos része az ellenőrzés - értékelés. A tanulók minden írásbeli házi feladatát ellenőrizzük. Az ellenőrzés, értékelés személyre szabott; segítőszándékkal történik. A jó munkát elismerjük, indokoljuk, hogy a tanulót miért részesítjük dicséretben. Az önálló leckefelmondásra kevés tanuló képes. Kérdések alapján győződünk meg arról, hogy a tanuló érti-e a tanultakat, saját szavaival ki tudja-e fejezni magát, tud-e példákat mondani a tanultakkal kapcsolatban, stb. Felkeltjük bennük az érdeklődést a kiegészítő ismeretanyagok iránt is, pl. képek, lexikonok, népszerű ifjúsági, tudományos és ismeretterjesztő művek, folyóiratok olvasásával.

5.3. A kollégiumi szabadidős tevékenységek szervezésének pedagógiai elvei

A személyiségfejlődés elősegítése – pihenés, játék, munka, művelődés, az élmények, érzelmi élet fejlesztésével.

Kollégiumi közösségi tudat kialakítása, együttműködés, tolerancia fejlesztése, társas kapcsolatok gazdagítása.

A kollégista tanulók önállóságának fejlesztése –figyelembe vesszük javaslataikat, ötleteiket. Kezdeményezőkézség, aktivitás, önállóság fejlesztése, önbizalom erősítése.

A gyermekeket adottságaiknak, fejlettségüknek megfelelően fokozatosan hozzászoktatjuk ahhoz, hogy ők is képesek legyenek megtervezni saját idejüket és mindez hasznos, szórakoztató időtöltés legyen számukra.

Személyes példamutatás – a pedagógus, mint modell – nyitottság, szociális érzékenység, kongruens személy. Közösen eltöltött szabadidős tevékenység segíti a kölcsönös elfogadást, a sikerélmény megélését, az empátia fejlesztését.

Egészséges és kulturált életmódra nevelés. A napirend elősegíti az életkori fejlődést, az egészséges bioritmus kialakulását. Az önellátás képességének fejlesztése.

Magatartászavar enyhítése: megtanítjuk a frusztrációs helyzetek oldását, a konfliktuskezelés helyes módját.

A sajátos nevelési igényű gyermek is mutathat egy – egy területen - tánc, rajz, sport - kiemelkedő adottságot. A tehetséggondozás az ő esetükben az individualizált foglalkozást, foglalkoztatást jelenti.

A kulturális foglalkozások témáit a pedagógusok úgy tervezik meg, hogy aktuálisan kapcsolódjanak iskolai, kollégiumi tematikus foglalkozásokhoz, ünnepekhez, egyéb eseményekhez, alkalmakhoz is. Könyvtárlátogatásra és könyvtárhasználatra az iskolai és a városi könyvtárban van lehetőség. Múzeumok látogatása, kiállítások, műemlékek; kulturális műsorok megtekintése a városban népszerű kezdeményezés gyerekeink, fiataljaink körében. A manuális foglalkozás keretében rajzolás, festés, mintázás, kézimunka jellegű tevékenységek szerepelnek. A fejlesztések színterei a szakköri foglalkozások. A szakköri és szabadidős munkákból kiállítást szerveznek.

A kollégisták egyéni és életkori sajátosságainak figyelembe vételével szervezzük meg a művelődési és sportolási tevékenységeinket. Odafigyelünk arra, hogy a tanulók részvétele önkéntes legyen, kívánságaik, elképzeléseik érvényesülhessenek. A tervező-szervező munkában fokozatosan vonjuk be a gyerekeket, hozzászoktatva őket ahhoz, hogy később tudatosan és átgondoltan tudják megtervezni saját művelődésükre, sportolásukra szánt szabadidejüket. Lehetőséget teremtünk arra, hogy önmagukat kipróbálva kreativitásuk, önbizalmuk fejlődjön, személyiségük kiteljesedjen, meglévő ismereteik bővüljenek.

Az egészséges szervezet harmonikus fejlődését a tanuló rendszeres edzésével segítjük elő. Változatos sportolási lehetőségek szervezésével kívánjuk elérni, hogy a gyermek megtalálja az érdeklődésének, teljesítőképességének megfelelő tevékenységi

formákat, sportágakat. Próbára teszik kitartásukat, állóképességüket, küzdeni akarásukat. A szervező munkánkban nagy jelentőséggel bír a rendszeresség. Ennek érdekében heti rendszerességgel játékos sportfoglalkozáson vesz részt a gyermek. Nevelőmunkánkban nagy fontossággal bír a személyes példaadás, a hangoztatott értékkövetelmények és elvek összhangja.

A szakkörök célja

- Az ép funkciók fejlesztése.
- Az egyéni készségek, képességek fejlesztése.
- Az alkotási vágy kibontakoztatása.
- A meglévő ismeretek bővítése.
- Érdeklődésük szélesítése, mélyítése.
- Magatartás, viselkedés formálása.
- Önismeret fejlesztése, önbecsülés, önértékelés alakítása.
- Képességeiknek megfelelő pályaválasztás segítése.

A szakkörök a tanév elején a nevelőtanári kínálat és a tanulók érdeklődése alapján szerveződnek.

Hagyományos – minden tanévben működő – szakköreink

- Népi játékok
- Mese
- Környezetvédelem
- Természetbarát
- Zeneterápia
- Kézműves
- Ügyes kezek
- Színjátészó kör
- Rajzszakkör
- Relaxációs

5.4. Egyéni foglalkozás

A személyes törődést biztosító foglalkozásokon a tanulók feltárhatják egyéni problémáikat, ezek megoldásában számíthat a velük dolgozó felnőttek tanácsaira, segítségére.

Az iskolában felmerülő tanulási nehézségek esetén kérhetik a nevelőtanárok segítségét. Lehetőség nyílik a tanulók sajátos igényeinek megfelelően az egyéni felzárkóztatásra.

Az egyéni és életkori sajátosságok, illetve a sajátos nevelési igényű tanulók speciális szükségleteit figyelembe véve egyéni bánásmódot alkalmazunk.

A kollégiumi napirendben lehetőség van az egyéni szabadfoglalkozásra is a gyermek igényei szerint. Ez azt jelenti, hogy a gyermek kedve szerint tölti el a szabadidejét, pl.: játéktevékenység (egyéni- ill. társasjáték), játékos, alkotó tevékenység (szöveg, rajzolás, építés); munkatevékenység (saját holmiját, környezetét rendbe teszi), könyvet, újságot olvas.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésében a játékot naponta biztosítani kell (játékot tanítunk és megtanítjuk játszani a gyermekeket). A játékformák kiválasztásánál figyelembe vesszük azt a fokozatosságot, amelyet az értelmi - és az érzékszervi, valamint az életkori sajátosság diktál. A sportjátékok során állóképességet, kitartást, egymás segítségét, közösségi érzést fejlesztünk. A sportjátékokat a szabadban vagy tornateremben bonyolítjuk le. Megszervezzük a téli szabadtéri játéklehetőségeket is /szánkózás, hógolyózás, hóember építése, csúszkálás/. A fenti játékformák fontos kiegészítője az egyéni játék. Minden gyermeknek van kedvenc játéka, olyan tevékenységi formája, amit rendszeresen és nagy kedvvel végez. Segítjük a tanulók hobby - tevékenységét is.

6. KOMPETENCIA ALAPÚ NEVELÉS, OKTATÁS

A sikeres munkaerő-piaci alkalmazkodáshoz szükséges, az egész életen át tartó tanulás megalapozását szolgáló képességek, készségek fejlesztése és kompetencia alapú oktatás alkalmazása, ami hozzájárul a foglalkoztatási helyzet javításához. Ennek érdekében kollégiumunkban is a kompetencia alapú oktatás módszertanának és eszközeinek széleskörű használatával, a pedagógusok módszertani kultúrájának korszerűsítését, a tanulók képességeinek és kulcs kompetenciáinak egyénre szabott fejlesztését és megerősítését, a rendszerben meglévő szelektív hatások mérséklésével, valamint az egyenlő hozzáférés és esélyegyenlőség szempontjainak érvényesítésével dolgozunk.

Kollégiumunkban a szociális, életviteli, környezeti és életpálya-építési kompetencia alapú oktatási program, programcsomag kidolgozásra került. A kollégiumi foglalkozásokon az újszerű tanulás-szervezési eljárások, a kulcskompetenciák fejlesztését támogató modern pedagógiai módszertan alkalmazása (kooperatív technikák,

projektmódszer, témahét, moduláris oktatás), illetve digitális tartalmak, taneszközök használata segíti munkánkat.

A kollégiumi foglalkozások lehetőséget adnak arra, hogy a tanulók az iskolai nevelésnek és oktatásnak nemcsak a tantárgyi, hanem a tantárgyközi területeiről is ismereteket és képességeket szerezzenek, élményekben részesüljenek. A foglalkozások olyan kompetenciákat is fejlesztenek, melyek révén a tanulóknál kialakul az alkalmazkodóképesség, a tolerancia, a konfliktuskezelő képesség. A kollégium hozzájárul az egész életen áttartó tanulás megalapozásához.

A kollégium a kompetenciák fejlesztését úgy segíti, hogy a tematikus csoportfoglalkozások során olyan tevékenységeket szervez, amelyek által a tanulók ismeretei bővülnek, képességeik gyarapodnak, attitűdjeik pozitív irányba formálódnak. A kollégiumi foglalkozások az önismeretre, a közösségi kapcsolatok kialakítására, a szociális képességek fejlesztésére, az egyénileg hatékony tanulási módszerek elsajátítására, az egészséges életvitel kialakítására, a tágabb természeti, társadalmi környezetért érzett felelősségre nevelnek. A halmozottan hátrányos helyzetű tanulóink hatékony személyiségismerete alapozza meg a differenciált, egyénre szabott fejlesztést.

6.1. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A tanulók kompetencia alapú fejlesztése: képességek, készségek, ismeretek és pozitív attitűdök kialakítása a feladatunk elsősorban a szociális és életpálya-építés területén.

6.1.1. A tanulók – énkép, önismeret, szociális képességek - fejlődését elősegítő tevékenység elvei

Hangsúlyos szerepet kap az egyéni képességek kibontakoztatásának támogatása, a fiatalok testi, lelki, szociális fejlődésének segítése az életkori sajátosságaik, egyéni adottságaik figyelembevételével, egészséges környezeti feltételek megteremtésével, egészséges táplálkozás biztosításával és tanulóink rendszeres foglalkoztatásával.

A foglalkozások és tevékenységek átszövik és irányítják a tanulók életét, fokozzák aktivitásukat, ami hozzájárul a kollégiumban eltöltött idő hasznos és örömteli megéléséhez.

A kollégiumi nevelésben a foglalkozások célja a kollégisták személyiségének, etikai és esztétikai ismereteinek, jellemének identitás- tudatának, önbizalmának, felelősségvállalásának, közösségi szellemiségének megalapozása és fejlesztése.

A foglalkozások az önismeretre, a közösségi kapcsolatok kialakítására, a szociális képességek, készségek fejlesztésére, az egyénileg hatékony tanulási módszerek elsajátítására, helyes életviteli szokások kialakítására, a tágabb természeti, társadalmi környezetért érzett felelősségre nevelnek.

6.1.2. A tanulók tanulási, gondolkodási kultúrájukat, felzárkóztatásukat, pályaaorientációjukat segítő tevékenység elvei

Alapvető jelentőséget tulajdonítunk a kulcskompetenciák kialakításának, az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges motívumok és tanulási képességek kiművelésének. Fontos a gyermek reális énképéhez, önértékeléséhez szükséges képességek fejlesztése. A tanulási folyamat tervezésében, szervezésében, irányításában a tevékenység-központú tanítási gyakorlatot alkalmazzuk, mely életszerű helyzetek teremtésével alkalmat nyújt konkrét élmények és tapasztalatok gyűjtésére. Bővítjük a tanulók ismeretét, szélesítjük az érdeklődési körüket és biztosítjuk számukra az egyéni adottságaik, képességeik szerint az önmegvalósítás lehetőségét. A kompetencia alapú oktatás során az ismereteket – készségeket és attitűdöket kölcsönhatásban fejlesztjük, mely segíti a tanulókat a reális pályaaorientációjukban. A képesség-kibontakoztató felkészítés a személyiségfejlesztés, a közösségfejlesztés segítségével járul hozzá a tanulási kudarcból, szociális hátrányból eredő lemaradás csökkentéséhez.

6.1.3. A tanulók önálló életkezdését elősegítő, környezettudatos magatartásának kialakítását segítő tevékenységek elvei

A kollégiumi nevelőmunkánk alapelve, hogy minden sajátos nevelési igényű gyermeket meg kell tanítani önmaga ellátására (ruházatuk, környezetük rendbetétele, személyi higiénia – tisztálkodás, az egyszerűbb házimunkák önálló végzése). Fontosnak tartjuk, hogy a tanulóknál váljon belső igénnyé a rendszeretet, megtanítjuk a munkájuknak a megbecsülésére, értékelésére és megértetjük a gyermekkel, hogy a munka elvégzése az élet természetes menetéhez tartozik. A kompetenciaterületek fejlesztésével megalapozzuk a konstruktív életvezetést, az egyéni életpálya-építést és egészséges életmód-készséget. Alapvető értéknek tekintjük a szűkebb és tágabb környezetéhez való kötődés érzését, megismerésének és megóvásának igényét.

7. KOLLÉGIUMI FOGLALKOZÁSOK

A Kollégiumi Nevelés Országos Alapprogramjában (59/2013.(VIII. 9. EMMI rendelet) meghatározott foglalkozásokon vesznek részt kollégista tanulóink, mely lehet:

- Kötelező
- Szabadon választható

A törvénykezés által meghatározott időkeret terhére szervezett kollégiumi foglalkozás lehet:

- felzárkóztató, tehetség kibontakoztató, speciális ismereteket adó, egyéni vagy csoportos – felkészítő – tanulást segítő foglalkozás,
- közösségi fejlesztést megvalósító csoportos – tematikus, csoport életével kapcsolatos foglalkozás,
- a szabadidő eltöltését szolgáló (szakkör, érdeklődési kör, önképzőkör, énekkar, művészeti csoport, tanulmányi, szakmai, kulturális verseny, házi bajnokság, iskolák közötti verseny, bajnokság, diáknap) csoportos,
- a tanulókkal való törődést és gondoskodást biztosító egyéni,
- a kollégiumi közösségek működésével összefüggő csoportos foglalkozás - DÖK programok, fórumok, megbeszélések.

A foglalkozások formáját és tartalmát úgy határozzuk meg, hogy azok hozzájáruljanak a tanulók erkölcsi gyarapodásához, személyiségének gazdagodásához, kompetenciáik fejlesztéséhez, a közösség fejlődéséhez.

7.1. Tematikus csoportfoglalkozások témakörei:

- A tanulás tanítása
- Az erkölcsi nevelés
- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
- Állampolgárságra, demokráciára nevelés
- Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése
- A családi életre nevelés
- Testi és lelki egészségre nevelés
- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség
- Fenntarthatóság, környezettudatosság
- Pályaorientáció
- Gazdasági és pénzügyi nevelés

-
- Médiatudatosságra nevelés

7.2. A tematikus foglalkozások éves óraszámjai:

Kollégiumi csoportfoglalkozások keretterve – témakörök	Éves óraszám					
	1-8. évfolyam	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam	13-14. évfolyam
A tanulás tanítása	4	3	2	2	2	1
Az erkölcsi nevelés	2	2	2	2	1	1
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	2	2	2	2	1	1
Állampolgárságra, demokráciára nevelés	1	2	2	2	1	2
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	1	1	1	1	1	1
A családi életre nevelés	1	1	2	2	3	3
Testi és lelki egészségre nevelés	2	2	2	2	2	2
Felelősségvállalás másokért, önkéntesség	2	2	2	2	1	1
Fenntarthatóság, környezettudatosság	2	2	2	2	2	2
Pályaorientáció	2	2	2	2	2	2
Gazdasági és pénzügyi nevelés	2	2	2	2	3	3
Médiatudatosságra nevelés	1	1	1	1	1	1
Összesen:	22	22	22	22	20	20

7.3. A tematikus csoportfoglalkozások tartalmának témakörönkénti meghatározása

7.3.1. A tanulás tanítása foglalkozás fejlesztési területei:

- a tanítási órától időtartamban, strukturáltságában eltérő a tanulási-tanítási folyamatot kiegészítő „szervezeti” forma –segítséget nyújt a tanuláshoz szükséges pozitív hozzáállás kialakításához, fenntartásához
- figyelembe veszi a tanulók egyéni különbségeit (kreativitás, intelligencia, személyiség, kortársi és családi jellemzőket) amelyek a tanulást egyaránt befolyásolhatják
- felelősségvállalás a diákok tanulásaért, képességeiknek megfelelő elvárások támasztása: *korrekció*s: a tanuló gyenge oldalainak felerősítése/ *kompENZáló*: játékos megoldások, más modalitások, alkalmazása
- a tananyag közvetítés szintjének igazítása a tanuló képességéhez –sikerélmény biztosítása: a tanuláshoz szükséges belső állapot serkentése, a fáradtság természetének ismerete a pihenés módjainak kialakítása
- gyakorlás, visszajelzés, útmutatás, ellenőrzés, beszélgetés, bátorítás fenntartása
- a rendelkezésre álló idő maximális kihasználása, tényleges, tartalmas. hatékony munkavégzés szervezése
- hitelesség, a tanuló felé való pozitív érzelmi odafordulás, meggyőződés, a tanuló érzéseinek megértése (empatikusság)

Cél: nagy jelentősége van az egyénre szabott tanulási módszerek elsajátításának, ezzel segítve az iskolai órákra való felkészülést, a jó eredmények elérését, a hátránnyal küzdők felzárkóztatását, a gyermekek tehetségének kibontakoztatását. Fontos, hogy a tanulók eredményesen fejezzék be a választott iskolájukban folytatott tanulmányikat. A tanulás tanítása. az ismeretszerzést és hasznosítást elősegítő beállítódások kialakítása nagymértékben hatással lesz egész felnőtt életükre. és elősegíti helytállásukat a munka világába.

A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztés fókuszai:

Önismerettel összefüggő kompetenciák: önbizalom, énkép, önszabályozás. Kreativitás, intelligencia

A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: információkezelés, több szempontú megközelítés.

Társas készségek: kommunikációs készségek, együttműködés, kreativitás.

Életpálya-építés kompetencia fejlesztés fókuszai:

Énkép, önismeret, kreatív gondolkodás, együttműködés, empátia, problémamegoldás.

Saját teljesítőképesség becslése, időbecslés, helyzetelemzés, tervezés, a tervnek megfelelő haladás.

7.3.2. Az erkölcsi nevelés foglalkozások fejlesztési területei:

- Összhangot teremt a lelkiismeret szabadsága és a tanuló erkölcsi felelőssége között
- Emberi kapcsolataikban fontossá válik az erkölcsi értékek és az erkölcsi érzékek jelenléte
- Releváns helyet tölt be a munka megbecsülése, a morális helytállás és egyéni döntések a tanuló különböző élethelyzeteiben

Cél: A diákok megismerjék az alapvető erkölcsi normákat és ezek a normák, értékek beépüljenek a mindennapi életükbe, tevékenységükbe. Lényeges, hogy az erkölcsi nevelés a napi élet gyakorlatából, tapasztalataiból, vegyen példákat, egyben készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra és azok kezelésére. Segítsen választ találni erkölcsi kérdéseikre az esetleges problémáikra, hiszen a nevelés nagy hatással van a közösség és az egyén életére egyaránt.

A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztés fókuszai:

Önismerettel összefüggő kompetenciák: önbizalom, énkép, önszabályozás. mértéktartás, együttérzés, felelősség-és kötelességtudat

A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: információkezelés, több szempontú megközelítés

Társas készségek: kommunikációs készségek, együttműködés, kreativitás, együttérzés, segítőkészség, szolidaritás

Életpálya-építés kompetencia fejlesztés fókuszai:

Énkép, önismeret, kreatív gondolkodás, együttműködés, empátia, problémamegoldás.

Saját teljesítőképesség becslése, időbecslés, helyzetelemzés, tervezés, a tervnek megfelelő haladás.

7.3.3. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés foglalkozások fejlesztési területei:

- Kellő ismeretet nyújt, a népi kultúránk értékeiről, történetéről, történelméről, hagyományairól a nemzeti és az európai identitás kapcsolatáról

- Tudásanyagot biztosít a magyar tudomány, kultúra és sport kiemelkedő személyiségeiről
- Érdeklődéssel felkeltő anyagot ismerteti a hazai nemzetiségek kulturális és nyelvi sokféleségéről

Cél: Lehetőség biztosítása, hogy a tanulók elsajátítsák azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák a szülőföld, a haza és a népei megismerését, megbecsülését.

A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztés fókuszai:

Önismerettel összefüggő kompetenciák: önbizalom, énkép, önszabályozás, mértéktartás, együttérzés, felelősség-és kötelességtudat

A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: információkezelés, több szempontú megközelítés

Társas készségek: kommunikációs készségek, együttműködés, kreativitás, együttérzés, segítőkészség, szolidaritás

Életpálya-építés kompetencia fejlesztés fókuszai:

Énkép, önismeret, kreatív gondolkodás, együttműködés, empátia, problémamegoldás.

Saját teljesítőképesség becslése, időbecslés, helyzetelemzés, tervezés, a tervnek megfelelő haladás.

7.3.4. Állampolgárságra, demokráciára nevelés foglalkozás fejlesztési területei

- Legyen tisztában a demokrácia fogalmával, ismerje fel, jelentőségét a közösségben, az emberi társadalomban.
- Lássa be, hogy a jog a társadalmi élet nélkülözhetetlen szabályozó eszköze.
- Értse a kötelezettségek és a jogok egymásra gyakorolt hatását.
- Ismerje a demokratikus állam működésének főbb elemeit (választási rendszer, helyi önkormányzatok, törvényhozás, kormány, igazságszolgáltatás, fegyveres testületek)
- Értse meg az állampolgár és a társadalom együttműködésének fontosságát az egyéni és társadalmi célok elérése érdekében.

Cél: A kollégiumban folyó nevelés sajátos pedagógiai eszközei révén elősegíti a demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének megértését. A közösségi tevékenységek gyakorlásával a diákok átélhetik annak jelentőségét, hogy mit is jelent a felelős állampolgári részvétel a közügyekben a közösség és az egyén számára

egyaránt. Ez tágabb értelemben sokat segít a nemzeti öntudat erősítésében és egyben összhangot teremt az egyéni célok és a közösségi jó között.

A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztés fókuszai:

Identitás, önszabályozás-érzelmelek kezelése, empátia, csoporthoz tartozás, együttműködés, anyanyelvi beszéd és beszédértés, alkotóképesség, problémamegoldó képesség.

Életpálya-építés kompetencia fejlesztés fókuszai:

Verbális és nonverbális kommunikáció, érzelmi intelligencia, szerepjáték, gondolkodás, fantázia, kreativitás, figyelem, koncentráció, együttműködés, nemzeti hovatartozás fejlesztése.

7.3.5. Az önismeret és a társas kultúra foglalkozás fejlesztési területei:

- Legyen képes, személyiségjegyeit, tulajdonságait, képességeit felismerni.
- Értse, hogy tevékenységével tehet közvetlen környezetéért, csoportjáért, társaiért.
- Láss be, hogy szükség van az alapvető magatartási szabályok betartására.
- Életkorának megfelelő választékossággal legyen képes a társas kommunikációra.
- Alakuljon ki a tanulóban a választási lehetőségek felismerésének képessége és döntési helyzetekben legyen képes e lehetőségeket mérlegelni.
- Válgják természetessé benne a másik ember személyiségének tisztelete és megértése, a helyes önismeret kialakítása, önmaga felvállalása.

Cél: A kollégiumi nevelés elősegíti, hogy kialakuljanak az önismeret gazdag és szilárd elméleti és tapasztalati alapjai. A közösségi lét, a csoporthoz tartozás, az egymás közötti interakciók elősegítik a reális énkép és az önértékelés kialakulását, melyek a személyiségfejlődés meghatározó elemei. Mód van a mások helyzetébe történő beleélés képességének kialakítására, mások elfogadására. Ezek a képességek elősegítik, hogy kulturált közösségi élet alakuljon ki a kollégiumban.

A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztés fókuszai:

Önbizalom, énkép, önszabályozás, információkezelés, több szempontú megközelítés, kommunikációs készségek, együttműködés, kreativitás.

Életpálya-építés kompetencia fejlesztés fókuszai:

Énkép, önismeret, kreatív gondolkodás, együttműködés, empátia, problémamegoldás. Saját teljesítőképesség becslése, időbecslés, helyzetelemzés, tervezés, a tervnek megfelelő haladás.

7.3.6. A családi életre nevelés foglalkozás fejlesztési területei

- Ismerje a család szerkezetét, működését, valamint a különféle szerepeket és szabályokat a családi közösségben.
- Képes legyen felismerni és megfelelő módon kezelni, értelmezni a családban előforduló különböző konfliktusokat.
- Ismerje a különféle szerepeket és szabályokat a családban.
- Tudatosuljon a családalapítás, családtervezés, a helyes párkapcsolat és felelősségvállalás fontossága.
- Ismerje meg a helyes szexuális kultúra jellemzőit és kialakításának jelentőségét a párkapcsolatokban.

Cél: A család, mint a társadalom alapvető közösségi építőköve különös jelentőséggel bír a fiatalok kiegyensúlyozott személyiségfejlődésében. A kollégiumnak éppen ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek, értékek megbecsülése. A kamaszkorban kiépülő párkapcsolatoknak is fontos szerepe van a későbbi családi közösség kialakításában. Egymás tisztelete, a másik iránt érzett felelősség, a helyes szexuális kultúra és az erkölcsi értékek kialakítása döntő jelentőségű, melyben a kollégiumi nevelésnek fontos szerepe van.

A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztés fókuszai:

Önmegismerés, kreativitás, problémamegoldás, információgyűjtés, kommunikációs készségek, empátia, kapcsolatkezelési képesség, csoporthoz tartozás, együttműködés, pontos kommunikáció, problémamegoldás.

Életpálya-építés kompetencia fejlesztés fókuszai:

Önismeret-fejlesztés (belső igények felismerése és megfogalmazása, önkontroll, önmotiválás, önértékelés). Együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás. Lényegkiemelés, empátia, tolerancia fejlesztése. Kooperativitás (hatékony kommunikáció, szerepvállalás, kötelezettségvállalás)

7.3.7. Testi és lelki egészségre nevelés foglalkozások fejlesztési területei

- Legyen tisztában az egészségtudatos életmód jelentőségével.
- Tudatosuljon és váljon napi gyakorlattá az egészséges életmód és a testmozgás.
- Ismerje a különféle egészségkárosító szereket és a szenvedélybetegségeket.
- Legyen tisztában a helyes életritmus és életvitel személyiségre, testi fejlődésre kifejtett pozitív jelentőségével.

- Ismerje fel az egészséget fenyegető tényezőket, a szenvedélybetegségeket és ismerje ezek megelőzésének módjait.
- Tudatosuljon és váljon napi gyakorlattá az egészséges életmód és a testmozgás, az egészségtudatos életmód.
- Legyen tisztában az egészség, a sport és a lelki élet egymásra gyakorolt hatásával.

Cél: Az egészséges életritmus és életvitel kialakítása, tudatosítása meghatározó jelentőségű a fiatalok számára. A tanulók a kollégiumban olyan ismereteket, gyakorlati képességeket sajátíthatnak el, olyan szokásokat tanulhatnak meg, amelyek segítik őket testi és lelki egészségük megőrzésében, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzésében. A kollégium sportélete nagymértékben hozzájárulhat az egészséges életmód kialakításához és fejlesztéséhez.

A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztés fókuszai:

Önismeret, önszabályozás, problémamegoldó gondolkodás, kapcsolatteremtő képesség, szolidaritás, tolerancia

Életpálya-építés kompetencia fejlesztés fókuszai:

Kooperáció – feladatmegosztás, segítőkészség, együttműködési készség, értékelés. Információszerzés, információfeldolgozás, hatékony kommunikáció. Gyűjtött adatokból következtetések levonása, ok-okozati összefüggések felismerése. Saját felelősség felismerése, megfogalmazása, önfejlesztési célok meghatározása.

7.3.8. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség foglalkozás fejlesztési területei

- A hátránnyal élők iránt érzett felelősség és az értük végzett önkéntes feladatvállalás
- Jelenjen meg a tanuló személyiségében a szolidaritás érzése.
- Legyen érzékeny mások helyzetére iránt.
- Alakuljon ki az összetartozás érzése.
- Alakuljon ki segítő magatartás a fogyatékkal élők iránt.
- Tudatosuljon az együttműködés és az egymásra figyelés fontossága.
- Legyen motivált önkéntes feladatvállalásra a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű társak iránt.

Cél: A hátránnyal élők iránt érzett felelősség és az értük végzett önkéntes feladatvállalás megfelelő módon segíti a szociális érzékenységek kialakulását a tanulóknál. A szűkebb és tágabb környezetünkben ilyen helyzetben élőkért végzett önkéntes feladatvállalás fontos személyiségfejlesztő hatással bír. Az önkéntes feladatvállalási hajlandóság beépülése a tanuló személyiségébe.

A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztés fókuszai:

Empátia, tolerancia, segítő készség, máság elfogadása.

Életpálya-építés kompetencia fejlesztés fókuszai:

Verbális és nonverbális kommunikáció, érzelmi intelligencia, szerepjáték, gondolkodás, fantázia, kreativitás, figyelem, koncentráció, együttműködés fejlesztése.

7.3.9. Fenntarthatóság, környezettudatosság foglalkozások fejlesztés területei:

- Váljon érzékennyé környezete állapota iránt és legyen képes a környezet sajátosságainak megismerésére.
- Tekintse értéknek a természeti és az ember alkotta környezet esztétikumát, fenntartható, harmonikus működését és jöjjön létre benne készítés környezete értékeinek megőrzésére.
- Fejlődjenek ki benne a harmonikus környezet iránti igények, környezetkímélő életmódhoz szükséges szokások és legyen motivált a környezet védelmét célzó közös cselekvésre.
- Ismerje fel a mindennapi életben előforduló, a környezetet szennyező anyagokat, a környezetre káros tevékenységeket és kerülje is el ezeket.
- Legyen képes társaival együttműködésben tudatosan, a környezeti szempontokat is figyelembe véve alakítani a kollégium belső és külső környezetét.
- Ne hagyja figyelmen kívül személyes élettereinek kialakításában a környezetbarát módokat.
- Részesítse előnyben a természetes, újrahasznosítható anyagokat.
- Válgék erkölcsi alapelvévé a természet tisztelete, környezete megbecsülése.

Cél: A mai társadalmi, gazdasági helyzetben kitüntetett szerepe van a természeti környezet megóvásának. A kollégiumi diáknak meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Fel kell készíteni őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására, a környezet védelmét elősegítő tevékenységekre, közös cselekvésekre.

A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztés fókuszai:

Információkezelés (adatok megszerzése, rendszerezése, értelmezése, megfigyelőképesség), problémamegoldás, együttműködés, környezettudatosság.

Életpálya-építés kompetencia fejlesztés fókuszai:

A tetteink következményének belátása, kötelezettségvállalás, információszerzés, információ feldolgozás, analízis, lényegkiemelés, ok-okozati összefüggés felismerése.

7.3.10. Pályaorientáció foglalkozások fejlesztési területei:

- Tudatosuljon a diákokban a pálya és a személyiség valamint a képességek és az adottságok összhangja.
- Tudja összehasonlítani az egyes pályák szakmai, ergonómiai elvárásait, jellemzőit.
- Legyen képes felismerni az önismeret szerepét a helyes pályaválasztásban, ismerje saját képességeit.
- Legyen képes mérlegelni saját pályaválasztási lehetőségeit.
- Tudjon önállóan tájékozódni a pályaválasztási dokumentumokban.
- Legyen képes megérteni a munkahelyi feladatokat és elvárásokat.
- Tudatosuljon benne, hogy élete során többször pályamódosításra kényszerülhet, ezért is van jelentősége a folyamatos tanulásnak, önképzésnek.

Cél: A kollégium olyan feltételekkel rendelkezik, melyek az öntevékeny tanulói cselekvések révén biztosítják a képességeik kibontakoztatását, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják későbbi hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát. A különféle szakkörökön, önképző körökön képessé válhatnak arra, hogy a számukra megfelelő pályaválasztásuk érdekében megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. A pályaválasztáson túl egyben felkészülhetnek a választott életpályára is.

A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztés fókuszai:

Önmegismerés, önreflexióra való képesség, kreativitás, problémamegoldás, információgyűjtés, kommunikációs készségek, empátia, kapcsolatkezelési képesség, csoporthoz tartozás, együttműködés, rendszerező képesség, pontos kommunikáció, problémamegoldás.

Életpálya-építés kompetencia fejlesztés fókuszai:

Önismeret-fejlesztés (belső igények felismerése és megfogalmazása, önkontroll, önmotiválás, önértékelés). Együttműködés, demokratikus viselkedés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás. Lényegkiemelés, empátia, tolerancia fejlesztése. Kooperativitás (hatékony kommunikáció, szerepvállalás, kötelezettségvállalás, elhatárolódás szélsőséges magatartástól)

7.3.11. Gazdasági és pénzügyi nevelés foglalkozások fejlesztési területei

- Ismerje meg az ésszerű családi gazdálkodás kialakításának módszereit.
- Legyen tisztában az otthoni pénzügyi lehetőségekkel, korlátokkal.
- Tanulja meg a különféle pénzkezelési technikákat.

- Ismerje a társadalmi, gazdasági problémák kialakulásának okait.
- Tanulja meg az ésszerű családi gazdálkodás kialakításának módszereit.
- Tudja alkalmazni a pénzkezelés különböző technikáit.
- Tudatosuljon benne a munka jelentősége, mint a javak létrehozásának, illetve megszerzésének eszköze.
- Legyen tisztában a vállalkozások szerepével, a kockázatvállalás fontosságával és veszélyeivel.

Cél: A pénz világának, a helyes gazdálkodás alapvető szabályainak megismerésére a kollégium megfelelő helyet és lehetőséget biztosít a tanulók számára.

Működése egyben megfelelő példát mutat arra, hogy miként kell és szabad a javakkal ésszerűen gazdálkodni, a fogyasztás szerkezetét a lehetőségekhez viszonyítva megfontolt módon kialakítani. Az egyéni és közösségi érdekek jól összehangolhatók a diák-önkormányzati munka révén. Gyakorolhatók a döntés és a felelősség egymásra hatásából adódó helyzetek.

A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztés fókuszai:

Identitás, önszabályozás-érzelmelek kezelése, empátia, csoporthoz tartozás, együttműködés, anyanyelvi beszéd és beszédértés, alkotóképesség, problémamegoldó képesség.

Életpálya-építés kompetencia fejlesztés fókuszai:

Verbális és nonverbális kommunikáció, érzelmi intelligencia, szerepjáték, gondolkodás, fantázia, kreativitás, figyelem, koncentráció, együttműködés fejlesztése.

7.3.12. Médiatudatosságra nevelés foglalkozások fejlesztési területei

- Felkészíti a tanulót a közösségi tartalmak etikus, jogszabályok szerinti használatának és felhasználásának szabályainak megismerésére
- Gyakoroltatja a különféle ismeretek hozzájutásának módjait az internetes keresők segítségével
- Bemutatja az internet és játékfüggőség hatásainak súlyos következményeit

Cél: A diákok nevelésének szempontjából fontos, hogy értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét, a társadalom és a média kölcsönös kapcsolatát. A médiatudatosságra nevelés során a megfelelő értelmező, kritikai beállítódás kialakításának és fejlesztésének meghatározó jelentősége van valamennyi korosztály számára.

A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztés fókuszai:

Önismerettel összefüggő kompetenciák: önbizalom, énkép, önszabályozás, mértéktartás, együttérzés, felelősség-és kötelességtudat

A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: információkezelés, több szempontú megközelítés

Társas készségek: kommunikációs készségek, együttműködés, kreativitás, együttérzés, segítőkészség, szolidaritás, verbális- nonverbális kommunikáció.

Életpálya-építés kompetencia fejlesztés fókuszai:

Énkép, önismeret, kreatív gondolkodás, együttműködés, empátia, problémamegoldás.

Saját teljesítőképesség becslése, időbecslés, helyzetelemzés, tervezés, a tervnek megfelelő haladás.

8. GYERMEK – ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ TEVÉKENYSÉGEK

Kollégiumi nevelőmunkánk gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos tevékenységét a gyermekvédelmi törvény iskolai vonatkozásai határozzák meg. Gyermekvédelmi tevékenységünk középpontjában a prevenció áll annak érdekében, hogy a gyermek, illetve annak családja ne jusson el a krízishelyzetig és a gyermek a családjában nevelkedhessen fel.

Tevékenységünk

- Figyelemmel kísérjük a gyermek családjában végbemenő történéseket, változásokat, szociális helyzetet.
- Feladatunk a gyermek panaszának a meghallgatása, annak orvoslása érdekében tesszük meg a szükséges intézkedéseket.
- A szülőkkel együttműködve, őket is segítve jelzőrendszerként szolgálunk.
- A problémákat az intézmény gyermekvédelmi felelősének jelezzük, aki a gyermek érdekében felveszi a kapcsolatot az illetékes gyermekjóléti szolgálattal, az önkormányzattal, valamint az illetékes hivatalokkal.
- A szülőkkel a nevelés kérdésében igyekszünk kialakítani az összhangot.
- Előzetes egyeztetés után- amennyiben igény van rá- családlátogatást szervezünk.

9. A KOLLÉGIUM HAGYOMÁNYAI ÉS TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK TERVE

Kollégiumi nevelőmunkánkban nagy hangsúlyt fektetünk hagyományaink ápolására, ünnepeinkre való megemlékezésre. Mindez a családi életre nevelést is szolgálja, hiszen a gyermek ideje nagy részét családjától távol, a kollégiumi közösségben tölti.

Az ünnepeken, rendezvényeken való részvétellel a gyermekek - a nevelők irányításával - elsajátítják az ilyen helyzetben kívánatos viselkedési kultúrát. A készülődés, az ünnepi hangulat, majd emlékezés sok közös élmény forrása, mely erősíti az összetartozást, az egymásra figyelmet, segítségnyújtást, a gyermek önmaga megmérettetésében, önbizalma fokozásában. Az ünnepeink a hagyományépítést szolgálják.

Kollégiumi rendezvényeinkkel növeljük a társas együttlét lehetőségét – ahol a gyermek ismeretet szerezhet, gyakorolhatja az alkalmazkodást, a helyes viselkedést; tájékozódhat a társadalmi valóságról, a visszahúzódó, nehezen oldódó gyermek visszatalálhat a közösségbe.

Mindenképpen törekszünk a továbblépés, továbbfejlesztés jegyében arra, hogy az alkotó fantázia tükrében egyéni ötletek születhessenek, amelyek a kollégium működésébe beilleszthetőek és új, kreatív, színvonalas kollégiumi programot eredményeznek.

9.1. Ünnepeink, hagyományaink

- Szeptember
  - Ismerkedési klubdélután (az új tanulók beilleszkedését segíti)
  - Ismerkedés szűkebb és tágabb környezetünkkel
  - Gyalogtúra
  - Szüreti multság
- Október
  - Ifjúsági kör alakulása
  - Éves program – Sportdélután 1.
  - Őszi forgatag
- November
  - Halloween party
  - Éves program – Sportdélután 2.
  - Tanulmányi séta

- December
  - Népi hagyományok a téli ünnepkörben
  - Éves program – Sportdélután 3.
  - Óévbúcsúztató buli
- Január
  - Éves program – Sportdélután 4.
  - Az újévi jégkirálynő üzenete – kulturális rendezvény
- Február
  - Farsangi mulatság
  - Éves program – Sportdélután 5.
  - Valentin nap
- Március
  - Nőnap köszöntés
  - Éves program – Sportdélután 6.
  - Testünk, lelkünk titkai
- Április
  - Fordított nap (április 1.)- tréfás vetélkedő
  - Húsvéti forgatag
  - Éves program – Sportdélután 7.
- Május
  - Akadályverseny
  - Védj a természetet
  - Éves program – Sportdélután 8.
- Június
  - Nemzeti összefogás napja
  - Gyermeknap, pedagógus nap
  - Bolond-ballagó, tanévzáró buli

Megyei kollégiumok rendezvényén is részt veszünk:

- Február – Babus kupa – Vásárosnamény
- Március – Asztalitenisz verseny – Nyíregyháza-Nyírszőlős
- Április – Kulturális seregszemle – Nyíregyháza

9.2. Kapcsolattartás iskolával, szülőkkel és a kollégium további partnereivel

A kollégium nevelési feladatainak eredményes megvalósítása érdekében rendszeres kapcsolatot tartunk a szülőkkel, az iskolával, az illetékes polgármesteri hivatalokkal, jegyzőkkel, gyermekjóléti szolgálatokkal, családsegítő szolgálatokkal, támogató szolgálatokkal.

A szülőkkel való kapcsolattartás formái

- szülői értekezlet
- családlátogatás
- fogadóóra (tájékoztatás a gyermek fejlődéséről)
- nyílt bemutató foglalkozások
- rendezvények szervezésébe való bevonás
- telefonon való, ill. családgondozó közvetítésével történő kapcsolattartás.

Az iskolával történő kapcsolattartás formái

Az iskolai és a kollégiumi nevelőtestület között mindennapos a kapcsolat. A hatékony nevelő-oktató munka érdekében az együttműködés folyamatos a nevelőtestület tagjaival a közösen kialakított és egyeztetett nevelési célok és feladatok megvalósítása érdekében.

Közös értekezletek:

- alakuló és tanévnyitó értekezlet,
- félévi, év végi munkát értékelő,
- tanévzáró,
- nevelési és rendkívüli értekezlet,
esetmegbeszélések - szükség esetén az iskolai pszichológussal.

A kollégium további partnereivel történő kapcsolattartás formái

A kollégium tanulói a megye több településéről érkeznek hozzánk, ezért tartjuk fontosnak a kapcsolattartást a polgármesteri hivatalokkal, jegyzőkkel, gyermekjóléti-, családsegítő és támogató szolgálatokkal. A tanulók fejlődése érdekében törekszünk arra, hogy mindkét fél a kölcsönös együttműködésre, rendszeres információcserére törekedjen.

Kollégiumi nevelőtanárok munkaközössége

A kollégiumban dolgozó nevelőtanárok a terület szakmai munkájának tervezésére, szervezésére, ellenőrzésére szakmai munkaközösséget hoztak létre. A munkaközösség tagjai saját szakmai tevékenységük irányítására, koordinálására munkaközösség vezetőt

választanak, akit az intézményvezető bíz meg a feladta ellátására. A munkaközösség vezető képviseli a szakmai munkaközösséget az intézmény vezetősége felé és az iskolán kívül.

- Kollégiumi neveléssel, oktatással kapcsolatos feladatok:
  - A kollégisták szociokulturális hátterének felmérése, intézkedési terv készítése
  - A nevelő munka hatékonyabbá tétele érdekében továbbra is folyamatos együttműködés a szaktanárokkal, osztályfőnökökkel, szülőkkel, nevelőszülőkkel stb.
  - A tanulók fejlesztését, nevelését, hasznos szabadidő eltöltését elősegítő programok szervezése
- A kollégiumi nevelőmunka célja:
  - A mentálisan hátrányos helyzetű tanulók lemorzsolódásának csökkentése, a társadalom periferiájára való kerülés kiküszöbölése
- Csoportvezetői célok, feladatok:
  - A csoport tanulóinak teljes körű megismerése
  - Segítségnyújtás a szociális és a szocializációs hátrányok leküzdéséhez
  - Fokozott egyéni törődés nyújtása
  - Tanulmányi munka a mindennapos felkészülés egyértelműségének közvetítése
  - A diákok aktív bevonása a közösségi munkába, motiválás

DIÁKÖNKORMÁNYZAT

---

1. DIÁKÖNKORMÁNYZAT

Intézményünk tanulói a nevelés-oktatással összefüggő közös tevékenységük megszervezésére, a demokráciára, közéleti felelősségre nevelés érdekében - a házirendben meghatározottak szerint – diákköröket, a tanulók érdekképviselőire diákönkormányzatot hozhatnak létre, amelyek létrejöttét és működését a nevelőtestület és e feladatra kijelölt, felsőfokú végzettségű és pedagógus szakképzettségű személy segíti, akit az intézményvezető bíz meg ötéves időtartamra.

A gyermekek és a fiatal felnőttek életét közvetve vagy közvetlenül nagyon sok **jogszabály** érinti pl.:

2011. évi CLXXXVII. törvény a szakképzésről,

2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről,

2011. évi CCXI. törvény a családok védelméről,

1991. évi LXIV. törvény a Gyermekek jogairól,

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról.

1.1. A diákönkormányzat célja

- a diákok (intelligencia, kreativitás, személyiség, kortársi és családi jellemzőik függvényében) iskolánk aktív, alkotó partnereivé váljanak, képesek legyenek érdekeik felismerésére, megfogalmazására és a véleményük kinyilvánításra,
- a tanulói jogok és kötelességek érvényre juttatásával hozzájáruljon önmegvalósításukhoz,
- ösztönző, közösség-és személyiségformáló tevékenysége kapcsán tartalmassá és emlékezetessé tegye az iskolai diákéveket,
- tanuláshoz való pozitív viszony kialakulásának, fenntartásának elősegítése, erősítése,
- alapvető viselkedési, magatartási normák tudatosítása.

1.2. Feladata

- Diákok érdekeinek képviselése.
- Diákrendezvények
- Iskolai DÖK Facebook oldalának működtetése.

- Éves munkaterv kidolgozása, tisztségfelelősök (elnök, titkár, kulturális, sport, környezetvédelmi, gazdasági,) megválasztása.
- DÖK SZMSZ szerinti működtetése.
- Iskolai diákközgyűlés megrendezése.
- DÖK – nap (egy tanítás nélküli munkanap) programjának lebonyolítása.
- Állandó programok konkretizálása:
  1. Féléves és éves beszámolók elkészítése
  2. A félév és az év tanulói magatartás, szorgalom értékelése
  3. Filmklub
  4. DÖK tagok csapatépítő programja

1.3. A Diákönkormányzat intézményszintű jogi háttere

Döntési joga van:

- a DÖK életének szervezésében,
- saját feladataira,
- tájékoztatási rendszerének létrehozására és működtetésére,
- a DÖK jutalmak odaítélésére.

Egyetértési jogot gyakorol:

- tanulói dicséretekben, kitüntetésekben, jutalmazásokban,
- a házirend elfogadásában, módosításában.

Véleményt nyilváníthat és javaslatot tehet:

- az osztály - és az iskolai életet érintő bármely kérdésben.

A DÖK és az iskolai vezetők közötti kapcsolattartás formája és rendje:

- A kapcsolattartás rendjét az intézményi SZMSZ és a diákönkormányzat SZMSZ – e együttesen szabályozza.
- A diákönkormányzattal a vezetői feladatmegosztásnak megfelelően, az intézmény pedagógiai munkájának irányításával megbízott (általános, kollégiumi, szakiskolai) intézményvezető helyettes tart közvetlen kapcsolatot.
- A diákönkormányzat szervezeti és működési szabályzatát a tanulóközösség fogadja el és a nevelőtestület hagyja jóvá.
- Az DÖK tagokat a diákönkormányzatot segítő tanár képviseli az őket érintő valamennyi kérdésben nevelőtestületi és a kibővített vezetői értekezleteken döntenek.

Diákönkormányzatunk nem jogi személy, intézményünkön belüli önálló, „autonóm” egység, amelyet a diákok akaratának megfelelően alulról jövő kezdeményezésként hoztunk létre választással, formálisan tehát mindenféle jogot és kötelezettséget az iskola (intézményvezető) vállal.

HELYI TANTERVEK

---

1. Az általános iskola tanulásban akadályozott tagozatának helyi tanterve 1-8. osztály
2. Az általános iskola értelmileg akadályozott tagozatának helyi tanterve 1-8.
3. Az általános iskola, fejlesztő nevelés-oktatásban résztvevő tanulók helyi tanterve
4. A speciális szakiskola tanulásban akadályozott tagozatának helyi tanterve 9-12. osztály
5. A készségfejlesztő speciális szakiskola értelmileg akadályozott tagozatának helyi tanterve 9-12. osztály
6. A speciális szakiskola tanulásban akadályozott tagozatának helyi tanterve, mezőgazdasági szakmacsoport, parkgondozó rész-szaképesítés számára
7. A speciális szakiskola tanulásban akadályozott tagozatának helyi tanterve mezőgazdasági szakmacsoport 21 622 02 Parkgondozó (Parképítő és –fenntartó) részsakképesítésre
8. A speciális szakiskola tanulásban akadályozott tagozatának helyi tanterve, könnyűipari szakmacsoport, textiltermék-összeállító rész-szaképesítés számára
9. A speciális szakiskola tanulásban akadályozott tagozatának helyi tanterve, építészeti szakmacsoport, szobafestő rész-szaképesítés számára
10. A speciális szakiskola tanulásban akadályozott tagozatának helyi tanterve mezőgazdasági szakmacsoport 21 582 01 Szobafestő (Festő, mázoló, tapétázó) részsakképesítésre
11. A speciális szakiskola tanulásban akadályozott tagozatának helyi tanterve egyéb szakmacsoport Tisztítás-technológiai szakmunkás szakképesítésre
12. A speciális szakiskola tanulásban akadályozott tagozatának helyi tanterve a Köznevelési HÍD I. programhoz
13. A speciális szakiskola tanulásban akadályozott tagozatának helyi tanterve az SNI, nem tanulásban akadályozott tanulók számára

ZÁRADÉKOK

Z Á R A D É K

A Nyírbátori Éltes Mátyás Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium Pedagógiai Programját az intézmény nevelőtestülete 2017.03.30.-án **tartott nevelőtestületi értekezletén megismerte és elfogadta.**

Nyírbátor, 2017.03.30.

Tamáskó Sándor
intézményvezető

Z Á R A D É K

A Nyírbátori Éltes Mátyás Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola Kollégium Pedagógiai Programját az intézményben működő szülői szervezet **megismerte és azt elfogadta.**

Nyírbátor, 2017.03.31.

Pelyák István Jánosné
a szülői szervezet nevében

Z Á R A D É K

A Nyírbátori Éltes Mátyás Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium Pedagógiai Programját az intézményben működő diákönkormányzat **megismerte és azt elfogadta.**

Nyírbátor, 2017. 03. 31.

Szkiba Éva
diákönkormányzatot segítő pedagógus

Z Á R A D É K

A Nyírbátori Éltes Mátyás Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium Pedagógiai Programját a tagintézményben működő szülői szervezet **megismerte és azt elfogadta.**

Mátészalka, 2017.03.31.

_____
a szülői szervezet nevében

Z Á R A D É K

A Nyírbátori Éltes Mátyás Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium Pedagógiai Programját a tagintézményben működő diákönkormányzat **megismerte és azt elfogadta.**

Mátészalka, 2017. 03. 31.

_____
diákönkormányzatot segítő pedagógus